

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Psikoloji Anabilim Dalı

Genel Psikoloji Bilim Dalı

**BAŞARININ, GRUP ÜYELİĞİNİN VE GÜVENİLİR OLMANIN
KISKANÇLIK, HAKÇALIK VE BAŞKASININ ÜZÜNTÜSÜNE
SEVİNME ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Mehmet Can SEVİNÇLİ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2020

BAŞARININ, GRUP ÜYELİĞİNİN VE GÜVENİLİR OLMANIN
KISKANÇLIK, HAKÇALIK VE BAŞKASININ ÜZÜNTÜSÜNE
SEVİNME ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Mehmet Can SEVİNÇLİ

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Psikoloji Anabilim Dalı

Genel Psikoloji Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2020

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez döneminde bana farklı ufuklar açan, ilgilendiğim her akademik konuda beni sonuna kadar destekleyen, beni her zaman bir adım daha ileriye götürecek bakış açılarıyla fikirlerimi besleyen ve büyüten, bir tohuma benzeyen küçük bir araştırma fikrimin filizlenip büyümesinde ve akademik olarak daha güçlü olmasında çok önemli bir paya sahip olan, tez yazım sürecinde her türlü kaygımı, endişemi veya stresimi ortadan kaldırıp beni daha fazla çalışmaya ve araştırmaya motive eden sevgili tez danışmanım Yasemin ABAYHAN'a çok teşekkür ederim.

Lisans döneminde sosyal psikolojinin bütün zenginliğini bana gösteren, akademik bir bakış açısına sahip olabilmenin yollarını bana öğreten ve tez jürimde yer alan çok değerli hocam Hamit COŞKUN'a teşekkür ederim.

Yüksek lisans ders dönemi boyunca sosyal psikolojinin "benlik"siz olamayacağını bana aşıl原因an, keyifli ve bir o kadar da öğretici ders içerikleriyle verimli bir dönem geçirmem konusunda katkı sağlayan ve tez jürimde yer alan çok değerli hocam Hayal YAVUZ GÜZEL'e teşekkür ederim.

Çocukluk ve gençlik yıllarımda varlıklarını hep yanında hissettiğim ve birlikteyken geçirdiğimiz zamanın kuş misali uçup gittiği kadim dostlarım Oğuz KETİR, Onur Yiğit TUNA, Mert KAYA, Uğur ŞENSOY ve Volkan AKGÜL'e çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans dönemim boyunca benimle birlikte her sıkıntıya katlanan, zorlukları aşmamda bana destek olan, yeri geldiğinde kendimi daha iyi hissetmem için benden daha çok efor harcayan ve varlığını sonsuza kadar yanımda hissedeceğim Aslı YÖRÜK'e çok teşekkür ederim.

Eğer şu an bu yazıları buraya yazabiliyorsam en büyük teşekkürü biricik annem Songül SEVİNÇLİ'ye ve babam Necip SEVİNÇLİ'ye borç bilirim. Hayatın zorlu basamakları karşısında bana her zaman destek olan, düştüğümde beni yerden daha güçlü kaldıran ve birlikte ağlayıp birlikte güldüğüm çekirdik aileme sonsuz kere teşekkür ederim.

ÖZET

SEVİNÇLİ, Mehmet Can. *Başarının, Grup Üyeliğinin ve Güvenilir Olmanın Kıskançlık, Hakçalık ve Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Üzerindeki Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020.

Başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, başkalarının başına gelen talihsiz bir olay karşısında gözlemci konumundaki insanların sevinmesi olarak tanımlanmaktadır. Yapılan çalışmalar başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun birçok faktörden etkilendiğini göstermiştir. Bu faktörler arasında özellikle, hedef kişinin başarısı, güvenilirliği ve grup üyeliği önemli bir role sahiptir. Buna dayanarak, bu tez çalışmasında hedef kişinin başarısının, grup üyeliğinin ve güvenilir olmasının kıskançlık, hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini Hacettepe Üniversitesi'nde okumakta olan 139 öğrenci (35 erkek, 104 kadın) oluşturmuştur. Araştırmada başarı ve grup üyeliği değişkenleri denekler arası değişimlenirken; güvenilir olma değişkeni denek içi değişimlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ve hakçalık üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Başka bir ifadeyle, hedef kişinin güvenilir olmadığı koşulda katılımcılar daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu hissetmiş ve talihsiz olayın hak edilebilir olduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca, hedef kişinin başarı düzeyinin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ve hakçalıktan ziyade sadece kıskançlık üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak, elde edilen bulgular hedef kişinin grup üyeliğinin kıskançlık, hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerinde bir etkiye sahip olmadığını göstermiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular alanyazındaki bulgularla birlikte ele alınarak tartışılmıştır. Bu bağlamda, başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun ve hakçalığın sosyal istenirlikten, sosyal ipuçlarının varlığından ve toplulukçu kültürden etkilenebileceği tartışılırken; kıskançlığın ise hedef kişiyle benzer ilgi alanlarına ve

özelliklere sahip olmaktan etkilenebileceği tartişılmıştır. Buna ek olarak, mevcut araştırmanın alanyazına yaptığı katkılar değerlendirilmiş, araştırmanın sınırlılıkları belirtilmiş ve gelecekte yapılacak çalışmalar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler

Başkasının üzüntüsüne sevinme, sosyal kimlik, hakçalık, kıskançlık, güvenilir olma, başarı, grup üyeliği

ABSTRACT

SEVİNÇLİ, Mehmet Can. *The Effect of Success, Group Membership and Being Trusted on Envy, Deservingness and Schadenfreude*, M. Sc. Dissertation, Ankara, 2020.

Schadenfreude is defined as the pleasure of people who are observers in the face of an unfortunate event that happens to others. Studies have shown that Schadenfreude can be affected by many factors. Among these factors, success, being trusted, and group membership play an important role. On this basis, the effect of success, group membership, and being trusted of the target person on Schadenfreude has been examined in this dissertation study. The sample of the study consisted of 139 students (35 males, 104 females) studying at Hacettepe University. In the present research, success and group membership variables were manipulated as between-subjects while being trusted variable was manipulated as within-subject.

According to the findings, the level of being trusted of the target person has been found to have an important effect on Schadenfreude and deservingness. In other words, in the condition that the target person is not being trusted, the participants felt more Schadenfreude and reported that the unfortunate event was more deserved. Besides, it has resulted that the level of success of the target person has an impact only on envy rather than Schadenfreude or deservingness. Finally, the findings showed that group membership of the target person has not to influence on envy, deservingness, and Schadenfreude.

Findings obtained within the scope of the current study were discussed together with the findings in the literature. In this regard, as arguing that Schadenfreude and deservingness can be affected by social desirability, the presence of social cues and collectivistic culture; it has been argued that envy can be affected by having similar interests and features with the target person. Also, the contributions of the current research to the literature were evaluated, the limitations of the research were specified and suggestions for future studies were presented.

Keywords

Schadenfreude, social identity, deservingness, envy, being trusted, success, group membership

İÇİNDEKİLER

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	İ
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM.....	3
1.1. BAŞKASININ ÜZÜNTÜSÜNE SEVINME.....	3
1.1.1. Başarı Düzeyi ve Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Arasındaki İlişki.....	6
1.1.1.1. Kıskançlığın Rolü.....	6
1.1.1.2. Hakçılığın Rolü.....	10
1.1.2. Grup Üyeliği ile Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Arasındaki İlişki.....	11
1.1.2.1. Sosyal Kimlik Kuramı Çerçevesinde Başkasının Üzüntüsüne Sevinme....	12
1.1.3. Güvenilir Olma Düzeyi ile Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Arasındaki İlişki	15
1.1.3.1. Güvenilir Olarak Algılanmak.....	16
1.1.3.2. Güvenilir Olarak Algılanmaya Yönelik Duygular.....	17
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE HİPOTEZLERİ.....	19
2. BÖLÜM.....	23
2.1. ÖN ÇALIŞMA.....	23
2.2. YÖNTEM.....	23
2.2.1. Örneklem.....	23
2.2.2. Veri Toplama Araçları.....	23
2.2.2.1. Demografik Bilgi Formu.....	23
2.2.2.2. Hikaye Formları.....	23

2.2.3. İşlem.....	24
2.3. BULGULAR.....	25
2.3.1. Başarı Düzeyinin Değişimlenmesine İlişkin Bulgular	25
2.3.2. Grup Üyeliğinin Değişimlenmesine İlişkin Bulgular	25
2.3.3. Güvenilir Olma Düzeyinin Değişimlenmesine İlişkin Bulgular	26
2.4. TARTIŞMA.....	26
3. BÖLÜM.....	28
DENEY	28
3.1. YÖNTEM	28
3.1.1. Örneklem.....	28
3.1.2. Araştırmanın Değişkenleri ve Deseni	29
3.1.3. Veri Toplama Araçları	29
3.1.3.1. Demografik Bilgi Formu	29
3.1.3.2. Hikayeler	29
3.1.3.3. Kıskançlık Ölçeği.....	30
3.1.3.4. Başkasının Üzütüsüne Sevinme Ölçeği.....	30
3.1.3.5 Hakçalık Ölçeği.....	31
3.2. İŞLEM	31
3.3. BULGULAR.....	32
3.3.1. Verilerin Parametrik Uygunluğunun Sınanmasına İlişkin Bulgular.....	33
3.3.2. Kıskançlık, Hakçalık ve Başkasının Üzütüsüne Sevinme Arasındaki İlişki...	35
3.3.3. Kıskançlığa İlişkin Bulgular.....	35
3.3.3.1. Başarı Düzeyinin Kıskançlık Üzerindeki Etkisi	35
3.3.3.2. Grup Üyeliğinin Kıskançlık Üzerindeki Etkisi.....	35
3.3.3.3. Güvenilir Olma Düzeyinin Kıskançlık Üzerindeki Etkisi	36
3.3.3.4. Bağımsız Değişkenlerin Kıskançlık Üzerindeki Ortak Etkisi	36
3.3.4. Başkasının Üzütüsüne Sevinme Duygusuna İlişkin Bulgular	39
3.3.4.1. Başarı Düzeyinin Başkasının Üzütüsüne Sevinme Duygusu Üzerindeki Etkisi	39
3.3.4.2. Grup Üyeliğinin Başkasının Üzütüsüne Sevinme Üzerindeki Etkisi	39
3.3.4.3. Güvenilir Olma Düzeyinin Başkasının Üzütüsüne Sevinme Üzerindeki Etkisi	39
3.3.4.4. Bağımsız Değişkenlerin Başkasının Üzütüsüne Sevinme Duygusu Üzerindeki	41
Ortak Etkisi	41
3.3.5. Hakçalığa İlişkin Bulgular	41

3.3.5.1. Başarı Düzeyinin Hakçalık Üzerindeki Etkisi	41
3.3.5.2. Grup Üyeliğinin Hakçalık Üzerindeki Etkisi.....	43
3.3.5.3. Güvenilir Olma Düzeyinin Hakçalık Üzerindeki Etkisi.....	43
3.3.5.4. Bağımsız Değişkenlerin Hakçalık Üzerindeki Ortak Etkisi	43
4. BÖLÜM.....	47
TARTIŞMA.....	47
4.1. KISKANÇLIĞA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI	48
4.2. BAŞKASININ ÜZÜNTÜSÜNE SEVINME DUYGUSUNA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI.....	50
4.3. HAKÇALIĞA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI	54
4.4. ARAŞTIRMA BULGULARININ ALANYAZINA KATKISI.....	56
4.5. ARAŞTIRMANIN KISITLILIKLARI	58
4.6. GELECEK ARAŞTIRMALAR İÇİN ÖNERİLER.....	58
KAYNAKÇA.....	61
EKLER.....	79
Ek 1: Ön Çalışma İçin Bilgilendirilmiş Onam ve Demografik Bilgi Formu	79
Ek 2: Ön Çalışmada Kullanılan Hikayeler	80
Ek 3: Asıl Çalışma İçin Bilgilendirilmiş Onam Formu	88
Ek 4: Demografik Bilgi Formu	75
Ek 5: Asıl Çalışmada Kullanılan Hikayeler ve Değerlendirme Soruları	76
Ek 6: Hakçalık Ölçeği'nin Maddeleri ve Madde Analizi Sonuçları.....	116
Ek 7: Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Ölçeği.....	117
Ek 8: Kıskançlık Ölçeği	118
Ek 9: Orijinallik Raporu	119
Ek 10: Etik Komisyon İzni	121

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Koşullara Göre Değişimlemeden Alınan Ortalamalar ve Standart Sapma Değerleri.....	26
Tablo 2. Örneklem Demografik Özellikleri	28
Tablo 3. Araştırma Deseni ve Koşullardaki Katılımcı Sayısı.....	29
Tablo 4. Normallik Varsayımına İlişkin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri	34
Tablo 5. Hedef Kişiyeye Yönelik Olarak Ortaya Çıkan Kıskançlığa İlişkin Bağımsız Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapmaları	37
Tablo 6. Hedef Kişiyeye Yönelik Olarak Katılımcıların Hissettiği Kıskançlığın Bağımsız Değişkenler Açısından İncelenmesini İçeren ANOVA Analizi Sonuçları	38
Tablo 7. Hedef Kişiyeye Yönelik Olarak Ortaya Çıkan Başkasının Üzütüsüne Sevinme Duygusuna İlişkin Bağımsız Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapmaları.....	40
Tablo 8. Hedef Kişiyeye Yönelik Olarak Katılımcıların Hissettiği Başkasının Üzütüsüne Sevinme Duygusunun Bağımsız Değişkenler Açısından İncelenmesini İçeren ANOVA Analizi Sonuçları	42
Tablo 9. Hedef Kişiyeye Yönelik Olarak Ortaya Çıkan Hakçalığa İlişkin Bağımsız Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapmaları	45
Tablo 10. Hedef Kişinin Başına Gelen Olaya Yönelik Olarak Hakçalık Puanlarının Bağımsız Değişkenler Açısından İncelenmesini İçeren ANOVA Analizi Sonuçları.....	46

GİRİŞ

Haset, başkalarının balını kendi ağzına zehir etmektir.

Cenap ŞEHABETTİN

Sosyal psikolojinin ilgilendiği alanlardan biri de duygulardır. Duygular, insanların çevrelerinde gerçekleşen sosyal uyaranlara verdikleri tepkilerdir (Frijda, 1988). Sosyal dünyanın nasıl algılandığına ve değerlendirildiğine bağlı olarak bireylerin tepkileri farklılaşmaktadır (Smith ve Lazarus, 1993; Frijda, 1993). Örneğin, bisiklete binmeye çalışan bir kişinin yere düşmesi onu gözlemleyen bazı insanlar için üzücü ve empati kurulması gereken bir olay olarak değerlendirilirken başka insanlar için aynı olay keyif verici ve sevindirici olabilir.

Sosyal uyaranların değerlendirilmesine bağlı olarak bazı duygular ahlaki bir tepki olarak ortaya çıkmaktadır. Ahlaki duygular, sosyal normların ve ahlak kurallarının ihlal edildiği durumlarda ortaya çıkmaktadır (Haidt, 2003). Sosyal normların ihlal edilmesine bağlı olarak ortaya çıkan öfke, empati, iğrenme, suçluluk veya utanç gibi duygular ahlaki (moral) duygular olarak sayılabilir. Bir tepki olarak ortaya çıkan bu duyguların farklılaşması kaynağın özelliklerine de bağlı olabilir. Örneğin, Montada ve Schneider (1989) yaptığı bir çalışmada hedef kişilerin dezavantajlı bir konuma sahip olduğu durumlarda duyguların nasıl ortaya çıktığını incelemişlerdir. İlgili çalışmada dezavantajlı bir grubun üyesi olan hedef kişinin başına gelen olaylardan sonra ne kadar öfke, ahlaki yıkım, sempati ya da suçluluk duyulduğu kişinin başına gelenlerden ne kadar sorumlu olduğu ve olayların sonuçlarını hak edip etmediğine bağlıdır. Ayrıca, bu değerlendirmeler hedefin grup üyeliğinden, toplumsal statüsünden, yaşam kalitesinden ve eğitim düzeyinden de etkilenmektedir.

Feather'e (1999) göre gözlemlenen sosyal olayların sonuçlarının nasıl algılandığı ortaya çıkacak duyguları belirlemede önemlidir. Başka bir ifadeyle, hedef bir kişi veya grubun başına gelen bir olayda ilgili kişilerin sorumluluğu ve olayın sonuçlarının olumlu veya olumsuz gözlemci konumunda olan kişilerin duygularını etkileyecektir. Özellikle, sosyal normları ihlal edebilecek veya ahlaki sorgulamalara neden olabilecek bir olay

karşısında kişilerin vereceği duygusal tepkiler sosyal ilişkileri etkileyebilmektedir (Schindler, Körner, Bauer, Hadji, ve Rudolph, 2015). Örneğin, hırsızlık bireylerin veya grupların kendi sorumlulukları dahilinde gerçekleşen ve aynı zamanda sosyal normları ihlal eden bir davranıştır. Hırsızlık olayına tanık olan insanlar bu eylem karşısında ahlaki sorgulamalar ve değerlendirmeler yapabilir. Başka bir ifadeyle, insanlar hırsızlık davranışının kabul edilemez, kötü ve hoş karşılanmayacak bir davranış olduğunu düşünebilir. Duyguların da sosyal uyaranların değerlendirmelerine bağlı olarak ortaya çıkan bir tepki olduğu göz önüne alındığında, hırsızlık davranışı aynı zamanda öfke gibi ahlaki duyguların ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Sosyal uyaranların değerlendirilmesinde ve buna bağlı olarak ortaya çıkan duygularda grup üyeliklerinin de bir önemi mevcuttur. Duygular kişiler arası bir süreç olduğu kadar kişilerin grup üyeliklerine bağlı olarak da ortaya çıkan bir süreçtir. Başka bir ifadeyle, bireylerin sosyal kimlikleri ortaya çıkacak olan duyguları şekillendirmektedir (Tajfel, 1974; Tajfel, 1978; Tajfel ve Turner, 1979). Dolayısıyla, iç grup üyesi bir kişinin başarısına veya başarısızlığına verilen tepkiler ile dış grup üyesi bir kişinin başarısına veya başarısızlığına verilen tepkiler farklı olacaktır. Buradaki temel fark insanların kendilerini belirli kategorilere dahil etmesidir. Zira, insanlar dahil oldukları kategorinin gerektirdiği şekilde davranırlar ve hissederler (Mackie, Smith ve Ray, 2008). İç grup üyesi bir kişinin başına gelen talihsiz veya üzücü bir olay diğer üyelerin acıma, üzüntü, öfke veya korku hissetmesine neden olabilirken; aynı olayın bir dış grup üyesinin başına gelmesi iç grup üyelerinin daha olumlu, keyifli ve mutlu hissetmesine yol açabilir. Farklı grup üyeliklerine sahip olan bireylerin başlarına gelen benzer olaylara verilen tepkilerdeki farklılığın temel nedenlerinden biri iç grup kayırmacılığıdır (Brewer, 1979). İnsanlar iç grupla özdeşim kurduğunda bir iç grup üyesinin başına gelen talihsiz bir olayı sanki bütün grup üyelerinin başına gelen bir olaymış gibi değerlendirmektedir. Dolayısıyla, insanlar bir iç grup üyesinin başına gelen talihsiz olaylar karşısında daha kolay empati kurabilmektedir. Görüldüğü üzere, grup üyelikleri hangi duyguların hissedileceğini etkilemektedir. Sonuç olarak, insanlar başkasının başına gelen talihsiz olaylar karşısında bazen olumsuz duygusal tepkiler verebilirken bazen de aynı talihsizlik karşısında keyifli hissedebilirler. Başkasının üzüntüsüne sevinme" olarak adlandırılan bu duygu aşağıda daha detaylı bir şekilde incelenecektir.

1. BÖLÜM

1.1. BAŞKASININ ÜZÜNTÜSÜNE SEVİNME

Televizyonda veya internette başına talihsiz bir olay gelen bir ünlüyü ya da çok başarılı bir iş insanını gördüğünüzde veya ezeli rakibinizin başına talihsiz bir olay geldiğinde ne hissedersiniz ve nasıl tepki verirsiniz? Bu tarz sosyal uyaranlar karşısında insanların gösterebileceği tepkiler farklılaşabilir. İnsanlar bazen acıma, sempati, üzülmeye, endişe hissedebilirken (Eisenberg, 2000) bazen ise keyiflenebilir, “oh iyi olmuş”, “hak etti” diyebilir ve sevinebilir (Van Dijk, Ouwerkerk, Goslinga, Nieweg ve Gallucci, 2006). Uluslararası alanyazında bu duyguya “Schadenfreude” denmektedir ve “bir hedef kişi veya grubun başına gelen talihsiz, üzücü, sıkıntı verici bir olaya yönelik ortaya çıkan sevinme, haz alma veya keyiflenme duygusu olarak” tanımlanmaktadır (Van Dijk ve Ouwerkerk, 2004). Kelimenin kökenine ilişkin olarak farklı görüşler bulunmasına karşın Almanca bir kelime olan Schadenfreude İngilizcede "harm" ve "joy" kelimelerinin bir araya gelmesinden oluşmaktadır (Van Dijk ve Ouwerkerk, 2014). Türkçe alanyazında ise bu duygu hem "başkasının üzüntüsüne sevinme" hem de “haset sevinç” olarak adlandırılmaktadır (Yeniay, 2012; Torun, 2012).

Başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu hemen hemen bütün kültürlerde ahlaki ve sosyal normları ihlal eden ve hoş karşılanmayan bir duygu olarak değerlendirilmektedir (Schindler ve ark., 2015; Spurgin, 2015). Ancak, sosyal ilişkiler kapsamında duyguların işlevselliği göz önüne alındığında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu toplum tarafından her ne kadar hoş karşılanmasa da belirli bir işleve sahip olduğu varlığını sürdürmektedir. Kuipers (2014), başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun sosyal ilişkilerdeki güveni zedelediğini ve iç grup ilişkilerine zarar verdiğini belirtmektedir. Benzer olarak, Schopenhauer (1851/2007) başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun insan doğasındaki insafsızlığın ve merhametsizliğin bir göstergesi olduğunu belirtmiştir. Çünkü insanların en yakınlarının başına gelen talihsiz bir olay bile bir mutluluk kaynağı

haline gelebilir. Dolayısıyla, sosyal hayatın içine gömülü bir şekilde var olan bu duygu bazen kişiler arası bazen de gruplar arası ilişkilerin zarar görmesine neden olabilir (Heider, 1958).

Başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu hemen hemen her kültürde var olmakla birlikte kültürel normlara bağlı bu duyguya yüklenen anlamlar ve işlevleri farklılaşmaktadır (Fischer ve Manstead, 2016). Zira, farklı kültürlerde başkasının üzüntüsüne sevinme duygusuna yüklenen anlamlar ve işlevler farklılaşmaktadır. Japon Kültürü'nde başkasının başına gelen talihsiz bir olaya sevinme duygusu “olumlu ve kabul edilebilir” bir duygu olarak algılanırken Fransız Kültürü'nde ise başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu “acımasızlık ve insanlık dışı” bir duygu olarak algılanmaktadır. (Akt. Smith, 2018). Bunların aksine, bir kültürde başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu tanımlayabilecek bir kelime olmayabilir. Pinker (2005), İngiliz Kültürü'nü incelediği bir çalışmada bu kültürde yaşayan bireylerin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusuna yabancı olduklarını belirtmiştir. Türk Kültürü'nde ise bu duygunun nasıl algılandığını inceleyen bir araştırma henüz mevcut değildir. Dolayısıyla, kültürlerin sosyal hayatı şekillendirdiği göz önüne alındığında sosyal durumlara karşı verilen tepkilerin de birbirlerinden farklılaştığı görülmektedir.

Uzun yıllardan beri süren araştırmalar başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun nedenini bulmaya çalışmaktadır. Bu konuya ilişkin en temel yaklaşımlardan biri Heider'in (1958) Denge Kuramı'dır. Bu kurama göre insanların diğerlerine yönelik tutumlarının temelinde onları nasıl algıladıkları yatmaktadır. İnsanlar diğerlerinin başına gelen olaylara tepki verirken bunu dört farklı şekilde gerçekleştirmektedir. Birincisi, hedef kişinin yaşadığı bir olayın olumlu olduğu koşulda bireyler kendileri de bu olayı olumlu olarak değerlendirir. İkinci olarak, hedef kişinin yaşadığı bir olayın olumsuz olduğu koşulda kişi kendisi için de bu olayı olumsuz olarak değerlendirebilir. Üçüncü olarak, hedefin yaşadığı olumlu olayı kaynak kişi olumsuz olarak değerlendirebilir. Son olarak da hedefin yaşadığı olumsuz olayı kaynak kişi tarafından olumlu olarak değerlendirilebilir. Heider (1958), birinci ve ikinci türdeki ilişkileri kişinin kendisi ile hedef kişi arasında uyumlu bir ilişki olarak değerlendirirken üçüncü ve dördüncü türdeki ilişkileri uyumsuz bir ilişki olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda, başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu bir kişinin yaşadığı olumsuz bir olayı başka bir kişinin

olumlu olarak değerlendirmesine bağlı olarak ortaya çıktığı için bu duygunun uyumsuz bir ilişkidenden kaynaklandığı görülmektedir.

Van Dijk ve Ouwerkerk (2014) ise başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun üç farklı şekilde ortaya çıktığını öne sürmektedir. Bunlar, adalet temelli (justice-based) başkasının üzüntüsüne sevinme, karşılaştırma temelli (comparison-based) başkasının üzüntüsüne sevinme ve gruplar arası (group-based) bir olgu olarak başkasının üzüntüsüne sevinmedir. Alanyazında adalet temelli başkasının üzüntüsüne sevinme duygusuyla ilgili yapılan çalışmalar insanların sosyal olaylardaki eşitliğine veya eşitsizliğine, talihsiz bir olay karşısında algılanan sorumluluğun düzeyine, hedef kişilere veya gruplara ait eylemlerin ahlaki boyutuna veya talihsiz olaylara ilişkin sonuçların ne derece hak edilir olduğuna odaklanmaktadır (Berndsen ve Feather, 2016; Feather, 1999; Feather, 2008; Feather, McKee ve Bekker, 2011; Feather ve Sherman, 2002; Hornik, Satchi ve Rachamim, 2019; Pancer, McShane ve Poole, 2017; Yucel-Aybat ve Kramer, 2017). Elde edilen bulgulara göre eşitsizliğin, sosyal normlara aykırılığın veya algılanan sorumluluk düzeyinin yüksek olduğu durumlarda hedefin başına gelen talihsiz olaylar hem daha hak edilebilir olarak değerlendirilmekte hem de gözlemci konumundaki kişilerde başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun daha yoğun hissedilmesine yol açmaktadır.

Karşılaştırma temelli başkasının üzüntüsüne sevinme duygusuyla ilgili araştırmalar hedef kişi veya grupların sahip olduğu üstün özelliklere, yaşam kalitesindeki ve standartlarındaki düzeyine, spor veya sanat alanındaki başarılarına, ilgili alanlardaki yeterlik ve uzmanlıklarına, toplumsal statüsüne, benlik değeri üzerindeki güdüleyici etkisine, tüketici davranışlarına, beğeni düzeyine ve kötücül kıskançlığa (haset) odaklanmaktadır (Bers ve Rodin, 1984; Greenier, 2015; Hareli ve Weiner, 2002; Salovey ve Rodin, 1984; Smith ve ark., 1996; Van de Ven ve ark., 2015; Van Dijk, Ouwerkerk, Smith, ve Cikara, 2015; Van Dijk, Koningsbruggen, Ouwerkerk, ve Wesseling, 2011; Watanabe, 2016; Yamada ve Takahashi, 2011). Dolayısıyla, insanlar kendini üstün özelliklere ve önemli başarılarla sahip bir başkasıyla karşılaştırdığında bir başkasının başına gelen talihsiz olaylar başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun ortaya çıkmasıyla ilişkilidir.

Son olarak, gruplar arası bir olgu olarak başkasının üzüntüsüne sevinme duygusuyla ilgili araştırmalar ise rekabete dayalı bir ortamda saldırganlığı, çatışmayı, empatiyi, benlik değerini, grup üyeliğini, kalıpyargıyı, iç grup yetersizliği ve yarattığı tehdidi, i grupla özdeşleşmeyi ve gruplar arası kazanç-kayıp dengesini incelemektedir (Angell, Gorton, Bottomley ve White, 2016; Berndsen, Thomas, McGarty, Bliuc ve Hendres, 2017; Cikara, Botvinick, ve Fiske, 2011; Cikara ve Fiske, 2012; Combs, Powell, Schurtz, ve Smith, 2009; Leach ve Spears, 2008; Leach, Spears, Branscombe ve Doosje, 2003; Leach, Spears ve Manstead, 2015; Spears ve Leach, 2009). Özetle, rekabet gerektiren bir bağlamda bir dış grup üyesinin başına gelen talihsiz olaylar, i grubun kendini yetersiz hissetmesi, kişilerin kendini i grubuya özdeşleştirmesi başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun daha fazla ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

Nitekim, yapılan araştırmalar göz önüne alındığında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu birçok etmenle ilişkilidir. Dolayısıyla, Van Dijk ve Ourwerkerk'in (2004) belirttiği sınıflandırma temelinde elde edilen araştırma bulguları aşağıda özetlenecektir.

1.1.1. Başarı Düzeyi ve Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Arasındaki İlişki

1.1.1.1. Kışkanılığın Rolü

İnsanların veya grupların kendileri hakkında bilgi toplamaya eğilimli oldukları bilinen bir gerçektir (Festinger, 1954). Bu bağlamda, insanların veya grupların başarı düzeyleri diğer insanların kendi başarıları hakkında bilgi toplayabilecekleri veya kendilerini karşılaştırabilecekleri bir referans noktasını ifade etmektedir. İnsanlar bu referans noktasını merkezi bir konuma koyarak kendilerinin daha iyi veya daha kötü olduklarına dair bir ölçüt belirleyebilirler. Bu kimi zaman motive edici bir etki yaratırken (Collins, 1996; 2000) kimi zaman ise insanların kendini kötü hissetmesine ve benlik değerinin tehdit edilmesine yol açar (Wood, 1989). Dolayısıyla, hedef kişi veya gruba yönelik hangi duyguların hissedileceği içinde bulunulan karşılaştırma koşullarına bağlı olarak farklılaşır. Örneğin, bir kişinin bir dersten aldığı notun hedef kişinin notundan daha az veya fazla olması hedef kişiye yönelik olarak farklı duyguların hissedilmesine yol açacaktır (Dijkstra, Kuyper, Van der Werf, Buunk ve Van der Zee., 2008). Alanyazında

özellikle kıskançlık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun birbirleriyle yakından ilişkili olduğunu belirten çalışmalar bulunmaktadır (örn: Smith, Turner, Garonzik, Leach, Urch-Druskat ve Weston, 1996).

İnsanların hangi durumlarda başarılı insanları kıskandıkları ve bu başarılı kişilerin başlarına gelen talihsiz olaylara neden sevindikleri sorusu birçok araştırmacının merak ettiği bir sorudur (Feather ve Sherman, 2002; Smith ve ark., 1996; Van Dijk, Ouwerkerk, Smith ve Cikara, 2015). Bu konuda yapılan ilk deneysel çalışmada Salovey ve Rodin (1984) başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu sosyal karşılaştırmadan kaynaklanan kıskançlık olarak değerlendirmiştir. İlgili çalışmada, kişilerin ilgi alanlarına dair hem kendi hem de o alanda başarılı olan kişinin performansına ilişkin geri bildirim verilmiştir. Elde edilen sonuçlar kişilerin aynı ilgi alanında kendilerinden daha yüksek performans gösteren diğer kişiler ile hem arkadaş olmamayı hem de onların başarısını küçümsemeyi tercih ettiklerini göstermektedir. Sonuç olarak, insanlar kendileriyle aynı ilgi alanına sahip başarılı insanları daha çok kıskanmaktadır. Başka bir ifadeyle, kişilerin performansları diğerleriyle yarışacak düzeyde değilse bu durum bir benlik değerini tehdit etmekte ve bu tehdit de kıskançlığı ortaya çıkarmaktadır (Salovey ve Rodin, 1991). Ortaya çıkan kıskançlık hedefin başına gelen talihsiz olaylara sevinilmesi ile bağlantılıdır (Van Dijk ve ark., 2011).

Smith'e (2000) göre kıskançlık, utanç, acıma, sempati, gurur duyma, başkasının üzüntüsüne sevinme gibi bazı duygular sosyal karşılaştırma süreçlerinden ortaya çıkmaktadır fakat bu duyguların ortaya çıkmasında sadece sosyal karşılaştırmaların yeterli olduğunu söylemek doğru değildir. Smith (2000), ortaya çıkacak duygunun benlik için arzu edilen\edilmeyen, benlik odaklı\diğer kişilere odaklı ya da karşılaştırmalı\özümseyici olup olmama durumlarına göre de farklılaşacağını vurgulamaktadır. Ayrıca hedef kişilerin başarılı veya yüksek performansa sahip olduğu bağlamda kıskançlık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu sosyal karşılaştırma yönü açısından birbirlerinden ayrılmalara rağmen her ikisi de karşılaştırmalı süreçleri içermektedir. Başka bir ifadeyle, hedef kişi için iyi ve olumlu olan durumlar onu gözlemleyen kişi için kötü ve olumsuz bir süreç olarak değerlendirilebilirken hedef kişi için kötü ve olumsuz olan durumlar onu gözlemleyen kişi için iyi ve olumlu bir süreç

olarak değerlendirilebilir. Bu durumlardan ilkinde kıskançlık ikincisine ise başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu denilebilir. Dolayısıyla, kıskançlık benlik için arzu edilmeyen bir duygu iken başkasını üzüntüsüne sevinme duygusu arzu edilebilir bir duygu olarak ortaya çıkmaktadır (Van Dijk, Van Koningsbruggen, Ouwerkerk ve Wesseling, 2011). Kıskançlık benliği tehdit edici bir duygudur çünkü ideal benlik ile gerçek benlik arasında bir tutarsızlık olduğunu belirginleştirir ve bu durumda kişilerin kendilerini hedef kişiden daha aşağı bir konumda hissetmesine ve yetersiz olduğunu düşünmesine neden olur (Clanton, 2006; Hill ve Buss, 2008; Parrott, 1991; Smith, Diener ve Garonzik, 1990). Bu bağlamda, başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, oluşan benlik değeri tehdidini zayıflatmakta ve benliği koruyucu bir işleve sahip olmaktadır (Lange ve Boecker, 2019; Watanabe, 2016).

Parrot ve Smith'e (1993) göre kıskançlık bir kişinin sahip olup da diğer kişinin sahip olmadığı özelliklerin sonucunda ortaya çıkmaktadır. Örneğin hedef kişinin toplum içerisindeki statüsü, üstün özellikleri, başarıları veya fiziksel görünümü onu gözlemleyen diğer kişinin kıskançlık hissetmesine neden olabilir. Kıskançlık bu bağlamda, gözlemci konumundaki kişi için istenmeyen ve can sıkıcı bir durum yaratmaktadır (Miceli ve Castelfranchi, 2007). Buna bağlı olarak, hedef kişiye yönelik düşmanca duygular artmaktadır (Smith ve Kim, 2007) ancak gözlemci konumunda olan kişi hedef kişiye karşı olumsuz bir eyleme geçmez. Başka bir ifadeyle, kıskançlık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu için gözlemci konumundaki kişi her daim pasif bir yapıdadır ve hedef kişinin başına gelen olaydan sorumlu değildir (Portmann, 2000). Örneğin, van Dijk ve arkadaşları (2011) yaptığı çalışmada katılımcılara hedef kişi olarak akademik başarısı yüksek ve gelecekte iyi bir mesleğe sahip olabilecek bir kişinin profilini sunmuştur ve hedef kişinin danışmanı ile yapılan bir görüşme yazılı olarak katılımcılara gösterilmiştir. Bu görüşmede hedef kişinin son dönemlerde tez çalışması ile ilgili olarak yapması gerekenleri aksattığı veya yapmadığı bilgisi verilmiştir. Son olarak da katılımcıların başkasının üzüntüsüne sevinme düzeyi ölçülmüştür. Görüldüğü üzere, hedef kişilerin başına gelen olayda gözlemci konumundaki katılımcının herhangi bir etkisi olmamaktadır. Dolayısıyla, başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu eylemsizliği içermekle birlikte sadece kıskanılan hedef

kişinin başına gelen olayın değerlendirilmesini ve ona yönelik olan tepkiyi kapsamaktadır.

Van de Ven, Zeelenberg ve Pieters'e (2009) göre kıskançlığın haset (malicious) ve gıpta (benign) olmak üzere iki boyutu vardır. Her bir boyutun farklı düşünce ve davranış örüntüleri bulunmaktadır. Her iki kıskançlık boyutu bireyin kendisinden daha iyi konumda olduğunu düşündüğü bir kişi ile kendisini karşılaştırmayı yani yukarı doğru karşılaştırmayı içermektedir. Ancak, gıpta kişinin kendisini geliştirmesi ile ilişkiliyken, haset düşmanca duygular ile ilişkilidir (Crusius ve Lange, 2017). Hasetin benlik değerini tehdit ettiği ama gıptanın benliği genişlettiği göz önüne alındığında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ile haset arasında bir ilişki beklenmesi olasıyken gıpta ile başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu arasında bir ilişki beklenmemektedir. Yapılan bir çalışma, yüksek başarıya veya performansa sahip kişinin başına gelen bir talihsizliğe sevinme ile haset arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Van de Ven, Hoogland, Smith, van Dijk, Breugelmans ve Zeelenberg, 2015). Haset duyulan bir kişinin başına gelen talihsiz bir durum diğerlerinin sevinmesi için bir imkan sağlamaktadır. Bu bilgiler ışığında, kıskançlığın hem yapıcı hem de yıkıcı bir yanının olduğu söylenebilir. Yapılan araştırmalar başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ile kıskançlığın yıkıcı tarafı arasında bir ilişki olduğunu belirtmektedir (Van de Ven ve ark., 2015). Bu durumun nedenlerinden biri kıskançlığın insanlara kendilerini yetersiz hissettirmesi ve dolayısıyla bir benlik değeri tehdidi yaratması olabilir (Smith, 2000; Smith ve ark., 1994). Bu bağlamda başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, başarılı bir hedef kişi karşısında insanların hasetten kaynaklı benlik değeri tehdidinden kurtulabilmeleri için kritik bir sosyal işleve sahiptir (Lange ve Boecker, 2019).

Başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun diğer insanların sahip olduğu özelliklere bağlı olarak farklılaştığı açıktır. Ancak, bu tarz değerlendirmeler ve karşılaştırmalar insanların içinde bulunduğu durumdaki ahlaki davranışlarına ilişkin çıkarım yapmaya izin vermemektedir. Dolayısıyla, başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun doğasını daha iyi keşfedebilmek adına sosyal normların ihlal edildiği olaylar karşısında verilen tepkilerin incelenmesi önemlidir.

1.1.1.2. Hakçılığın Rolü

Alanyazında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusuna getirilen bir diğer açıklama hakçalık temellidir (örn; Feather, Wenzel ve Mckee, 2013; Feather, McKee ve Bekker, 2011; Van Dijk, Goslinga ve Ouwerkerk, 2008). Feather'in (1999) Hakçalık Kuramı sosyal dünyada gerçekleşen olaylara ilişkin sonuçların nasıl algılandığı ile bu olaylardaki bireysel sorumlulukların üzerine odaklanmaktadır. Başka bir ifadeyle, insanların sahip olduğu niteliklerden ziyade sahip olunan bu niteliklerin nasıl elde edildiği (hak edilen veya edilmeyen bir şekilde) ile ilgili değerlendirmeleri içermektedir. Dolayısıyla, üstün niteliklere sahip bir kişi (kıskanılan kişi) ile bu niteliklere sahip olmayan bir kişi (kıskanan kişi) arasındaki farklılıktan ziyade üstün niteliklere sahip olan kişinin ne kadar çaba sarf ettiği veya sorumluluk aldığı daha önemli olmaktadır.

Feather ve Sherman'a (2002) göre, başarılı bir kişinin başına gelen talihsizlikte ortaya çıkan sevinme duygusu aslında başarıyı elde ederken hedefin sarf ettiği bireysel çabanın düzeyi ile bağlantılıdır. Elde edilen bulgulara göre çaba sarf etmemesine veya çok az çaba sarf etmesine rağmen başarılı olan hedefin durumu diğer insanlar tarafından "haksızlık" olarak değerlendirilecek ve bu nedenle bir gücenmeye neden olacaktır (Feather, 2008; Feather ve Sharman, 2002; Van Dijk ve ark., 2006). Dolayısıyla, bu gücenme başarılı bir hedefin başına gelen talihsiz bir olay karşısında gözlemci konumundaki kişiler kıskançlığından ziyade başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ile ilişkilidir.

Sosyal dünyada gerçekleşen olayların ve sonuçların değerlendirilmesinde adil dünya inancı önemli bir role sahiptir. Lerner'e (1980) göre adil dünya inancı insanların sergiledikleri davranışlarla tutarlı olarak hak ettikleri sonuçlarla karşılaşmalarını ifade eder. Birey dünyanın adil olduğunu ve iyi insanların iyi sonuçlarla kötü, insanların kötü sonuçlarla karşılaşacağına inanmaya meyillidir. Adil dünya inancı açısından bir kişinin kendi başına gelen bir olaya verdiği tepki ile bir diğerinin başına gelen bir olaya verdiği tepki farklılık gösterebilmektedir. İnsanlar çevrelerindeki sosyal uyaranları değerlendirirken adil dünya inancını kendileri ve diğerleri açısından olmak üzere iki farklı şekilde kullanabilirler (Lipkus, Dalbert ve Siegler, 1996). Begue ve Bastounis (2003), insanların kendi başına gelen olayları değerlendirirken adil dünya inancını bir

baş etme stratejisi olarak, başkasının başına gelen olayları değerlendirirken bu inancı adalet temelli değerlendirmeler yapmak için kullandıklarını vurgulamaktadır. Bu araştırmacılara göre, adil dünya inancının iki farklı kullanımının olması insanların başka insanlara karşı cezalandırıcı ve düşmanca tutumlara sahip olmasına yol açmaktadır. Yapılan bir araştırmaya göre insanların adil dünya inançları tehdit edildiği zaman başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu daha yoğun yaşanmaktadır (Pietraszkiewicz, 2013). Zira, çaba sarf etmeden başarılı olan hedef kişilerin başına gelen talihsizliklere karşı ortaya çıkan başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu adil dünya inancının yerini bulmasında bir aracı olabilir. Sosyal dünyanın adil dünya inancı temelinde yorumlanması konusunda insanların içinde bulunduğu durumdaki sorumluluğu da önem kazanmaktadır. Van Dijk, Goslinga ve Ouwerkerk'e (2008) göre hedef kişilerin başına gelen olaylarda algılanan sorumluluğun yüksek olması başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun daha yoğun hissedilmesine neden olmaktadır.

Hakçalık Kuramı insanların davranışlarına ve o davranışa ilişkin sonuçların ne derece tutarlı olduğuna odaklanmaktadır (Feather, 1999). Dolayısıyla, insanların davranışlarındaki tutarsızlıklar sosyal dünyada bazı normların ihlali olarak algılanabilir. Powell ve Smith (2013) yaptığı bir çalışmada hedef kişilerin ahlaki eylemlerini değiştirilerek başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun ne derece değişeceğini incelemiştir. İlgili araştırmanın sonuçları hedef kişilerin norm dışı bir davranış sergilemeleri, sergilenmeyen koşula kıyasla daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun ortaya çıktığını göstermektedir. Ayrıca, hedef kişilerin bu davranışlarının sonucunda cezalandırılmaları hak edilebilir olarak algılanırken hedef kişilerin ne derece beğenildiği veya başarılı olduğu gibi faktörlerin bu durum üzerinde bir etkisinin olmadığı belirtilmektedir.

1.1.2. Grup Üyeliği ile Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Arasındaki İlişki

Baumeister ve Leary'e (1995) göre insanın en temel ihtiyaçlarından biri ait olma ihtiyacıdır ve bu ihtiyaç bireylerin toplumsal kabul edilme isteğini beraberinde getirir. Bireyler, ait olma ihtiyaçlarını sosyal düzen içerisinde grup üyelikleri ile karşılayabilmektedir. İnsanlar, yaşam süreleri boyunca birçok gruba dahil olur.

Bireylerin içinde büyüdüğü aile, gittiği okul, çalıştığı iş yeri, taraftarı olduğu takım gibi örnekler sosyal grupları temsil etmektedir (Mackie, Smith, ve Ray, 2008). Anlaşılacağı üzere, bazı grup üyelikleri verilen bazıları ise elde edilen grup üyelikleridir. Grup üyelikleri temelinde insanlar dikkat etsin veya etmesin günlük hayat içerisinde kendilerini "biz" ve "onlar" olarak kategorize etme eğilimindedirler. Kategorizasyon, iç grup üyeleri arasındaki benzerliklerle gruplar arası farklılıkları arttırdığı için (Turner, Hogg, Oakes, Reicher ve Wetherell, 1987) insanların sosyal uyaranlara verdiği tepkiler de benzerlik veya farklılık göstermektedir. Bu benzerlikler veya farklılıklar duygu, düşünce ve davranış boyutunda olabilir. Örneğin, Gruplar Arası Duygu Kuramı (Mackie, Maitner ve Smith, 2016; Smith, 1993) sosyal uyaranlara verilen duygusal tepkilerdeki çeşitliliğin grup kimliğine dayalı olduğunu ve dolayısıyla iç grup üyelerinin benzer duyguları paylaşacağını belirtmektedir. Başka bir ifadeyle, insanların kendilerini belirli kategorilere koymasına ortaya çıkacak duygusal tepkiler üzerinde önemli bir role sahiptir. Grupların, belirli olaylar karşısında insanların nasıl tepki vereceğini, ne hissetmesi gerektiğini şekillendiren bir sosyal oluşum (Smith ve Mackie, 2015) olduğu göz önüne alındığında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun da grup üyeliğine bağlı olarak farklı yoğunlukta ve düzeyde ortaya çıkabileceği söylenebilir.

1.1.2.1. Sosyal Kimlik Kuramı Çerçevesinde Başkasının Üzüntüsüne Sevinme

Tajfel'e (1982) göre sosyal kimlik insanların belirli bir gruba ait olduğu bilgisiyle birlikte grup üyeliğine yönelik olarak taşıdığı duyguları ve grup üyeliğine verdiği değeri belirtmektedir. Sosyal Kimlik Kuramı'na (Tajfel ve Turner, 1979) göre grup üyeliği benlik kavramının önemli bir parçası haline gelmektedir çünkü insanlar olumlu bir benlik değeri oluşturmak veya var olan benlik değerlerini korumak isterler. Ayrıca, bireysel düzeyde olduğu gibi insanlar ait oldukları gruplarını değerlendirirken referans bir gruba ihtiyaç duymaktadır. Gruplar arasındaki sosyal karşılaştırma olumlu yönde olursa bireylerin gruba özdeşimi artmaktadır. Aksi halde, bireyler gruba bağını koparmak isteyebilir. Nitekim, hem gruplar hem de insanlar sosyal karşılaştırma yaptıklarında kendi benlikleri veya grupları hakkında diğer bireylere veya gruplara kıyasla daha olumlu bir izlenim edinmek istemektedirler.

Sosyal sınıflandırmanın önemli sonuçlarından biri iç grupla benzeşmeyi, dış grupla farklılaşmayı arttırmasıdır (Turner ve Reynolds, 2001). Dolayısıyla, insanlar iç grup üyelerine karşı daha olumlu bir tutum sergileme eğilimindeyken dış grup üyelerine karşı daha olumsuz tutum sergileme eğilimindedirler (Tajfel ve Turner, 1986). Başka bir ifadeyle, insanların farklı grup üyeliklerine sahip olması farklı duygular hissetmelerine yol açmaktadır (Mackie, Smith ve Ray, 2008). Örneğin, bir dış grup üyesinin sahip olduğu üstün özellikler iç grup üyeleri için tehdit edici bir sosyal uyarın olarak değerlendirilirken bir iç grup üyesinin sahip olduğu üstün özellikler diğer iç grup üyelerinin kendilerini geliştirebilmesi için teşvik edici bir sosyal uyarın olarak değerlendirilebilir. Benzer şekilde, insanlar bir iç grup üyesinin başına gelen bir talihsizlik karşısında empati, üzüntü veya acıma hissederken aynı talihsiz olayın bir dış grup üyesinin başına gelmesi karşısında keyifli ve mutlu hissedebilir (Leach, Spears, Branscombe ve Doosje, 2003)

Gruplar arasındaki rekabet sosyal kimliğin belirginleşmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Tajfel, 1982). Zira, rekabet ortamı insanların kendilerini "biz" ve "onlar" diye ayırabileceği bir zemin sunmaktadır. Dolayısıyla, iç grup benzerliklerinin ve dış grup farklılaşmalarının belirginlik kazanmasıyla birlikte insanların tutumları da değişiklik göstermektedir (Brewer, 1993). Yapılan çalışmalar, rekabet ortamının grup kimliğini belirginleştirmekle birlikte grupların birbirlerine karşı saldırganca ve düşmanca davranışlarını arttırırken yardım etme ve iş birliği davranışlarını azalttığını belirtmektedir (Sherif, 1966; Tajfel ve Turner, 1979; Tyerman ve Spencer, 1983). Bu bilgiler doğrultusunda, grupların birbirinden farklı olması gruplar arasında ortaya çıkacak duyguları önemli derecede etkilediği söylenebilir. Bu durumun en belirgin örneği başkasının üzüntüsüne sevinme duygusudur. İnsanların iç grupla özdeşleşmeleri ne kadar fazla ise dış grubun başına gelen bir talihsizlik karşısında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun daha yoğun yaşanmaktadır (Ash ve Dolan, 2020; Cikara, 2015; Combs, Powell, Schurtz ve Smith, 2009; Hoogland, Schurtz, Cooper, Combs, Brown ve Smith, 2015).

Sosyal hayat içerisinde grup kimliğinin en çok belirginleştiği alanlardan birinin takım sporları olduğu söylenebilir. Takım sporları birbirine rakip olan takımların mücadelesini

içerdiği için insanların taraftarı olduğu takımlarla daha fazla özdeşim kurmasına imkan sağlar. Bu bağlamda takımlarıyla güçlü özdeşim kuran taraftar gruplarının birbirlerine yönelik duygu ve davranışları, grup kimliği ile birlikte ortaya çıkan başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu için iyi bir temsil olabilir. Hatta, iki takım arasındaki rekabetin uzun yıllara dayanması başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun daha yoğun yaşanmasına neden olmaktadır (Cobbs ve Tyler, 2018). Yapılan bir çalışmada bireylerin taraftarı olduğu takımın hata yapmasının can sıkıcı ve acı verici bir süreç olduğunu ancak dış grubun yaptığı aynı hatanın bireyler için keyif verici bir süreç olduğu belirtilmektedir (Cikara, Botvinick ve Fiske, 2011). Dolayısıyla, grupların birbirini nasıl algıladığı ortaya çıkan duyguları şekillendirmektedir. Görüldüğü üzere, bireysel düzeyde olduğu gibi gruplar arasında da sosyal karşılaştırma süreci vardır. Grupların farklı başarı düzeyleri sosyal karşılaştırmanın yönünü belirlemektedir. Örneğin, bir grubun diğeri karşısındaki başarı düzeyinin yüksek olması aşağı yönlü sosyal karşılaştırma nedeniyle olumlu bir izlenim ortaya çıkarır iken başarı düzeyinin düşük olması ise yukarı yönlü sosyal karşılaştırma nedeniyle olumsuz bir izlenim ortaya çıkarır ve grup kendini yetersiz olarak değerlendirebilir (Tajfel ve Turner, 1979). Leach ve Spears (2008) yaptıkları bir çalışmada kendini diğer grup karşısında yetersiz gören grubun daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu yaşadığını belirtmektedir. Bunun nedenlerinden biri bireylerin dahil oldukları grubun başarılı olmasına yönelik beklentileri olabilir (Dalakas ve Melancon, 2012). Sosyal Kimlik Kuramı'na (Tajfel ve Turner, 1979) göre insanlar üyesi oldukları gruplarla özdeşim kurarlar ve haliyle gruplarından benliklerini olumlu yönde etkileyebilecek bir sonuç elde etmek isterler. Olumlu beklenti ve olumsuz sonuç arasındaki uyumsuzluk dış grup üyelerine yönelik düşmanca tutumların gelişmesine neden olabilir (Wann, 1993).

Wagner, Lampen ve Syllwasschy'e (1986) göre gruplar arasındaki sosyal karşılaştırmalar tek bir boyut üzerinden yapılmaktadır. Örneğin, bir futbol takımı ile başka bir futbol takımının başarı düzeylerini karşılaştırmak gerekmektedir. Hatta, aynı ligde oynaması ve aynı zaman aralığındaki başarı düzeylerinin karşılaştırması grupların kendileri hakkında daha doğru bilgi edinmelerini sağlar. Bireyler arasındaki sürece benzer olarak, grupların içinde bulunduğu koşulun aynı olması da ayrıca önemlidir. Zira, gruplar ve insanlar kendilerini ilk olarak kendilerine benzeyenler ile

karşılaştırmaya eğilimlidir (Festinger, 1954). Yapılan araştırmalar göstermektedir ki grupların benzer alanlarda rekabet halinde olması dış grubun başına gelen talihsizlik karşısında daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ortaya çıkarmaktadır (Leach, Spears, Branscombe ve Doosje, 2003; Ouwerkerk, van Dijk, Vonkeman ve Spears, 2018). Leach ve Spears'e (2008) göre bir grubun belirli bir alanda başarılı bir grup karşısında kendini yetersiz hissetmesi iç grup üyelerinde öfke uyandırmaktadır ve bu nedenle dış grubun başına gelen bir talihsizlik başkasının üzüntüsüne sevinme duygusuna neden olmaktadır.

Gruplar arasındaki rekabetçi etkileşim grup üyelerinin bazen kendi kazançlarına sevinmekten ziyade dış grubun kaybına daha çok sevinmelerine de neden olabilir. Yapılan çalışmalara göre iç grubun statüsü dış gruba göre daha kötü bir konumdaysa grup üyeleri için dış grubun başına gelen bir talihsiz kendi kazançlarına kıyasla daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ortaya çıkarmaktadır (Demir ve Rigoni, 2017; Lehr, Meghan, Ferreira ve Banaji, 2019). Başka bir ifadeyle, dış grubun yaşayacağı bir talihsizlik veya bir kayıp iç grubun kazançlarına kıyasla daha fazla tatmin sağlamaktadır. Ezeli rakip olan Fenerbahçe ve Galatasaray takımları bu durumu betimlemek için iyi bir temsil olabilir. Takımlardan birinin yurtiçi ve yurtdışı müsabakalarda puan kaybetmesi diğer takımın o hafta içinde kazandığı puana kıyasla daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ortaya çıkarabilir. Özellikle, gruplar arasındaki statü (bu örnekte için puan sıralaması baz alınabilir) farkı başarı düzeyi yüksek gruba yönelik olarak başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu tetiklemektedir (Leach ve Spears, 2008; Lehr, Meghan, Ferreira ve Banaji, 2019).

1.1.3 Güvenilir Olma Düzeyi ile Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Arasındaki İlişki

Kenworthy ve Jones'e (2009) göre bir diğerine güvenmek hem bilişsel hem de duygusal bileşenleri içeren karmaşık bir süreçtir. Bu süreç göz önüne alındığında sosyal hayatın içerisinde insanlar veya gruplar sürekli olarak bir diğerine güvenme ile ilgili sorunlarla karşılaşabilirler (Rotter ve Stein, 1971). Dolayısıyla güvensizlik, değerlendirilen kişinin daha olumsuz bir şekilde ele alınmasına sebep olabilir (Rotter, 1980) veya taraflar arasındaki düşmanlığı arttırabilir (Rotter ve Stein, 1971). Bu bağlamda, karşılıklı bir

güven ortamı için insanların veya grupların davranışlarının altında yatan niyetin ne olduğu anlamak önemlidir. Deutsch'a (1960) göre, niyet onların diğerleri tarafından güvenilir ve/veya güvenilmez olarak algılanmasını etkilemektedir. Algılayan kişilerin bireysel farklılıkları onların hangi duyguları besleyeceğini belirleyebilir. Bu bilgiler ışığında, toplumsal düzen içerisinde güvenilir veya güvenilmez olarak algılanmanın hangi duyguları ortaya çıkarabileceği aşağıdaki başlıklarda ayrıntılandırılacaktır.

1.1.3.1. Güvenilir Olarak Algılanmak

İnsanların veya grupların nasıl algılandığı var olan veya kurulması beklenen karşılıklı ilişkiler üzerinde etkilidir (Heider, 1958). Toplumsal yapının bütünlüğü ve devamlılığı açısından bu ilişkiler düşünüldüğünde bir kişinin veya grubun güvenilir olarak algılanması değerlidir. Kramer'e (1999) göre başka insanlara güvenme süreci sosyal dünyanın değerlendirilmesini içermektedir. Ayrıca, bu değerlendirme süreci hem risklidir hem de kırılıktır çünkü diğer insanların davranışlarına yönelik bir beklenti ve varsayım söz konusudur (Robinson, 1996). Deutsch'e (1958) göre sosyal durumlar bağlamında güven kavramı karşılıklı bir davranışsal beklenti sürecini içermektedir. Bir A kişisi, bir B kişinin gerçekleştirmesi gereken bir davranışı için güveniyorsa, B kişinin beklenen davranışı sergilemesi istenen, uygun, olumlu ve yararlı bir olaya işaret etmekteyken; beklenmeyen bir davranışın sergilenmesi istenmeyen, uygunsuz, olumsuz ve zararlı bir olaya işaret etmektedir. Dolayısıyla, beklentilere ve varsayımlara ilişkin davranışların karşılanması veya karşılanmaması hedef kişinin veya grubun farklı şekillerde algılanmasına neden olacaktır.

Güvenilir olarak algılanmak için tutarlı ve yordanabilir bir davranış örüntüsüne sahip olmak gerekir (Karadoğan, 2003; McAllister, 1995; Yamagishi ve Yamagishi, 1994). Kişilerin veya grupların diğerleri tarafından güvenilir olarak değerlendirilebilmesi için belirli sosyal şartlar altında benzer veya beklenen davranışları sergilemeye ihtiyaçları vardır. Dolayısıyla, bir kişinin veya grubun aykırı veya tutarsız davranışlar sergilemesi kişilerin veya grupların güvenilir olma derecesini etkileyebilir. Zira, güvenilir olarak algılanma sosyal normlara uygun davranışların ortaya çıkmasına yönelik beklentilerdir (Barber, 1983, Akt. Yamagishi, 2011). Yamagishi'e (2011) göre bu beklentiler genel ahlak kurallarına ilişkin beklentilerdir. Bir kişinin veya grubun davranışı ilgili

beklentileri ihlal ediyorsa hedef kişinin veya grubun güvenilir olma düzeyi sorgulanmaya açık hale gelmektedir. Bu durum hedef kişiye veya gruba yönelik olumsuz ve uygun olmayan davranışların ya da duyguların ortaya çıkmasına neden olabilir (Tripathi, Kumar, Siddiui ve Bano, 2018).

Hakçalık Kuramı (Feather, 1999) göz önüne alındığında güvenilir olmayan davranış sergileyen kişilerin başına gelen talihsiz olayların daha hak edilebilir olarak değerlendirilebileceği söylenebilir. Buna bağlı olarak, güvenilir olmayan kişilerin başına gelebilecek talihsiz bir olay karşısında diğerleri başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu yaşayabilir. Hedef kişinin güvenilir olma düzeyine bağlı olarak başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun ne derece değişiklik gösterdiğini inceleyen bir araştırma henüz yapılmamıştır. Dolayısıyla, güvenilir olmak ile başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması alanyazına önemli bir katkı sağlayacaktır.

1.1.3.2. Güvenilir Olarak Algılanmaya Yönelik Duygular

Toplumsal düzen içerisinde güvenilir olarak algılanmak gözlemlenebilir davranışların bir sonucudur (Karadoğan, 2003). Hedef kişi veya grup tarafından sergilenen davranışlar ortaya çıkacak duyguların şekillenmesinde önemli olabilir. Zira, duygular insanların algılama süreci ve davranışları arasında önemli bir köprü konumunda olduğu için (Weiss, Suckow ve Cropanzano, 1999) hangi duygunun ortaya çıkacağı birçok sosyal faktör veya durum tarafından etkilenebilir. Örneğin hedef kişinin bir iç grup veya dış grup üyesi olması (Mackie, Smith ve Ray, 2008), sahip olduğu yaşam koşulları (Samson ve Zaleskiewicz, 2020) veya sergilediği davranışlardaki niyetin iyi veya kötü olması (Deutsch, 1960) gibi durumlar farklı duyguların hissedilmesine sebep olabilir.

İnsanlar veya gruplar arasında güvenilir olma düzeylerinin farklılaşmasına bağlı olarak ortaya çıkacak değerlendirmeler ve duygular da farklılaşabilir. Örneğin, güvenilir olma düzeyleri yüksek olan insanlar daha cana yakın, samimi, içten (Cuddy ,2015), işbirlikçi (Deutsch, 1960) ve sosyoekonomik düzeyi daha iyi olarak algılanmaktadır (Samson ve Zaleskiewicz, 2020) . O halde, sosyal normlar düşünüldüğünde güvenilir olma düzeyleri

yüksek olarak algılanan kişilerin toplum tarafından daha fazla kabul edileceği söylenebilir.

Sosyal normları veya genel ahlak kurallarını ihlal eden davranışlar, kabul edilebilir olarak görülmediği için uygunsuz veya sapkın olarak değerlendirilmektedir (Levine ve ark., 2000). Bu bağlamda, eğer norm ihlalini içeren davranış bir dış grup üyesi tarafından yapılıyorsa ilişkin sonuçların iç gruba zararlı olması durumunda hedef kişiye yönelik olarak iç grup daha saldırganca veya düşmanca duygular ortaya çıkarabilir. Aksi durumda, norm ihlali bir iç grup üyesi tarafından sergilenirse kara koyun etkisinin (Hogg ve Terry, 2000; Mónico, Urbano ve Canavarro, 2019; Salice ve Miyazono, 2020) ortaya çıkması daha muhtemeldir. Dolayısıyla, saldırganca veya düşmanca duygular bir dış grup üyesinden ziyade iç grup üyesine yönelik olarak ortaya çıkacaktır. Zira, sosyal kimliğin belirginleşmesiyle birlikte iç grup üyelerine ilişkin yapılan değerlendirmeler gereğinden fazla olumlu veya olumsuz olduğu için bu etki görülmektedir (Marques, Yzerbyt ve Leyens, 1988; Rullo ve Livi, 2019). Toplumsal normları veya genel ahlak kurallarını ihlal eden bir kişinin iç grup üyesi olduğu durumda kara koyun etkisinin ortaya çıkmasının nedeni grup üyelerinin olumlu sosyal kimlik algılarını korumak istemeleridir (Marques, Abrams ve Serodio, 2001; Marques ve Paez, 1994; Zhang, Qi, Wang, Zhao, Wang ve Gao, 2019). Bu nedenle, davranışları güvenilir olarak algılanmayan iç grup üyesi bir kişinin başına gelen talihsiz veya kötü bir olay karşısında diğer üyeler daha az acıma ve empati hissedebilir. Gruplar olumlu sosyal kimliklerini korumak adına norm dışı davranış sergileyen üyelerini gruptan uzaklaştırmaya eğilimli olsa da aslında bu durum kişilerin ve grupların içinde bulunduğu özne koşullara bağlıdır (Valdesolo ve DeSteno, 2007). Dolayısıyla, belirli durumlar karşısında insanların veya grupların norm dışı davranışlara yönelik olan tutumları esneklik gösterebilir.

Bireyin güvenilir olma koşulunun yüksek veya düşük olması ile bireyin başına gelen talihsizliğin veya üzüntünün değerlendirilmesi hakçalık kavramı ile yakından ilişkilidir. Feather'e (1999) göre insanlar kendi başına gelen olaylardan sorumludur ve bu davranışların sonuçları değerlendirilirken gözlemci konumunda olan bireyler bu sorumluluğu dikkate almaktadır. Bir başka deyişle, birinin bir olayın sonuçlarını hak

edip hak etmemesi o olayın gerçekleşmesine ne derece katkıda bulunduğuyla bağlantılıdır. Powell ve Smith (2013) ise kişilerin riyakar olması ile başlarına gelen talihsizliği veya üzüntüyü hak etmeleri arasında bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Ayrıca yukarıda vurgulandığı gibi, hedef kişilerin iç grupta veya dış grupta olması bu kişilerin güvenilir olma konusunda farklı şekillerde değerlendirilmelerine neden olmaktadır. Buna ek olarak, başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ile kıskançlığın ayrı duygular olarak süreçte yer aldığı yukarıda açıklanmıştır. Bu bilgiler ışığında, bu çalışma hedef kişinin başarı düzeyinin, grup üyeliğinin ve güvenilir olma düzeyinin katılımcıların kıskançlık, hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerinde bir etkiye sahip olup olmadığını ve varsa bu etkinin ne düzeyde olduğunu incelemek başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ile ilgili alanyazına önemli bir katkı sağlayacaktır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE HİPOTEZLERİ

Başkasının talihsizliğine ve/veya üzüntüsüne sevinme duygusunun ortaya çıkmasında hedefin başarı düzeyi ve grup üyeliği önemli değişkenlerdir. Araştırmalarda hedef kişinin başarı düzeyini değiştirilerek kıskançlığın etkisi (Salovey ve Rodin, 1984; Smith ve ark., 1996; Van de Ven ve ark., 2015); aynı hedef kişinin grup üyeliğini değiştirilerek ise sosyal kimliğin etkisi incelenmiştir (Leach ve ark., 2003; Lehr ve ark., 2019). Buna ek olarak, bazı araştırmalar hedef kişinin hem başarı düzeyini değiştirilerek kıskançlığın hem de grup üyeliğini değiştirilerek sosyal kimliğin etkisini ortaya çıkarmıştır (Leach ve Spears, 2008). Hedef kişinin güvenilir olma düzeyindeki değişimlenmenin yanında, aynı hedef kişinin hem başarı düzeyinin hem de grup düzeyinin değişimlenmesinin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, hakçalık ve kıskançlık üzerindeki etkisini inceleyen bir araştırma bildiğimiz kadarıyla yapılmamıştır. Aynı şekilde, başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun, hakçalığın ve kıskançlığın güvenilir olma karşısında nasıl değiştiğini birarada ele alan başka bir çalışma mevcut değildir. Dolayısıyla, mevcut araştırmanın amacı hedef kişinin başarı düzeyi, güvenilir olma düzeyi ve grup üyeliğinin başkasının üzüntüsüne sevinmeye, kıskançlığa ve hakçalığa olan etkisini incelemektir. Bu bağlamda bu araştırma bir ön çalışma ve bir asıl çalışmadan oluşmaktadır. Ön çalışmada, asıl çalışmada kullanılması

planlanan hikayelerdeki değişimlemenin ne derecede başarılı olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır. Asıl çalışma ise araştırmanın amacına ve desenine uygun olarak hazırlanan hikaye formları aracılığıyla hedef kişinin başarı düzeyinin (yüksek veya düşük), güvenilir olma düzeyinin (yüksek veya düşük) ve grup üyeliğinin (iç veya dış grup) değişimlenmesine bağlı olarak katılımcıların kıskançlık, başkasının üzüntüsüne sevinme ve hakçalık üzerinde ne derece etkiye sahip olduğunu bulmayı hedeflemektedir. Yukarıdaki bilgiler kapsamında bu araştırmanın hipotezleri aşağıda verilmiştir.

Hipotez 1: Hedef kişinin başarı düzeyi yüksek olan koşul, hedef kişinin başarı düzeyinin düşük olduğu koşula kıyasla daha fazla **(a)**başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, **(b)**kıskançlık ve **(c)**hakçalık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 2: Hedef kişinin dış grup üyesi olduğu koşul, hedef kişinin iç grup üyesi olduğu koşula kıyasla, daha fazla **(a)**başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, **(b)**kıskançlık ve **(c)**hakçalık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 3: Hedef kişinin güvenilir olduğu koşul güvenilir olmadığı koşula kıyasla daha fazla **(a)**başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ve **(b)**hakçalık ortaya çıkarırken daha az **(c)**kıskançlık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 4: Dış grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek olduğu koşul, dış grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin düşük olduğu koşula kıyasla, daha fazla **(a)**başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, **(b)**kıskançlık ve **(c)**hakçalık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 5: Dış grup üyesi olan hedef kişinin güvenilir olmadığı koşul, dış grup üyesi olan hedef kişinin güvenilir olduğu koşula kıyasla, daha fazla **(a)**başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ve **(b)** hakçalık ortaya çıkarırken daha az **(c)**kıskançlık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 6: İç grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin düşük olduğu koşul, iç grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek olduğu koşula kıyasla, daha fazla **(a)**başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ve **(b)**hakçalık ortaya çıkarırken daha az **(c)**kıskançlık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 7: İç grup üyesi olan hedef kişinin güvenilir olmadığı koşul, iç grup üyesi olan hedef kişinin güvenilir olduğu koşula kıyasla, daha fazla (a)başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, (b)kıskançlık ve (c)hakçalık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 8: Dış grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek olduğu koşul, iç grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek olduğu koşula kıyasla, daha fazla (a)başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, (b)kıskançlık ve (c)hakçalık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 9: İç grup üyesi olan hedef kişinin güvenilir olmadığı koşul, dış grup üyesi olan hedef kişinin güvenilir olduğu koşula kıyasla, daha fazla (a)başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, (b)kıskançlık ve (c)hakçalık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 10: İç grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin düşük ve güvenilir olmadığı koşul, iç grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek ve güvenilir olduğu koşula kıyasla, daha fazla (a)başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, (b)kıskançlık ve (c)hakçalık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 11: İç grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin düşük ve güvenilir olmadığı, iç grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin düşük ve güvenilir olduğu koşula kıyasla, daha fazla (a)başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, (b)kıskançlık ve (c)hakçalık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 12: Dış grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek ve güvenilir olmadığı koşul, dış grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek ve güvenilir olduğu koşula kıyasla, daha fazla (a)başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, (b)kıskançlık ve (c)hakçalık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 13: Dış grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin düşük ve güvenilir olmadığı koşul, dış grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin düşük ve güvenilir olduğu koşula kıyasla, daha fazla (a)başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, (b)kıskançlık ve (c)hakçalık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 14: Dış grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek ve güvenilir olmadığı koşul, iç grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek ve güvenilir olmadığı koşula kıyasla, daha fazla (a)başkasının üzüntüsüne sevinme

duygusu, **(b)**kıskançlık ve **(c)**hakçalık ortaya çıkaracaktır.

Hipotez 15: Dış grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin düşük ve güvenilir olmadığı koşul, iç grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin düşük ve güvenilir olmadığı koşula kıyasla, daha fazla **(a)**başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, **(b)**kıskançlık ve **(c)**hakçalık ortaya çıkaracaktır.

2. BÖLÜM

2.1. ÖN ÇALIŞMA

Bu çalışmanın amacı deneyde kullanılması planlanan hikayelerdeki değişimlerin gerçekleşip gerçekleşmediğini test etmektir. Araştırmanın amacına uygun olarak oluşturulan hikayelerde hedef kişinin başarı düzeyi (yüksek veya düşük başarı), grup üyeliği (iç grup veya dış grup) ve güvenilir olma düzeyleri (yüksek veya düşük güvenilir olma) değişimlenmiştir. Her bir hikayedeki değişimlenmenin başarılı olup olmadığını test etmek için *Bağımsız Gruplar t-Testi* kullanılmıştır.

2.2. YÖNTEM

2.2.1. Örneklem

Araştırmanın örneklemini Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde okumakta olan 7'si erkek ve 31'i kadın olmak üzere toplam 38 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaşları 19-24 arasında değişim göstermektedir ve yaş ortalaması 21.13'tür. Öğrencilerin 28'i (%73.7) 3. sınıf psikoloji öğrencisiyken 10'u (%26.3) 4. sınıf psikoloji öğrencisidir. Araştırmaya katılan her öğrenciye ekstra puan verilmiştir.

2.2.2 Veri Toplama Araçları

2.2.2.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmanın amacına uygun olarak araştırmacı tarafından hazırlanan bu formda (Ek-1) katılımcıların yaşı, cinsiyeti ve kaçınıcı sınıfta olduklarına ilişkin sorular yer almaktadır.

2.2.2.2. Hikaye Formları

Ön çalışmada kullanılan 8 farklı hikaye formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Hikaye formlarının birinci bölümleri hedefin başarı düzeyinin ve grup üyeliğinin değişimlenmesini içermekte ve ortalama 80 kelimedenden ve 6.5 satırdan oluşmaktadır. Bu

değişimlemeden sonra kıskançlık ölçümü yer almaktadır. Hikaye formlarının ikinci bölümleri ise hedefin güvenilir olma düzeyinin değişimlenmesini ve hedefin başına gelen talihsiz olayı içermektedir. Bu talihsiz olayın sonucunda hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme ölçümü için değerlendirme yer almaktadır. Ayrıca, bu bölümler ortalama 66.5 kelimededen ve 5.5 satırdan oluşmaktadır. Her bir hikaye bağımsız değişken değişimlenmesi dışında aynıdır. Buna ek olarak, hikayelerde hedef kişinin cinsiyeti, yaşı, sınıfı, okuduğu bölümü, etnik kökeni ve sosyo-ekonomik düzeyi belirtilmeyerek hedef kişiden veya katılımcının kendisinden kaynaklanabilecek olası karıştırıcı değişkenler kontrol edilmiştir. Hikayelerde yapılan değişimlemeler ve değişimleme sorularını içeren form ayrıntılı olarak Ek-2'de sunulmuştur.

İlgili hikayelerde hedefin grup üyeliğini değiştirmek amacıyla katılımcılar hedef kişinin kendi takım oyuncularından veya rakip takımdan biri olduğuna ilişkin hikaye bölümünü okurken; hedefin başarı düzeyini değiştirmek amacıyla katılımcılar hedefin okuduğu üniversite bölümünde en yüksek veya en düşük not ortalamasına sahip olduğuna ilişkin hikaye bölümünü okumuşlardır. Son olarak, hedefin güvenilir olmasını değiştirmek amacıyla katılımcılar hedefin kendisinden beklenen davranışı sergilediğine ve sergilemediğine ilişkin bölümü okumuşlardır.

Katılımcılar, kendilerine verilen hikayeyi okuduktan sonra hikayedeki hedef kişiyi 5 madde ile 5'li Likert tipi (1 = Hiç Katılmıyorum, 5 = Çok Katılıyorum) ölçek kullanarak değerlendirmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak katılımcılara verilen maddeler 3 tanesi bağımsız değişkenlerin değişimlenmesi ile ilgiliyken ("S.F.'yi takım arkadaşım olarak görürüm.", "S.F.'nin başarılı olduğunu düşünüyorum" ve "S.F. bence güvenilir bir insandır") geriye kalan 2 ifade ("S.F.'nin sosyal bir kişi olduğunu düşünüyorum" ve "S.F.'nin bulunduğu takıma katkı sağlayacağını düşünüyorum.") ise doldurma maddeler (filler items) olarak kullanılmıştır.

2.2.3. İşlem

Sınıf ortamında öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilen ön çalışmada katılımcılar 8 farklı deneysel koşuldan bir tanesine seçkisiz olarak atanmıştır. Katılımcılardan ilk olarak kendilerine verilen bilgilendirilmiş onam formunu (Ek-1) okumaları ve onaylamaları istenmiştir. Daha sonra, katılımcıların yaşını, cinsiyetini ve sınıfını içeren demografik bilgi formunu doldurmaları istenmiştir. Son olarak, katılımcılardan

kendilerine verilen formdaki hikayeyi okumaları ve okuduktan sonra hikayedeki hedef kişiyi değerlendirmeleri istenmiştir.

Araştırmanın veri toplama işlemi yaklaşık olarak 5 dakika sürmüştür ve en sonunda katılımcılara teşekkür edilmiştir.

2.3. BULGULAR

2.3.1. Başarı Düzeyinin Değişimlenmesine İlişkin Bulgular

Hikayede yer alan hedef kişinin başarı düzeyinin (yüksek veya düşük) değişimlenmesini analiz etmek için *Bağımsız Gruplar t-Testi* kullanılmıştır. Yapılan analize göre, katılımcıların okuduğu hikayedeki hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek olarak algılandığı hikayeler ile hedef kişinin başarı düzeyinin düşük olduğu hikayeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(36) = 8.79$, $p < .0001$, $d = 2.85$. Başka bir ifadeyle, hikayedeki hedef kişinin başarısının yüksek olduğu hikayede katılımcılar hedef kişinin başarısını ($\bar{X} = 4.1$, $SS = 0.93$) yüksek olarak değerlendirirken; hedef kişinin başarısının düşük olduğu hikayede, katılımcılar hedef kişinin başarısını ($\bar{X} = 1.6$, $SS = 0.74$) daha düşük değerlendirmişlerdir. Sonuç olarak, hedef kişinin başarı düzeyinin nasıl algılandığına ilişkin olarak yapılan değişimleme başarılı olmuştur.

2.3.2. Grup Üyeliğinin Değişimlenmesine İlişkin Bulgular

Hikayede yer alan hedef kişinin grup üyeliğinin (iç grup veya dış grup) değişimlenmesini analiz etmek için *Bağımsız Gruplar t-Testi* kullanılmıştır. Yapılan analize göre, katılımcıların okuduğu hikayedeki hedef kişinin grup düzeyinin iç grup olarak algılandığı hikayeler ile hedef kişinin grup düzeyinin dış grup olarak algılandığı hikayeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(36) = 2.97$, $p < .005$, $d = 0.96$. Başka bir ifadeyle, hikayedeki hedef kişinin iç grup üyesi olduğu hikayede, katılımcılar hedef kişiyi iç grup üyesi ($\bar{X} = 3.63$, $SS = 1.30$) olarak değerlendirirken; hedef kişinin dış grup üyesi olduğu hikayede, katılımcılar hedef kişiyi dış grup üyesi ($\bar{X} = 2.52$, $SS = 0.96$) olarak değerlendirmişlerdir. Sonuç olarak, hedef

kişinin grup düzeyinin nasıl algılandığına ilişkin olarak yapılan değişimleme başarılı olmuştur.

2.3.3. Güvenilir Olma Düzeyinin Değişimlenmesine İlişkin Bulgular

Hikayede yer alan hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin (yüksek veya düşük) değişimlenmesini analiz etmek için *Bağımsız Gruplar t-Testi* kullanılmıştır. Yapılan analize göre, katılımcıların okuduğu hikayedeki hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin yüksek olarak algılandığı hikayeler ile hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin düşük olarak algılandığı hikayeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(36) = 6.47, p < .0001, d = 2.1$. Başka bir ifadeyle, hikayedeki hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin yüksek olduğu hikayede, katılımcılar hedef kişiyi daha fazla güvenilir ($\bar{X} = 3.48, SS = 0.90$) olarak değerlendirirken; hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin düşük olduğu hikayede, katılımcılar hedef kişiyi daha az güvenilir ($\bar{X} = 1.58, SS = 0.90$) olarak değerlendirmişlerdir. Sonuç olarak, hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin nasıl algılandığına ilişkin olarak yapılan değişimleme başarılı olmuştur.

Tablo 1. Koşullara Göre Değişimlemeden Alınan Ortalamalar ve Standart Sapma Değerleri

Koşul	Başarı	Koşul	Grup Üyeliği	Koşul	Güvenilir Olma
Yüksek	4.1 (0.9)	İç Grup	3.6 (1.3)	Yüksek	3.5 (0.9)
Düşük	1.6 (0.7)	Dış Grup	2.5 (0.9)	Düşük	1.6 (0.9)

Not: Standart Sapma değerleri parantez içerisinde gösterilmektedir.

2.4. TARTIŞMA

Araştırmacı tarafından oluşturulan hikayeler, hedef kişinin başarı düzeyinin, grup düzeyinin ve güvenilir olma düzeyinin değişimlenmesini içermektedir. Elde edilen bulgulara göre, deneyde kullanılması planlanan hikayelerdeki her bir koşul arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Başkasının üzüntüsüne sevinme (*Schadenfreude*) ile ilgili alan yazında, hedef kişinin akademik başarısını ve grup üyeliğini (iç veya dış grup)

hikayelerle inceleyen birçok çalışma mevcuttur (örn: Cikara, Botvinick ve Fiske, 2011; van Dijk ve ark., 2006). Dasborough ve Harvey (2017) tarafından yapılan bir çalışmada hipotetik hikayelerdeki değişimlemeleri kontrol etmek için bir ön çalışma yapılmış ve değişimlemelerin başarılı bir şekilde gerçekleştiği kanıtlanmıştır. Alan yazındaki çalışmalara benzer olarak, bu çalışmada da asıl deneyde kullanılması planlanan hikayelerdeki değişimlemelerin kontrolü bir ön çalışmayla yapılmıştır.

Sonuç olarak yapılan ön çalışma ile birlikte bütün koşullardaki değişimlemelerin başarılı bir şekilde gerçekleştirildiği elde edilen T testi sonuçlarına ve Cohen d değerlerine bakılarak görülmüştür. Bu bilgiler ışığında, hikayelerin asıl çalışmada kullanılabileceği kararlaştırılmıştır.

3. BÖLÜM

DENEY

3.1. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın örnekleme, değişkenleri, deseni ve veri toplama araçları açıklanacaktır.

3.1.1. Örneklem

Araştırmanın örneklemini Hacettepe Üniversitesi'nin Biyoloji, Psikoloji ve Sanat Tarihi bölümlerinde okumakta olan 35'i erkek (%25.2), 104'ü kadın (%74.8) olmak üzere toplam 139 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların 50'si Biyoloji (%36), 77'si Psikoloji (%55.4) ve 12'si (%8.6) Sanat Tarihi Bölümü'nde okumaktadır. Psikoloji Bölümü'nde okumakta olan öğrenciler 1. sınıf 1. dönem öğrencileri olduğu için bu çalışmaya dahil edilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 18-52 arasında değişim göstermektedir ve yaş ortalaması 21.1'dir. Farklı bölümlerde okuyan katılımcıların genel not ortalamasının (GNO) ortalaması ise 3.08'dir. Bu durum araştırmanın örnekleminde çok başarısız öğrenci veya öğrencilerin olmadığını göstermektedir. Son olarak, katılımcıların her biri araştırmanın dört farklı koşulundan bir tanesine seçkisiz olarak atanmıştır. Araştırma örneklemine ilişkin demografik özellikleri gösteren bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Örneklem Demografik Özellikleri

Demografik Değişken	Sıklık	Yüzde
Katılımcının;		
Cinsiyeti		
Kadın	104	74.8
Erkek	35	25.2
Bölümü		
Psikoloji	77	55.4
Biyoloji	50	36
Sanat Tarihi	12	8.6

3.1.2. Araştırmanın Değişkenleri ve Deseni

Araştırmanın bağımsız değişkenleri hedef kişinin başarı düzeyi (yüksek veya düşük), güvenilir olma düzeyi (yüksek veya düşük) ve grup üyeliğidir (iç veya dış grup). Görüldüğü üzere, araştırmada toplam üç tane bağımsız değişken yer almakta ve her bir değişkenin iki tane düzeyi bulunmaktadır. Hedef kişinin başarı düzeyi ve grup üyeliği değişkeni gruplar arası değişimlenirken; güvenilir olma düzeyi değişkeni denek içi değişimlenmiştir.

Araştırmanın bağımlı değişkenleri ise katılımcıların hedef kişiye yönelik olarak ortaya çıkardıkları kıskançlık, hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme düzeyleridir. Ayrıca araştırmanın deseni Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Araştırma Deseni ve Koşullardaki Katılımcı Sayısı

				BAŞARI DÜZEYİ	
				Yüksek	Düşük
GRUP ÜYELİĞİ	İç Grup	Güvenilir Olma Düzeyi	Yüksek	36	34
			Düşük		
	Dış Grup	Güvenilir Olma Düzeyi	Yüksek	34	35
			Düşük		

3.1.3. Veri Toplama Araçları

3.1.3.1. Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan formda (Ek-4) katılımcıların yaşı, biyolojik cinsiyeti, okudukları bölümü ve genel not ortalamasını içeren dört bölüm yer almaktadır. Ayrıca, katılımcıların kimliğini gizli tutmak ve sosyal istenirliği azaltmak adına rumuz bölümü de bulunmaktadır. Demografik bilgi formu katılımcılara verilen hikaye paketlerinin ilk sayfasının en üst bölümünde yer almaktadır.

3.1.3.2. Hikayeler

Araştırmada kullanılan hikayeler bir hedef kişinin başarı, grup üyeliği ve güvenilir olma düzeyindeki farklılıkları betimlemektedir. Alan yazındaki çalışmalara paralel olarak,

hikayeler toplam iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm hedef kişinin başarı ve grup düzeyinin betimlendiği bölüm iken ikinci bölüm, hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin betimlendiği bölümdür. Hikayelerde sadece araştırmanın bağımsız değişkenlerinin bulunduğu bölümler farklılık gösterirken, hikayelerin kalan bölümleri tamamen aynı bırakılmıştır. Son olarak, hedef kişinin başına gelen talihsiz olay bütün hikayelerde aynı olup ikinci bölümün sonunda betimlenmiştir. Araştırmada kullanılan hikayelerin deney koşullarına göre düzenlenmiş farklı versiyonları EK-5'te verilmiştir.

3.1.3.3. Kıskançlık Ölçeği

Van Dijk ve arkadaşları (2006) tarafından geliştirilen Kıskançlık Ölçeği toplam 7 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan maddelere verdikleri cevapları 7'li derecelendirme üzerinden vermeleri istenmektedir. Ölçek maddelerinin hepsi yargı içeren cümlelerden oluşmaktadır. Ölçeğin orijinal formunun iç tutarlık katsayısı .81'dir. Kıskançlık Ölçeği, Yeniay (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe formu toplam 6 maddeden oluşmaktadır ve 5'li Likert tipindedir (Ek-8). Her madde 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında puanlanmaktadır. Ölçeğin Türkçe formunun iç tutarlık katsayısı .79'dur. Örnek olarak "Hedef kişinin yerinde olmayı ne kadar isterdiniz?" sorusu verilebilir.

3.1.3.4. Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Ölçeği

Van Dijk, Ouwerkerk, Goslinga, Nieweg ve Gallucci (2006) tarafından geliştirilen Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Ölçeği toplam 5 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan maddelere verdikleri cevapları 7'li derecelendirme üzerinden vermeleri istenmektedir. Ölçek maddelerinin hepsi yargı bildiren cümleler içermektedir. Ölçeğin orijinal formunun iç tutarlık katsayısı .82'dir. Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Ölçeği, Torun (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin Türk Kültürü'ne uyarlama çalışmasında 1 maddenin çalışmadığı belirlenmiş ve o madde çıkarılarak ölçeğe son hali verilmiştir. Ölçeğin Türkçe versiyonu, son haliyle toplam 4 maddeden oluşmaktadır ve 5'li Likert tipindedir (Ek-7). Her madde 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında puanlanmaktadır. Ölçeğin Türkçe formunun iç tutarlık katsayısı ise .90 olarak bulunmuştur. Örnek olarak "Hedef kişinin başına gelen olaya ne kadar sevindiniz?" sorusu verilebilir.

3.1.3.5 Hakçalık Ölçeği

Feather (2008) tarafından geliştirilen ölçek, toplamda 7 tane maddeden oluşan yargı bildiren cümleleri içermektedir. Katılımcılardan maddelere verdikleri cevapları 7'li derecelendirme üzerinden vermeleri istenmektedir. Ölçeğin orijinal formunun iç tutarlık katsayısı .92'dir. Ölçeğin 6 maddesi araştırmanın amacına uygun olarak Türkçe'ye çevrilmiştir. Ölçekte yer alan maddelerden biri Türkçe'ye çevrildiğinde İngilizce'deki anlamını vermediği ve hazırlanmış hikaye ile tutarlı olmadığı için çıkarılmıştır. Ölçeğin faktör yapısını belirlemek için temel bileşenler analizi yapılmıştır. İlk olarak verilerin uygun olup olmadığını değerlendirmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik Testi değerlerine bakılmıştır. *KMO* değerinin (.90) ve Bartlett Küresellik Testi değerinin ($\chi^2 = 1043.11, p < .001$) uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Faktör analizi sonuçlarına bakıldığında öz değeri 1'den büyük olan tek faktörlü yapı ortaya çıktığı görülmüştür. Ölçeğin açıkladığı varyans ise %81.7 olarak bulunmuştur. Son olarak, ölçeğin iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri .95 olarak bulunmuştur. Hakçalık Ölçeği'ne ilişkin faktör yükleri Ek-6'da gösterilmiştir.

3.2. İŞLEM

Veri toplama işlemi Hacettepe Üniversitesi'nin Biyoloji, Psikoloji ve Sanat Tarihi Bölümleri'nin dersliklerinde gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, araştırmanın uygulanabilmesi için derslerin sorumlu öğretim üyeleri ile önceden iletişime geçilerek gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra belirlenen gün ve saatte veri toplama işlemini gerçekleştirmek için ilgili dersliklere gidilerek öğrencilere yapılacak olan çalışmanın içeriği ile ilgili bilgi verilmiştir. Yapılacak çalışmanın bir yüksek lisans tezi kapsamında olduğu belirtilmiş ve kendilerine içinde hedef kişinin olduğu hikayeler verileceği ve kendilerinden bu hikayeleri okuyup hedef kişiyi değerlendirmelerinin isteneceği vurgulanmıştır. Araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı ve isteyen kişilerin çalışmayı istedikleri aşamada bırakabilecekleri bilgisi verilmiştir. Ayrıca, yapılacak olan araştırmanın toplamda 10-15 dakika kadar süreceği ve tek oturumdan biteceği belirtilmiştir.

Araştırmaya katılmak isteyen kişilere ilk olarak bilgilendirilmiş onam formu (Ek-3) verilmiş ve bu formu okuyup araştırmaya katılma konusunda gönüllü olduklarını belirten kutucuğu işaretlemeleri istenmiştir. Daha sonra, katılımcılara hikayeleri içeren

formlar seçkisiz bir şekilde verilmiş ve ilk olarak ön sayfanın en üstünde yer alan demografik bilgi bölümünü doldurmaları istenmiştir. Ayrıca, katılımcıların vereceği bilgilerin sadece bu araştırma için kullanılacağı ve bireysel bir değerlendirmenin olmayacağı vurgulanmıştır. Bireysel olarak değerlendirilme kaygısının önüne geçmek için demografik bilgileri olduğu bölümde bir rumuz bölümü olduğu belirtilmiş ve isteyen kişilerin bu bölümü doldurabileceği söylenmiştir. Demografik bilgilerini dolduran katılımcılardan araştırmaya başlamaları rica edilmiştir. Bu bağlamda katılımcılara iki farklı hikaye formu verilmiştir. İlgili hikaye formlarının birinci bölümleri tamamen aynıdır sadece bu formların ikinci bölümleri farklılaşmaktadır. Örneğin bir katılımcıya A-1 ve A-2 isimli (bkz. EK-5) hikaye formları verilmiştir. Ardından, katılımcılardan kendilerine verilen formlar üzerindeki hikayeyi okumaları ve hikayedeki hedef kişiye yönelik olarak bir değerlendirme yapmaları istenmiştir. Katılımcıların hedef kişiye yönelik olarak yapacakları değerlendirmelerin hikayelerin hemen altında olduğu belirtilmiştir.

Son olarak, araştırmayı tamamen bitiren katılımcıların hikaye ve değerlendirme formları geri alınarak kendilerine teşekkür edilmiş ve araştırmayla ilgili herhangi bir soru veya görüşleri olduğunda bilgilendirilmiş onam formunda belirtilen e-posta adresinden araştırmacıya ulaşabilecekleri bilgisi verilmiştir.

3.3. BULGULAR

İlgili araştırma katılımcıların kendilerine sunulan öykülerdeki hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek veya düşük olmasına, iç veya dış grup üyesi olmasına ve güvenilir olma düzeyinin yüksek veya düşük olmasına bağlı olarak kıskançlık, başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ve hakçalık puanları üzerindeki etkilerini incelemeyi hedeflemektedir. Dolayısıyla, bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen verilere uygulanan istatistiksel analizlerin bulgularına yer verilecektir. Bu bağlamda, araştırmada elde edilen verilere 2x2x2 son faktörde tekrar ölçümlü ANOVA analizi uygulanmıştır.

Değişkenlerin analizini içeren bulgulara geçmeden önce katılımcılara verilen hikayelerin hayal etme açısından ne derece zor olduğu ve hikayenin ne kadar gerçekçi olarak algılandığı incelenmiştir. Likert tipi değerlendirmede (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum) bulunan katılımcılar okudukları hikayeleri

hayal etme konusunda bir zorluk yaşamadığını ($\bar{X} = 1.67$, $SS = 0.7$), $t(137) = 29.96$, $p < 0.001$ ve hikayeleri gerçekçi bulduklarını ($\bar{X} = 3.61$, $SS = 0.8$), $t(137) = 52.25$, $p < 0.001$ bildirmişlerdir.

3.3.1. Verilerin Parametrik Uygunluğunun Sınanmasına İlişkin Bulgular

Elde edilen verilerin analizi için parametrik bir test olan 2 (Başarı: yüksek veya düşük) x 2 (Grup üyeliği: iç veya dış grup) x 2 (Güvenilir olma: yüksek ve düşük) son faktörde tekrar ölçümlü faktöriyel ANOVA yapılmıştır. İlgili analizi uygulayabilmek için araştırmanın koşullarındaki bağımlı değişkene ilişkin ortalama puanların normal bir dağılıma sahip olması beklenmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2007). Bağımlı değişkenlerin ortalama puanlarının normal dağılımını kontrol etmek için koşullardaki değerlerin basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir.

Basıklık ve çarpıklık değerlerine göre araştırmada bir dış grup üyesi olan hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek ancak güvenilir olma düzeyinin düşük koşulda başkasının üzüntüsüne sevinme puanına ilişkin basıklık değerinin 5.61 olduğu tespit edilmiştir. Bu koşula ilişkin verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri z puanına dönüştürülmüştür. Elde edilen z puanlarının ± 2.58 aralığında yer alması kabul edilebilir olarak değerlendirilmektedir (Field, 2009). Bu bilgi doğrultusunda, z puanları incelendiğinde bir veri ilgili araştırma koşulundan çıkarılmıştır. Çıkarılan verinin ardından, bütün koşullardaki basıklık ve çarpıklık değerleri bir kez daha incelenmiştir. Bütün koşullara ait basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1.46 ila 1.13 arasında değiştiği görülmektedir. Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre basıklık ve çarpıklık değerlerinin +1.5 ila -1.5; George ve Mallery'e (2010) göre ise bu değerlerin +2.0 ila -2.0 arasında olması verilerin normal dağıldığını göstermeye yeterli olmaktadır. Sonuç olarak araştırmanın bütün koşullarındaki verilerin parametrik test uygulamaya elverişli olduğu bulunmuştur.

Tablo 4. Normallik Varsayımına İlişkin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Grup	Başarı	Güvenilir	Çarpıklık	Basıklık	
Üyeliği	Düzeyi	Olma			
		Düzeyi			
İç Grup	Yüksek	Kıskançlık	Yüksek	0.21	0.03
			Düşük	-0.11	-0.80
		Hakçalık	Yüksek	0.21	-0.80
			Düşük	0.10	-0.21
		Başkasının	Yüksek	.050	-0.95
		Üzüntüsüne	Düşük	0.64	.79
		Sevinme			
	Düşük	Kıskançlık	Yüksek	-0.04	0.56
			Düşük	0.15	-0.12
		Hakçalık	Yüksek	0.48	-1.04
		Düşük	0.42	-0.77	
Başkasının		Yüksek	0.43	-1.04	
	Üzüntüsüne	Düşük	1.02	-0.03	
	Sevinme				
Dış Grup	Yüksek	Kıskançlık	Yüksek	0.40	-0.12
			Düşük	-0.20	0.52
		Hakçalık	Yüksek	0.48	-0.82
			Düşük	-0.68	-0.59
		Başkasının	Yüksek	1.13	0.30
		Üzüntüsüne	Düşük	-0.40	-0.61
		Sevinme			
	Düşük	Kıskançlık	Yüksek	-0.14	-1.46
			Düşük	0.50	1.19
		Hakçalık	Yüksek	-0.04	-1.10
		Düşük	-0.16	-1.24	
Başkasının		Yüksek	0.47	-0.80	
	Üzüntüsüne	Düşük	-0.28	-0.95	
	Sevinme				

3.3.2. Kıskançlık, Hakçalık ve Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Arasındaki İlişki

Elde edilen bulgular incelendiğinde kıskançlık, hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Katılımcıların kıskançlık puanları ile hakçalık puanları arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır, $r(138) = .21, p < 0.05$. Benzer şekilde, katılımcıların kıskançlık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur, $r(138) = .30, p < 0.01$. Son olarak, katılımcıların hakçalık puanları ile başkasının üzüntüsüne sevinme duygusuna ilişkin puanlar arasındaki korelasyona bakıldığında pozitif yönlü bir ilişki olduğu bulunmuştur, $r(138) = .76, p < 0.01$.

3.3.3. Kıskançlığa İlişkin Bulgular

Bu bölümde hedef kişinin başarı düzeyinin, grup düzeyinin ve güvenilir olma düzeyinin kıskançlık değişkeni üzerindeki etkileri incelenecektir. Ayrıca, kıskançlık değişkenine ilişkin bağımsız değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

3.3.3.1. Başarı Düzeyinin Kıskançlık Üzerindeki Etkisi

Yapılan analizlere göre hedefin başarı düzeyinin katılımcıların kıskançlığı üzerindeki temel etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır, $F(1,134) = 91.850, p < 0.001$, Kısmi $\eta^2 = 0.41$. Hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 2.68, SS = 0.84$) hedef kişinin başarı düzeyinin düşük olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılara kıyasla ($\bar{X} = 1.74, SS = 0.86$) daha fazla kıskançlık hissettiklerini belirtmişlerdir. Dolayısıyla, Hipotez 1'in "b" kısmı doğrulanmıştır.

3.3.3.2. Grup Üyeliğinin Kıskançlık Üzerindeki Etkisi

Yapılan analizlere göre hedefin grup üyeliğinin katılımcıların kıskançlığı üzerindeki temel etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir, $F(1,134) = 0.965, p = .33$, Kısmi $\eta^2 = 0.007$. Dolayısıyla, hedefin bir iç grup üyesi olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 2.26, SS = 0.85$) ile hedefin bir dış grup üyesi olduğu hikayeyi okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 2.17, SS = 0.86$) arasında kıskançlık duygusu açısından bir fark ortaya çıkmamaktadır. Dolayısıyla, hipotez 2'nin "b" kısmı desteklenmemektedir.

3.3.3.3. Güvenilir Olma Düzeyinin Kıskançlık Üzerindeki Etkisi

Yapılan analizlere göre hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin katılımcıların kıskançlığı üzerindeki temel etkisi istatistiksel açıdan anlamlı değildir, *Wilk's* $\Lambda = .97$, $F(1,134) = 3.486$, $p = .064$, Kısmi $\eta^2 = 0.025$. Başka bir ifadeyle, hedef kişinin güvenilir olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 2.23$, $SS = 0.61$) ile hedef kişinin güvenilir olmadığı hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 2.19$, $SS = 0.62$) benzer seviyede kıskançlık hissetmişlerdir. Dolayısıyla, hipotez 3'ün "c" kısmının desteklenmediği sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.3.4. Bağımsız Değişkenlerin Kıskançlık Üzerindeki Ortak Etkisi

Mevcut araştırmada kıskançlık puanları üzerinde bağımsız değişkenlerin ikili ve üçlü ortak etkileri incelenmiştir. İlk olarak, hedefin güvenilir olma düzeyi ile grup üyeliğinin etkisi; ikinci olarak, hedefin güvenilir olma düzeyi ile grup üyeliğinin etkisi; üçüncü olarak, hedefin başarı düzeyi ile grup üyeliğinin etkisi ve son olarak hedefin güvenilir olma düzeyi, başarı düzeyi ve grup üyeliğinin kıskançlık üzerindeki etkisine bakılmıştır.

Yapılan analizlere göre hedef kişinin güvenilir olma düzeyi ile grup üyeliğinin kıskançlık üzerindeki ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür, *Wilk's* $\Lambda = .99$, $F(1,134) = 1.673$, $p = .20$, Kısmi $\eta^2 = 0.012$. Benzer şekilde, hedef kişinin güvenilir olma düzeyi ile başarı düzeyinin kıskançlık üzerindeki ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür, *Wilk's* $\Lambda = .99$, $F(1,134) = 0.468$, $p = .50$, Kısmi $\eta^2 = 0.003$. Hedef kişinin başarı düzeyi ile grup üyeliğinin kıskançlık üzerindeki ortak etkisi incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur, $F(1,134) = 0.784$, $p = .38$, Kısmi $\eta^2 = 0.006$. Son olarak, hedef kişinin güvenilir olma düzeyi, grup üyeliği ve başarı düzeyinin kıskançlık üzerinde üçlü ortak etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır, *Wilk's* $\Lambda = .97$, $F(1,134) = 3.383$, $p = 0.68$, Kısmi $\eta^2 = 0.025$. Sonuç olarak hipotez 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15'in "b" kısımlarının desteklenmediği görülmüştür. Kıskançlığa ilişkin uygulanan ANOVA sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 5. Hedef Kişiyeye Yönelik Olarak Ortaya Çıkan Kıskançlığa İlişkin Bağımsız Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapmaları

Güvenilir Olma Düzeyi Yüksek				Güvenilir Olma Düzeyi Düşük			
İç Grup		Dış Grup		İç Grup		Dış Grup	
Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük	Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük	Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük	Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük
N = 36	N= 34	N=34	N=35	N=36	N=34	N=34	N=35
$\bar{X} = 2.75$ S.S.= 0.70	$\bar{X} = 1.78$ S.S.= 0.40	$\bar{X} = 2.64$ S.S.= 0.83	$\bar{X} = 1.76$ S.S.= 0.42	$\bar{X} = 2.80$ S.S.= 0.70	$\bar{X} = 1.71$ S.S.= 0.40	$\bar{X} = 2.53$ S.S.= 0.85	$\bar{X} = 1.71$ S.S.= 0.40

Tablo 6. Hedef Kişiyeye Yönelik Olarak Katılımcıların Hissettiği Kıskançlığın Bağımsız Değişkenler Açısından İncelenmesini İçeren ANOVA Analizi Sonuçları

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Sd</i>	<i>Ortalama Kare</i>	<i>F_{1,134}</i>	<i>p</i>	<i>Kısmi η²</i>
Güvenilir Olma	0.135	1	0.135	3.486	0.064	0.025
Güvenilir Olma x Grup Üyeliği	0.065	1	0.065	1.673	0.20	0.012
Güvenilir Olma x Başarı Düzeyi	0.018	1	0.018	0.468	0.50	0.003
Güvenilir Olma x Grup Üyeliği x Başarı Düzeyi	0.131	1	0.131	3.383	0.068	0.025
Hata	5.207	134	0.039			
Grup Üyeliği	0.638	1	0.638	0.965	0.32	0.007
Başarı Düzeyi	60.754	1	60.754	91.850*	0.000	0.41
Grup Üyeliği x Başarı Düzeyi	0.519	1	0.519	0.784	0.38	0.006
Hata	88.634	134	0.661			

***p<0.001**

3.3.4. Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Duygusuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde hedef kişinin başarı düzeyinin, grup düzeyinin ve güvenilir olma düzeyinin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerindeki etkileri incelenecektir. Ayrıca, başkasının üzüntüsüne sevinme duygusuna ilişkin bağımsız değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 7'de gösterilmiştir.

3.3.4.1. Başarı Düzeyinin Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Duygusu Üzerindeki Etkisi

Yapılan analizlere göre hedef kişinin başarı düzeyinin katılımcıların başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerindeki temel etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir, $F(1,134) = 0.640$, $p = .42$, Kısmi $\eta^2 = 0.005$. Başka bir ifadeyle hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 1.87$, $SS = 1.04$) ile hedef kişinin başarı düzeyinin düşük olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 1.77$, $SS = 1.06$) arasında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu puanları açısından bir fark olmadığı ortaya çıkarılmıştır. Dolayısıyla, hipotez 1'in "a" kısmının desteklenmediği bulunmuştur.

3.3.4.2. Grup Üyeliğinin Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Üzerindeki Etkisi

Yapılan analizlere göre hedef kişinin grup düzeyinin katılımcıların başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerindeki temel etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir, $F(1,134) = 0.002$, $p = .96$, Kısmi $\eta^2 = 0.001$. Dolayısıyla, hedef kişinin bir iç grup üyesi olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 1.82$, $SS = 1.04$) ile hedef kişinin bir dış grup üyesi olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 1.81$, $SS = 1.06$) arasında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu puanları açısından bir fark bulunamamıştır. Bu bağlamda hipotez 2'nin "a" kısmının doğrulanmadığı bulunmuştur.

3.3.4.3. Güvenilir Olma Düzeyinin Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Üzerindeki Etkisi

Yapılan analizlere göre hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin katılımcıların başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerindeki temel etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır, $F(1,134) = 76.531$, $p < 0.001$, Kısmi $\eta^2 = 0.36$. Başka bir ifadeyle, hedef kişinin güvenilir olmadığı hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 2.21$, $SS = 1.09$) hedef kişinin güvenilir olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılara ($\bar{X} = 1.43$, $SS = 0.67$) kıyasla daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme hissetmiştir. Sonuç olarak, hipotez 3'ün "a" kısmının desteklendiği görülmüştür.

Tablo 7. Hedef Kişiyeye Yönelik Olarak Ortaya Çıkan Başkasının Üzütüsüne Sevinme Duygusuna İlişkin Bağımsız Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapmaları

Güvenilir Olma Düzeyi Yüksek				Güvenilir Olma Düzeyi Düşük			
İç Grup		Dış Grup		İç Grup		Dış Grup	
Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük	Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük	Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük	Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük
N = 36	N= 34	N=34	N=35	N=36	N=34	N=34	N=35
$\bar{X} = 1.43$ S.S.= 0.70	$\bar{X} = 1.42$ S.S.= 0.63	$\bar{X} = 1.37$ S.S.= 0.78	$\bar{X} = 1.49$ S.S.= 0.54	$\bar{X} = 2.40$ S.S.= 1.13	$\bar{X} = 2.03$ S.S.= 1.11	$\bar{X} = 2.26$ S.S.= 1.18	$\bar{X} = 2.14$ S.S.= 0.97

3.3.4.4. Bağımsız Değişkenlerin Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Duygusu Üzerindeki Ortak Etkisi

Bu tez araştırmasında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerinde bağımsız değişkenlerin ikili ve üçlü ortak etkileri incelenmiştir. İlk olarak, hedefin güvenilir olma düzeyi ile grup üyeliğinin etkisi; ikinci olarak, hedefin güvenilir olma düzeyi ile grup üyeliğinin etkisi; üçüncü olarak, hedefin başarı düzeyi ile grup üyeliğinin etkisi ve son olarak hedefin güvenilir olma düzeyi, başarı düzeyi ve grup üyeliğinin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerindeki etkisi belirtilmiştir.

Yapılan analizlere göre hedef kişinin güvenilir olma düzeyi ile grup üyeliğinin kıskançlık üzerindeki ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür, *Wilk's A* = .99, *F* (1,134)= 0.006, *p* = .93, Kısmi η^2 = 0.001. Benzer şekilde, hedef kişinin güvenilir olma düzeyi ile başarı düzeyinin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerindeki ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ulaşılmıştır, *Wilk's A* = .98, *F* (1,134)= 2.961, *p* = .08, Kısmi η^2 = 0.022. Hedef kişinin başarı düzeyi ile grup üyeliğinin başkasının üzüntüsüne sevinme üzerindeki ortak etkisi incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur, *F* (1,134)= 0.589, *p* = .44, Kısmi η^2 = 0.004. Son olarak, hedef kişinin güvenilir olma düzeyi, grup üyeliği ve başarı düzeyinin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerinde üçlü ortak etkisinin olmadığı bulunmuştur, *Wilk's A* = .99, *F* (1,134)= 0.093, *p* = .76, Kısmi η^2 = 0.001. Sonuç olarak, hipotez 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15'in "a" kısımlarının desteklenmediği görülmüştür. Ayrıca, başkasının üzüntüsüne sevinme puanına ilişkin uygulanan ANOVA sonuçları Tablo 8'de gösterilmiştir.

3.3.5. Hakçalığa İlişkin Bulgular

Bu bölümde hedef kişinin başarı düzeyinin, grup düzeyinin ve güvenilir olma düzeyinin hakçalık üzerindeki etkileri incelenecektir. Ayrıca, hakçalık değişkenine ilişkin bağımsız değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 9'da sunulmuştur.

3.3.5.1. Başarı Düzeyinin Hakçalık Üzerindeki Etkisi

Yapılan analizlere göre hedef kişinin başarı düzeyinin hakçalık üzerindeki temel etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir, *F* (1,134)= 0.020, *p* = .88, Kısmi η^2 = 0.001. Başka bir ifadeyle hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek olduğu hikaye koşulunu okuyan

katılımcılar ($\bar{X}= 2.12$, $SS = 1.13$) ile hedef kişinin başarı düzeyinin düşük olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X}= 2.10$, $SS = 1.14$) arasında hakçalık puanları açısından bir fark olmadığı ortaya konmuştur. Sonuç olarak hipotez 1'in "c" kısmının doğrulanmadığı görülmüştür.

Tablo 8. Hedef Kişiye Yönelik Olarak Katılımcıların Hissettiği Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Duygusunun Bağımsız Değişkenler Açısından İncelenmesini İçeren ANOVA Analizi Sonuçları

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Sd</i>	<i>Ortalama Kare</i>	<i>F_{1,135}</i>	<i>p</i>	<i>Kısmi η^2</i>
Güvenilir Olma	41.446	1	41.446	76.531*	0.000	0.36
Güvenilir Olma x Grup Üyeliği	0.003	1	0.003	0.006	0.93	0.000
Güvenilir Olma x Başarı Düzeyi	1.604	1	1.604	2.961	0.08	0.022
Güvenilir Olma x Grup Üyeliği x Başarı Düzeyi	0.050	1	0.050	0.093	0.76	0.001
Hata	72.569	134	0.54			
Grup Üyeliği	0.002	1	0.002	0.002	0.96	0.001
Başarı Düzeyi	0.627	1	0.627	0.640	0.42	0.005
Grup Üyeliği x Başarı Düzeyi	0.577	1	0.577	0.589	0.44	0.004
Hata	131.343	134	0.980			

* $p < 0.001$

3.3.5.2. Grup Üyeliğinin Hakçalık Üzerindeki Etkisi

Yapılan analizlere göre hedef kişinin grup düzeyinin hakçalık üzerindeki temel etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir, $F(1,134) = 0.691$, $p = .41$, Kısmi $\eta^2 = 0.005$. Dolayısıyla, hedef kişinin bir iç grup üyesi olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 2.06$, $SS = 1.13$) ile hedef kişinin bir dış grup üyesi olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 2.16$, $SS = 1.14$) arasında hakçalık puanları açısından bir fark bulunmamaktadır. Dolayısıyla, hipotez 2'nin "c" kısmının doğrulanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.5.3. Güvenilir Olma Düzeyinin Hakçalık Üzerindeki Etkisi

Yapılan analizlere göre hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin hakçalık üzerindeki temel etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır, $Wilk's \Lambda = .57$, $F(1,134) = 103.503$, $p < 0.001$, Kısmi $\eta^2 = 0.44$. Başka bir ifadeyle, hedef kişinin güvenilir olmadığı hikaye koşulunu okuyan katılımcılar ($\bar{X} = 2.56$, $SS = 1.13$) ile hedef kişinin güvenilir olduğu hikaye koşulunu okuyan katılımcılara ($\bar{X} = 1.64$, $SS = 0.76$) kıyasla hedef kişinin başına gelen olayı daha fazla hak edilir olarak görmüştür. Bu bağlamda, hipotez 3'ün "b" kısmının desteklendiği bulunmuştur.

3.3.5.4. Bağımsız Değişkenlerin Hakçalık Üzerindeki Ortak Etkisi

İlgili tez araştırmasında hakçalık puanları üzerinde bağımsız değişkenlerin ikili ve üçlü ortak etkileri analiz edilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak, hedefin güvenilir olma düzeyi ile grup üyeliğinin etkisi; ikinci olarak, hedefin güvenilir olma düzeyi ile grup üyeliğinin etkisi; üçüncü olarak, hedefin başarı düzeyi ile grup üyeliğinin etkisi ve son olarak hedefin güvenilir olma düzeyi, başarı düzeyi ve grup üyeliğinin hakçalık üzerindeki etkisine bakılmıştır.

Yapılan analizlere göre hedef kişinin güvenilir olma düzeyi ile grup üyeliğinin hakçalık üzerindeki ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür, $Wilk's \Lambda = .99$, $F(1,134) = 0.145$, $p = .70$, Kısmi $\eta^2 = 0.001$. Benzer şekilde, hedef kişinin güvenilir olma düzeyi ile başarı düzeyinin hakçalık üzerindeki ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığına bulunmuştur, $Wilk's \Lambda = .98$, $F(1,134) = 2.690$, $p = .10$, Kısmi $\eta^2 = 0.020$. Hedef kişinin başarı düzeyi ile grup üyeliğinin hakçalık puanları üzerindeki ortak etkisi incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur, $F(1,134) =$

0.856, $p = .36$, Kısmi $\eta^2 = 0.006$. Son olarak, hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin, grup üyeliğinin ve başarı düzeyinin hakçalık üzerinde üç yönlü ortak etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır, *Wilk's A* = .99, $F(1,134) = 0.300$, $p = .59$, Kısmi $\eta^2 = 0.002$. Sonuç olarak, hipotez 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15'in "c" kısımlarının desteklenmediğine ulaşılmıştır. Katılımcıların hedef kişinin içinde bulunduğu olaya yönelik olarak hakçalık puanlarının bağımsız değişkenler açısından incelendiği ANOVA analizi sonuçları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Hedef Kişiyeye Yönelik Olarak Ortaya Çıkan Hakçalığa İlişkin Bağımsız Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapmaları

Güvenilir Olma Düzeyi Yüksek				Güvenilir Olma Düzeyi Düşük			
İç Grup		Dış Grup		İç Grup		Dış Grup	
Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük	Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük	Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük	Başarı Düzeyi Yüksek	Başarı Düzeyi Düşük
N = 36	N= 34	N=34	N=35	N=36	N=34	N=34	N=35
$\bar{X} = 1.54$ S.S.= 0.60	$\bar{X} = 1.60$ S.S.= 0.77	$\bar{X} = 1.61$ S.S.= 0.95	$\bar{X} = 1.82$ S.S.= 0.71	$\bar{X} = 2.70$ S.S.= 1.14	$\bar{X} = 2.36$ S.S.= 1.10	$\bar{X} = 2.61$ S.S.= 1.15	$\bar{X} = 2.61$ S.S.= 1.13

Tablo 10. Hedef Kişinin Başına Gelen Olaya Yönelik Olarak Hakçalık Puanlarının Bağımsız Değişkenler Açısından İncelenmesini İçeren ANOVA Analizi Sonuçları

<i>Kaynak</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Sd</i>	<i>Ortalama Kare</i>	<i>F_{1,135}</i>	<i>p</i>	<i>Kısmi η²</i>
Güvenilir Olma	59.600	1	59.600	103.503*	0.000	0.44
Güvenilir Olma x Grup Üyeliği	0.083	1	0.083	0.145	0.70	0.001
Güvenilir Olma x Başarı Düzeyi	1.549	1	1.549	2.690	0.10	0.020
Güvenilir Olma x Grup Üyeliği x Başarı Düzeyi	0.173	1	0.173	0.300	0.59	0.002
Hata	77.161	134	0.576			
Grup Üyeliği	0.826	1	0.826	0.691	.41	0.005
Başarı Düzeyi	0.024	1	0.024	0.020	.88	0.001
Grup Üyeliği x Başarı Düzeyi	1.024	1	1.024	0.856	.36	0.006
Hata	160.317	134	1.196			

***p<0.001**

4. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu tez çalışmasının amacı başına talihsiz bir olay gelen hedef kişinin başarı düzeyinin, grup üyeliğinin ve güvenilir olma düzeyinin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, kıskançlık ve hakçalık üzerinde ne derece etkili olduğunu incelemektir. Araştırma kapsamında bir ön çalışma ve bir asıl çalışma yapılmıştır. Ön çalışma kapsamında araştırmanın koşullarına uygun olarak sekiz farklı hikaye araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve değişimlemenin başarılı olup olmadığı test edilmiştir. Hedef kişinin başarı düzeyinin, güvenilir olma düzeyinin ve grup üyeliğinin farklı düzeylerde bir araya getirildiği ilgili hikayelerdeki değişimlemenin başarılı olduğu ön çalışma sonucunda görülmüştür. Başka bir ifadeyle, katılımcılar kendilerine sunulan hikayelerde yer alan hedef kişinin ne derece başarılı ve güvenilir olduğunu ve bu kişinin ne derece kendileriyle aynı grupta veya farklı grupta olduğunu tespit edebilmişlerdir.

Yapılan çalışmalar, başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun kıskançlık, hakçalık ve grup üyeliği ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir (Combs ve ark., 2009; Feather ve Sherman, 2002; Hareli ve Weiner, 2002; Leach ve Spears, 2008; Leach ve ark., 2003; Smith ve ark., 1996; Van de Ven ve ark., 2015). Smith ve arkadaşları (1996) üstün özelliklere ve başarılarla sahip olan insanların diğer insanlara göre daha fazla kıskanıldığı ve bu kişilerin başına gelen talihsiz bir olay karşısında diğer insanların başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu da daha yoğun yaşadığını belirtmektedir. Başka çalışmalar ise insanların sahip olduğu üstün özelliklerden ziyade talihsiz olaylardaki bireysel sorumluluğun başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu etkilediğini vurgulamaktadır (Feather, 2008, Feather, McKee ve Bekker, 2011; Feather, Wenzel ve McKee, 2013). Bireysel sorumluluktan kaynaklanan talihsiz bir olayın sonuçları daha hak edilebilir olarak görülmektedir. Leach ve Spears (2008) ise başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun grup üyeliğine bağlı olarak farklı düzeylerde hissedildiğinin altını çizmektedir. Yaptıkları araştırmada iç grup üyesinin başına gelen talihsiz olay karşısında ortaya çıkan başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun dış grup üyesine kıyasla daha düşük olduğunu bulmuşlardır. İlgili duygu

açısından, iç grup ve dış grup üyeleri arasındaki bu fark başka araştırmalarla desteklenmektedir (Lehr, Ferreira ve Banaji, 2019; Ouwerkerk ve ark., 2018). Görüldüğü üzere, alanyazında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu pek çok farklı kavramla bir arada çalışılmıştır. Dolayısıyla, bu tez çalışmasında da başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu etkileyen temel faktörler ve ilgili duygunun hangi kavramlarla ilişkili olduğunu açıklamak hedeflenmiştir.

Araştırmanın hedefi doğrultusunda yapılan analizlerde elde edilen bazı bulgular alanyazındaki bulguların desteklendiğini gösterirken elde edilen diğer bulgular ise alanyazındaki bulgularla örtüşmemektedir. Hedef kişilerin başarı düzeyinin yüksek veya düşük olmasına bağlı olarak gözlemci konumundaki kişilerin kıskançlık seviyeleri etkilenirken; hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu etkilenmemiştir. Hedef kişi ile gözlemci konumundaki kişinin aynı veya farklı gruplarda olmasının kıskançlık, hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerinde etkili olmadığı bulunurken; hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin yüksek ve düşük olmasının ise kıskançlık, hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerinde etkili olduğu bulunmuştur.

Tez çalışmasının bu bölümünde asıl çalışmadan elde edilen bulgular ile alanyazındaki bulgular birlikte ele alınarak detaylı bir şekilde tartışılacaktır. Özellikle, güvenilir olarak algılanmak ile ilgili bulguların alanyazına sağlayacağı katkılar ile araştırmanın sınırlılıkları ve gelecekte yapılabilecek araştırmalar için öneriler de bu bölümde yer alacaktır.

4.1. KISKANÇLIĞA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI

Alanyazındaki bilgiler kıskançlığın sosyal karşılaştırmalara dayandığını belirtmektedir (Cohen-Charash ve Larson, 2017a, 2017b). Özellikle yukarı doğru karşılaştırmalar bir tarafın üstün özelliklerini diğer tarafın ise bu özelliklerden yoksunluğunu ön plana çıkarmaktadır. Mevcut tez araştırması da üstün özelliklere ve başarılarla sahip bir kişi ile ilgili bilgilere maruz kalan katılımcıların rapor ettiği kıskançlık düzeyinin daha fazla olduğunu bulmuştur (Hipotez 1b). Başka bir ifadeyle, hedef kişinin okuduğu bölümde yüksek not ortalamasına sahip olmasını ve kendini spor ve sanat gibi farklı alanlarda geliştirmesi hakkındaki hikayeyi okuyan katılımcılar hedef kişiyi kıskandığını

belirtmişlerdir. Bu bağlamda, elde edilen bulguların alanyazındaki bulgularla örtüştüğü rahatlıkla söylenebilir. Salovey ve Rodin (1984) tarafından yapılan bir çalışmada, ortalamanın üzerinde özellikleri olan kişilerin varlığı kendileriyle aynı ilgi alanlarına sahip olan diğer kişilerde kıskançlığın ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Van Dijk ve arkadaşları (2006) tarafından yapılan bir araştırmaya göre de hedef kişi ile gözlemci arasındaki benzerlik kıskançlığı arttırmaktadır. İnsanlar kendileriyle benzer koşulda olan insanları kıskanmaya eğilimlidir. Bu bilgiler ışığında, ilgili tez çalışmasının üniversite öğrencileri ile yapıldığı göz önüne alındığında hikayelerdeki başarı kriterinin akademik başarı olması ve hedef kişinin de bir üniversite öğrencisi olması kıskançlık puanlarını açıkça etkilemektedir.

Alanyazındaki araştırmalar sosyal kimliğin ortaya çıkan duyguları etkilediğini belirtmektedir (Kuppens ve ark., 2013; Leach ve Spears, 2008; Mackie ve ark., 2008; Smith, 1993). Mevcut tez araştırması kıskançlığın grup üyeliğinden etkilenebileceğini ve dolayısıyla hedef kişinin bir dış grup üyesi olmasının daha fazla kıskançlık ortaya çıkaracağını beklemiştir (Hipotez 2b). Ancak, elde edilen bulgular hedef kişinin bir iç veya dış grup üyesi olmasının kıskançlığı etkilemediğini göstermiştir. Bu durumun açıklamalarından biri hikayede yer alan kişinin başarı düzeyiyle ilgili bilginin güçlü bir değişken olması olabilir. Snyder ve Ickes'e (1985) göre güçlü bir ortam değişkeninin varlığı diğer değişkenlerin olası etkisini baskılamaktadır. Bu bilgiler ışığında, hedef kişinin başarı düzeyine ilişkin bilgilerin, grup üyeliğine ilişkin bilgileri baskıladığı söylenebilir.

Baumeister ve Leary'e (1995) göre diğer insanlar tarafından kabul edilmek ve onaylanmak temel bir ihtiyaçtır. Onaylanma ihtiyacı belirli sosyal normlara ve standartlara uyumu beraberinde getirir. Bunlara uyum gösteren bireyler ise toplum tarafından daha istenilir, kabul edilir ve güvenilir olarak değerlendirilmektedir (Cuddy, 2015). Mevcut tez araştırmasında güvenilir olmayan hedefin güvenilir olan hedefe kıyasla daha az kıskançlık ortaya çıkaracağı beklenmiştir (Hipotez 3c). Elde edilen sonuçların alanyazındaki bilgileri desteklemediği görülmektedir. Bu durumun açıklamalarından biri akademik bir ortamda başarı düzeyinin güvenilir olma düzeyine kıyasla kıskançlığı daha çok etkilemesi olabilir. Başka bir deyişle, yukarıda belirtildiği gibi üniversite bağlamında yapılan bir çalışmada hedefin başarı düzeyinin güçlü bir

ortam değişkenine dönüşmesi hedefin güvenilir olma düzeyinin etkisini örtmektedir. Dolayısıyla, hedefin güvenilir olması veya olmaması katılımcıların hissettiği kıskançlığı etkilememiş olabilir.

Alanyazındaki bulgular kıskançlığın hedef kişinin grup üyeliğinden ve başarı düzeyinden etkilenebileceğini göstermektedir. Ancak, hedef kişinin güvenilir olma düzeyi, başarı düzeyi ve grup üyeliğinin birlikte katılımcıların kıskançlık seviyesini nasıl etkilediğine dair bir bulgu alanyazında yer almamaktadır. Mevcut tez araştırması, hedef kişinin başarı düzeyinin, grup üyeliğinin ve güvenilir olma düzeyinin kıskançlık üzerinde hem ikili hem de üçlü bir ortak etkiye sahip olabileceğini öngörmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgular, kıskançlık üzerinde bağımsız değişkenlerin ikili ve üçlü ortak etkilerinin anlamlı olmadığını göstermektedir. Bu durum kıskançlığın doğasına ilişkin nedenlerden kaynaklanıyor olabilir. Ben-Ze'ev (1993) insanların kıskançlığa ilişkin dört farklı inanca sahip olduğunu belirtmektedir. Bunlar, hedef kişinin iyi bir talihe ve belirli alanlarda üstün özelliklere sahip olmasıyla, hedefin içinde bulunduğu durumun hak edilemez olarak algılanmasıyla ve hedef kişinin başkalarının sosyal statülerini tehdit etmesiyle ilişkilidir. Bu inanışlar çeşitli faktörlere bağlı olarak ortaya çıkabilir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri göz önüne alındığında, her bir değişkenin farklı inançla ilişkili olma ihtimali ilgili değişkenlerin ortak etkisinin kıskançlık üzerinde neden anlamlı çıkmadığını açıklayabilir. Başka bir ifadeyle, farklı değişkenler kıskançlığa ilişkin farklı değerlendirmelerin ortaya çıkmasına yol açabilir.

4.2. BAŞKASININ ÜZÜNTÜSÜNE SEVİNME DUYGUSUNA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI

Yapılan araştırmalar sahip olunan üstün özelliklerin, başarıların ve statünün başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu etkilendiğini belirtmektedir (Smith ve ark., 1996; Van Dijk ve ark., 2011; Van Dijk ve ark., 2015). Mevcut tez çalışması başarı düzeyi yüksek olan kişilerin başına gelen talihsiz olayların daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ortaya çıkaracağını öngörmüştür (Hipotez 1a). Ancak elde edilen bulguların ilgili hipoteze desteklemediği ve dolayısıyla alanyazındaki bulgularla örtüşmediği görülmektedir. Üstün özelliklere ve başarılarla sahip olan insanların başına gelen talihsiz olaylar gözlemci konumundaki katılımcıların başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Bu durumun olası açıklamalarından biri

sosyal istenirlik olabilir. Psikoloji çalışmalarında en sık karşılaşılan ve çalışmalardan elde edilen verilerin niteliğini tehdit eden süreçlerden biri olan sosyal istenirlik kişilerin sadece sosyal normlara uyan özelliklerini yansıtmaya eğilimlerini ifade etmektedir (Nederhof, 1985). Mevcut tez araştırması katılımcıların bireysel tepkileri alınarak gerçekleştirildiği için katılımcılar sosyal istenirlik nedeniyle başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu ortaya çıkarma konusunda bir çekingenlik yaşamış olabilirler. Özellikle, başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun sosyal normlara uymayan bir duygu olması nedeniyle katılımcılar ilgili duyguyu hissetmek yerine onu baskılamaya yönelmiş olabilirler. Wei ve Liu (2020) tarafından yapılan bir çalışma bir kişinin başına gelen talihsizliğin hangi durumlarda daha fazla ortaya çıkacağını incelemiştir. İlgili çalışmada hedef kişinin başına gelen talihsizliğin sadece gözlemci tarafından, herkes tarafından veya sadece arkadaş çevresi tarafından bilinmesi olmak üzere üç farklı şekilde değişimlenmiştir. Çalışmanın bulguları başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun yaşanılan talihsizliğin sadece arkadaş çevresi tarafından bilindiğinde daha fazla ortaya çıktığını göstermiştir. Bu bulgu aslında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun diğerleri tarafından da hissedildiğine ve bilindiğine dair sosyal ipuçlarıyla daha fazla ortaya çıktığını açıklamaktadır. Zira, Dasborough ve Harvey (2017) bazı duyguların ortaya çıkabilmesi için başka insanlardan gelebilecek ipuçlarına ihtiyaç olabileceğini belirtmektedir. Yapılan bir çalışma bazı duyguların ortaya çıkabilmesi için başka insanların belirli olaylara nasıl tepki verdiğinin bilinmesi gerektiğini savunmaktadır (Rime, 2009). Bu bilgiler ışığında, mevcut tez çalışmasında yer alan katılımcılar başarı düzeyi yüksek ve düşük olan kişilerin başına gelen talihsiz bir olay karşısında başkasının üzüntüsüne sevinme duygularını diğerleri tarafından kabul görüp görmeyeceğini bilmedikleri için rapor etmemiş olabilirler. Dolayısıyla katılımcıların diğerlerinin nasıl tepki verdiğine dair bir sosyal ipucuna sahip oldukları koşulda daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu rapor etmeleri beklenebilir.

Başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun birlikte incelendiği kavramlardan biri sosyal kimliktir. Yapılan bir dizi araştırma insanların farklı gruplarda yer almasının hissedilen duyguların farklılaşmasına yol açtığını belirtmektedir (Cikara ve ark., 2011; Dalakas ve Melancon, 2012; Leach ve Spears, 2008; Leach ve ark., 2003; Ouwerkerk ve ark., 2018; Mackie ve ark., 2008; Smith, 1993). Bu bilgiler ışığında, bu çalışma hedef kişinin bir dış grup üyesi olduğu koşulun, iç grup üyesi olmasına kıyasla daha fazla

başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu ortaya çıkaracağını öngörmüştür (Hipotez 2a). Ancak elde edilen bulgular hipotezi desteklememekte ve alanyazındaki bulgularla örtüşmemektedir. Bu durumun açıklamalarından biri başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun toplulukçu kültürlerde nasıl algılandığı ile ilgili olabilir. Heider (1958), başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun hem kişiler hem de gruplar arası ilişkilere zarar verebileceğini vurgulamaktadır. Kuipers (2014) da ilgili duygunun toplumsal ilişkilere zarar verdiğini, insanlar ve gruplar arası ilişkileri zayıflatabileceğini ve insanlar arasındaki güveni sarsabileceğini belirtmektedir. Dolayısıyla, insanlar arasındaki sosyal ilişkilerin ve normların önemli olduğu toplulukçu kültürlerde başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun belirli koşullar altında daha olumsuz bir şekilde değerlendirilmesine bağlı olarak bu duygunun sosyal çevreye yansıtılmadığı söylenebilir. Yukarıda belirtildiği gibi, başkasının üzüntüsüne sevinme gibi olumsuz bir doğaya sahip bir duygu konusunda toplumsal beklentinin ne olduğuna dair bir öngörünün olmamasıyla birlikte ilgili duygunun ortaya çıkma olasılığının azalması beklenebilir. Dolayısıyla, mevcut araştırmanın üniversite dersliklerinde gerçekleştirildiği göz önüne alındığında, katılımcılar diğer kişilerin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusuna ilişkin nasıl tepki verdiğini bilmediği için bu duyguyu baskılamış olmaları olasıdır.

Mevcut tez çalışması başarı düzeyinin ve grup üyeliğinin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerindeki ortak etkisini de incelemiştir (Hipotez 4a, 6a ve 8a). Ancak elde edilen bulgular bu türde bir ortak etkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir. Yukarıda belirtildiği gibi toplulukçu kültürlerde başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun ortaya çıkması hem sosyal istenirliğe hem de ilgili duygunun diğerleri tarafından bilinip bilinmemesine bağlıdır. Dolayısıyla, her iki bağımsız değişkenin ortak etkisinin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerinde anlamlı bir fark ortaya koymaması ilgili duygunun ifade edilmesinin zorlayıcı doğasıyla açıklanabilir.

Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde sosyal normları ihlal eden bireylerin daha olumsuz değerlendirmelere maruz kaldığı görülmektedir (Feldman, 1984; Tripathi ve ark., 2018). Duyguların sosyal uyaranlara yönelik bir tepki özelliği taşıdığı göz önüne alındığında olumsuz değerlendirmeler gözlemci konumundaki insanların duygusal

tepkilerini de etkileyebilir. Mevcut tez çalışması güvenilir olmayan hedef kişinin, güvenilir olana kıyasla, başına gelen talihsizliğin daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ortaya çıkaracağını beklemiştir (Hipotez 3a). Elde edilen bulguların alanyazındaki bilgilerle örtüştüğü görülmektedir. Bu bulgu, bir kişinin sosyal normları ihlal eden veya sosyal ilişkilere zarar veren bir davranış sergilediğinde bu kişinin başına gelen talihsiz bir olayın gözlemci konumundaki insanlarda başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun daha yoğun hissedilmesine neden olacağı şeklinde yorumlanabilir. Powell ve Smith (2013) yaptığı çalışmada riyakar insanların başına gelen talihsiz olaylarda diğer insanların nasıl tepki verdiğini incelemiştir. İlgili çalışmaya göre söyledikleri ile sergiledikleri davranışlar arasında tutarsızlık olan insanların davranışları ahlaka aykırı olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, bu kişilerin başına gelen talihsiz bir olay karşısında gözlemci kişiler daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu hissettiğini bildirmişlerdir.

Cuddy, Fiske ve Glick (2008) tarafından yapılan bir araştırma insanlar arasındaki olumlu sosyal ilişkilerin dürüstlük, arkadaşlık, işbirliği ve güvenilir olma gibi nitelikler içerdiğini belirtmektedir. Özellikle, duygusal bağların ve yakın ilişkilerin önemli olduğu toplulukçu kültürlerde bu niteliklerden bazılarının yoksunluğu sosyal ilişkilerin zayıflamasına yol açabilir. Örneğin, güvenilir olmanın beklenen ve ön görülen davranışlarla ilgili olduğu (Deutsch, 1958) göz önüne alındığında beklentilerin karşılık bulamaması farklı değerlendirmelerin ortaya çıkmasını beraberinde getirecektir. Hatta, ilişkilerdeki güven bağını zedeleyen veya ona zarar veren davranışları sergileyen kişiler sapkın olarak değerlendirilmektedir (Levine ve ark., 2000). Brambilla ve Riva (2017) tarafından yapılan çalışma sosyal normlara aykırı davranışlar sergileyen insanların başına gelen talihsiz olaylar gözlemci konumundaki insanların daha fazla başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu hissettiğini göstermiştir. Sonuç olarak, mevcut tez araştırmasının elde ettiği bulgulara paralel olarak güvenilir olmayan insanların başına gelen talihsiz olaylar gözlemcilerin daha yoğun bir şekilde başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu hissetmesine yol açmaktadır.

Sosyal kimliğin duygular üzerinde önemli bir etkisi olduğu düşünüldüğünde bu araştırma kapsamında başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerinde grup üyeliği ve güvenilir olmanın ortak bir etkiye sahip olabileceği düşünülmüştür (Hipotez 5a, 7a, ve

9a). Yapılan analizler böyle bir ortak etkinin olmadığını göstermiştir. Bu durumun açıklamalarından biri sosyal normları ihlal eden davranışın içeriğine ilişkin olabilir. Sosyal normları ihlal eden davranışların toplum içindeki bireyler tarafından hoş karşılanmadığı bilinmektedir (Tripathi ve ark., 2018). Mevcut araştırmada hedef kişinin parayı kendi lehine kullanmasını okuyan katılımcılar bu durumun gruplar arası bir süreçten ziyade bireyin içsel süreçlerine dair bir değerlendirmeye ihtiyaç olduğunu düşünmüş olabilirler. Dolayısıyla, güvenilir olma düzeyi başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerinde bir etkiye sahipken grup üyeliği ile birlikte neden bir ortak etkiye sahip olmadığı bu şekilde açıklanabilir. Buna ek olarak, mevcut araştırmada biri başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerinde başarı düzeyinin, grup üyeliğinin ve güvenilir olma düzeyinin birlikte bir etkiye sahip olduğu öngörülmüştür. Ancak elde edilen bulgular ilgili duygu üzerinde bağımsız değişkenlerin ortak etkisinin anlamlı olmadığını göstermektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi bu durumun olası nedenlerinden biri katılımcıların sosyal istenirlik düzeyi ve hedef kişinin başına gelen durumun grup üyeliğinden ziyade bireylerin içsel süreçleri ile açıklanması olabilir.

4.3. HAKÇALIĞA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI

İnsanlar, başka insanların davranışlarını gözlemlerken ve onlara ilişkin sonuçları değerlendirirken farklı faktörlerden etkilenebilirler. Feather ve Sherman (2002) yapılan gözlem ve değerlendirmelerin hedef kişinin başarı düzeyiyle ilişkili olabileceğini belirtmektedir. Mevcut tez araştırmasında başarı düzeyi yüksek olan insanların başına gelen talihsiz olayların, düşük olanlara kıyasla, daha fazla hak edilir olarak algılanacağını beklenmiştir (Hipotez 1c). Ancak elde edilen bulgular, alanyazındaki bulguları desteklememektedir. Bu bulgular hedef kişinin başarı düzeyinin yüksek veya düşük olmasının hakçalık üzerinde bir etkiye sahip olmadığını göstermiştir. Bu durumun olası açıklamalarından biri başkasının üzüntüsüne sevinme duygusundaki bulgulara benzer olarak katılımcıların sosyal istenirliğinden kaynaklı olabilir. Zira, bir durumun hak edilebilir veya hak edilemez olarak değerlendirilmesi sosyal normlara bağlıdır. İnsanlar bir diğ erinin başına gelen olayları değerlendirirken kendi özgün düşüncelerinden ziyade sosyal normlara uygun olarak değerlendirmeye eğilim

gösterdikleri için hedef kişinin başarı düzeyinin hakçalık üzerindeki etkisi ortaya çıkmamış olabilir.

Girişte de belirtildiği gibi, sosyal kimlik bireylerin sosyal uyaranlara karşı yapacağı değerlendirmeleri etkileyebilir. Feather ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan bir araştırmaya göre bir dış grup üyesinin başına gelen talihsiz bir olay, iç grup üyesine kıyasla, daha fazla hak edilebilir olarak görülmektedir. Bu çalışmada da bir dış grup üyesinin başına gelen talihsiz olayın, iç grup üyesine kıyasla, daha fazla hak edilebilir olarak değerlendirileceği beklenmiştir (Hipotez 2c). Ancak, elde edilen bulguların Feather ve arkadaşlarının (2013) çalışmasıyla örtüşmediği bulunmuştur. Bu durumun açıklamalarından biri Feather ve arkadaşları (2013) sosyal kimliği öğrencilerin okuduğu üniversiteleri değişimleyerek sunarken; mevcut araştırma grup üyeliğini alanyazındaki diğer araştırmalar temel alınarak (Leach ve Spears, 2009; Leach ve ark., 2003) rekabet ortamının daha yoğun hissedildiği bir sosyal etkinlik bağlamında sunmuştur. Birbiriyle çelişen bu bilgiler başkasının üzüntüsüne sevinme duygusundaki bulgulara paralel olarak neyin hak edilebilir olduğu konusundaki belirsizliği akla getirmektedir. Toplum içindeki bir birey, başkasının başına gelen talihsiz bir olay karşısında diğer insanların nasıl tepki verdiğini, başka bir deyişle ilgili olayın hangi kriterlere göre hak edilebilir ve hak edilemez olarak değerlendirildiğini bilememektedir. Dolayısıyla, hedef kişilerin grup üyeliği belirgin olsa bile onların başına gelen talihsiz olaylara verilebilecek tepkiler belirsizliğini korumaktadır.

Hakçalık Kuramı'na (Feather, 1999) göre, insanlar başka insanların başına gelen talihsiz olayları değerlendirirken sergilenen davranışlara odaklanmaktadırlar. Dolayısıyla, bir olayın hak edilebilir veya hak edilemez olarak değerlendirilmesi için ilgili kişinin olaydaki sorumluluğu ön plana çıkmaktadır. Bu bilgiler ışığında, mevcut araştırmasında güvenilir olmayan bir kişinin, güvenilir olana kıyasla, başına gelen bir talihsizliğin gözlemci konumundaki kişiler tarafından daha hak edilebilir olduğu öngörülmüştür (Hipotez 3b). Elde edilen bulguların alanyazındaki bulgularla tutarlı olduğu söylenebilir. Zira, Cuddy'e (2015) göre toplum tarafından kabul gören davranış ve standartların yerine getirilmesi insanların daha olumlu algılanmalarını sağlarken aksi bir durum olumsuz değerlendirmelere yol açacaktır. Bu durum Hakçalık Kuramı ile yakından ilişkili olan adil dünya inancı varsayımını da desteklemektedir. Adil dünya

inancına (Lerner, 1980) göre insanlar hak ettiklerini alır ve aldıklarını hak ederler. Bu varsayım insanların sosyal dünyada karşılaştığı adaletsizliklerle ve eşitsizliklerle baş edebilmesine imkan vermektedir. Mevcut araştırmada hedef kişinin arkadaşlarından topladığı parayı kendi çıkarları için kullanarak adaletsizliğe neden olması bu kişinin başına gelen talihsiz olayın gözlemci konumundaki başka insanlar tarafından hak edilebilir olarak yorumlanmasına yol açmaktadır. Keza, katılımcılar hedefin başına gelen talihsiz olayı gerçekleştirdiği ahlak dışı davranışın bedeli olarak algılamış olabilirler. Gerçekleşen olaydaki hedefin bireysel sorumluluğu gözlemci konumundaki insanların değerlendirmelerini etkilemiş olabilir. Benzer bir şekilde, Van Dijk ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan bir çalışma talihsiz olayların bireyin kendi sorumluluğundan kaynaklanmasının daha hak edilebilir olarak değerlendirildiğini bulmuştur.

Bu araştırma kapsamında hedef kişinin başarı düzeyinin, grup üyeliğinin ve güvenilir olma düzeyinin hakçalık üzerinde birlikte bir etkiye sahip olduğu düşünülmüştür. Ancak yapılan analizler sonucunda hakçalık üzerinde etkili olması beklenen değişkenlerin anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bulunmuştur. Yukarıdaki bilgiler ışığında, hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun benzer faktörlere bağlı olarak birlikte ortaya çıktığı göz önüne alındığında hakçalık üzerinde beklenen ortak etkilerin görülmemesine dair açıklamalar başkasının üzüntüsüne sevinme duygusundaki açıklamalara paraleldir.

4.4. ARAŞTIRMA BULGULARININ ALANYAZINA KATKISI

Mevcut araştırma hedef kişinin başarısının, grup üyeliğinin ve güvenilir olmasının başkasının üzüntüsüne sevinme, kıskançlık ve hakçalık üzerindeki etkisini ortaya çıkarmak amacıyla yürütülmüştür. Alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde başarı düzeyi ve grup üyeliğini kapsayan birçok araştırma olmasına karşın hedef kişinin güvenilir olma düzeyini kıskançlık, hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme üzerindeki etkisini inceleyen yeterli araştırma yoktur. Mevcut araştırma, alanyazındaki bu boşluğu doldurması ve Türk Kültürü'nde başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu etkileyen faktörleri ortaya koyması açısından önemli bir katkı sunmaktadır. Ayrıca, hedef kişilerin güvenilir olma düzeyinin kıskançlıktan ziyade başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ve hakçalık üzerinde daha büyük bir etkiye sahip olması toplulukçu

kültürlerde ilgili duyguya hangi durumların eşlik ettiğini ortaya çıkarması açısından önemlidir. Sosyal ilişkilerin ve bağların önemli olduğu bir toplumda karşılıklı güvenin önemi düşünüldüğünde bu güveni zayıflatabilecek ve zarar verebilecek davranışlara hangi güdülerle ve nasıl tepki verildiğinin bilinmesi artı bir değerdir.

İlgili tez araştırması güvenilir olma değişkeninin başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ve hakçalık üzerinde ne derece büyük bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda, sosyal normlara ve ilişkilere önem verilen toplulukçu kültürlerde güvenilir olmanın sosyal hayatı ve duyguları nasıl etkilediğinin ve düzenlediğinin ortaya çıkarılması elzemdir. Dolayısıyla, bu bulgular bir toplum içinde karşılıklı güvenin rolünün ne olduğunu ön plana çıkarmaktadır. Ayrıca, hissedilen duyguların ve değerlendirmelerin karşılıklı güvene ne derece bağlı olduğunun bilinmesi sosyal hayatın işleyişi açısından değerli olacaktır.

Mevcut araştırmanın ulusal alanyazına sunduğu başka bir katkı ise akademik başarının nasıl algılandığına ilişkindir. Zira akademik başarı, bireyci ve toplulukçu kültürlerde farklı düzeylerde değer görmektedir. Mosquera, Parrott ve Hurtado-de-Mendoza (2010) tarafından yapılan çalışma akademik başarının toplulukçu kültürlerden ziyade bireyci kültürlerde ön planda olduğunu vurgulamaktadır. Kültürümüzün görece toplulukçu bir yapıya sahip olduğu göz önüne alındığında, ilgili araştırmanın hedef kişilerin akademik başarısının onu gözlemleyen insanlarda kıskançlık duygusunu harekete geçirdiğine dair bir bulgu elde etmesi ulusal alanyazına yapılan değerli ve öncü bir katkıdır. Ayrıca elde edilen bu bulgu Kağıtçıbaşı'nın (1996a) "özerk-ilişkili benlik yapısını" desteklemektedir. İlgili hipoteze göre bu benlik yapısı daha çok toplulukçu kültürün gelişmiş şehirlerinde yaşayan insanlarda var olmaktadır çünkü bu şehirlerde eğitim-öğretim imkanlarının fazla olması ve bu ortamlarda insanların bireysel kararlar vermeye eğilim göstermesi bu benlik yapısını oluşturmaktadır. Dolayısıyla, böyle bir sosyal çevrede yetişen insanlar için hedef kişilerin başarı düzeyinin başka insanlarda kıskançlık ortaya çıkardığını bulmak oldukça değerli görünmektedir.

4.5. ARAŞTIRMANIN KISITLILIKLARI

Mevcut tez araştırmasının alanyazına sunduğu katkıların yanında araştırmada birtakım kısıtlılıklar da vardır. Bu kısıtlılıkların varlığının bilinmesi ileride yapılacak çalışmalar için aydınlatıcı ve yardımcı bir role sahip olabilir.

Yürütülen araştırmayla ilgili ilk kısıtlılık araştırma bulgularının genellebilirliğine ilişkindir. Araştırma örnekleminin sadece Hacettepe Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde okuyan öğrencilerden olması elde edilen bulguların toplumun geri kalanına genellenebilmesi adına bir kısıtlılık olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımındaki dengesizlik ve örneklem sayısının küçüklüğü araştırmanın bir başka kısıtlılığı olabilir. Kadın sayısının erkek sayısından neredeyse üç kat fazla olması gelecekte cinsiyet değişkeninin kıskançlık, hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu üzerindeki etkisini incelemek isteyen araştırmalar için dikkat edilmesi gereken bir kısıtlılıktır.

Son olarak, mevcut tez araştırması bir ön çalışma ve bir asıl çalışma olmak üzere iki farklı çalışmayı içermektedir. Ön çalışma, asıl çalışmada kullanılmak istenen hikayelerdeki değişimlenin ne derece başarılı olduğunu ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ön çalışma sonucunda elde edilen bulgular bağımsız değişkenin düzeylerine yönelik yapılan değişimlemelerin başarılı bir şekilde gerçekleştiğini ortaya koymuştur. Bu bilgi temel alınarak, asıl çalışmada bağımsız değişkenlerdeki değişimlenin ne derece başarılı olduğuna dair bir kontrol yapılmamıştır. Konuya ilişkin alanyazın incelendiğinde, bazı çalışmaların değişimleme kontrolü yaptığı (Brigham ve ark., 1997; Van de Ven ve ark., 2015) bazı çalışmaların ise yapmadığı (Dasborough ve Harvey, 2017; Abell ve Brewer, 2018) bilgisi mevcuttur. Bu bilgiler ışığında mevcut araştırmada değişimleme kontrolü yapılmaması bir sınırlılık olarak görülebilir.

4.6. GELECEK ARAŞTIRMALAR İÇİN ÖNERİLER

İlgili tez araştırması diğerleri tarafından güvenilir olarak algılanmanın güçlü bir değişken olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bunu yaparken hedef kişinin cinsiyeti, yaşı veya diğer sosyo demografik bilgileri verilmemiştir. Hedef kişinin güvenilir olmasının başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ve hakçalık üzerindeki etkisi göz önüne

alındığında gelecek çalışmalarda hedef kişilerin cinsiyetinin, yaşının veya çeşitli sosyodemografik özelliklerinin değişimlenmesine bağlı olarak başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu, kıskançlık ve hakçalık üzerinde ne derece etkili olduğu araştırılabilir.

İnsanların tepkilerini etkileyen önemli etmenlerden biri de belirli konulara ilişkin tutumlardır. Bu bağlamda, gelecekte sadece hedef kişinin güvenilir olma düzeyinin değişimlenmesine bağlı olarak değil aynı zamanda katılımcıların bireyler arasındaki güvene yönelik tutumlarının da etkisinin incelenebileceği araştırmalar başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun başka hangi faktörlerle ilişkili olduğunu dair bulgulara ulaşabilir. Alanyazında yapılan araştırmalar genel olarak hedef kişinin yer aldığı hikaye yöntemini kullanmaktadır. Gelecek araştırmalarda ise katılımcılardan kişiler veya gruplar arasındaki güven ilişkilerinin zarar gördüğüne veya güçlendiğine ilişkin anılarını yazmaları istenerek kıskançlık, hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu incelenebilir.

Başkasının üzüntüsüne sevinmeye duygusuna ilişkin yapılan birçok çalışma araştırmacıların özgün amaçları doğrultusunda araştırmacılar tarafından kurgulanan hikayeler üzerinden gerçekleşmektedir. Bu durum, ilgili duygunun durumsal etmenlere ne derece bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir. Ancak, ileride yapılması planlanan araştırmalar başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu bir treyt olarak ele alabilir ve başka kişilik özellikleriyle ilişkisini inceleyebilir. Keza, Crysel (2014) yaptığı bir çalışmada başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunu bir treyt olarak incelemiş ve Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Duygu Ölçeği'ni geliştirmiştir. İlgili ölçeğin Türk Kültürü'ne uyarlanması çalışması Sevinçli ve Abayhan tarafından devam etmektedir.

Yapılan bazı çalışmalar başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun benlik süreçleriyle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Van Dijk ve ark., 2015; Watanabe, 2016; 2019). Bu durum başkasının üzüntüsüne sevinme, kıskançlık ve hakçalık gibi değişkenlerin farklı benlik süreçleriyle de birlikte ele alınabileceği göstermektedir. Örneğin, benlik düzenlemenin (self-regulation), öz yeterliğin (self-efficacy) veya benliği korumanın (self-protection) ilgili duyguların üzerinde ne tür bir etkisi olabileceği veya ne yönde bir ilişkiye sahip olabileceği oldukça aydınlatıcı olabilir.

Alanyazındaki araştırmalar başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun atipik ve arzu edilmeyen bir mutluluk olduğunu belirtmektedir (Jung, 2017; McNamee, 2007). Mutluluk, tipik ve atipik olarak düşünöldüğünde gelecekte yapılacak çalışmalar başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun katılımcılarda hangi duygularla birlikte ortaya çıktığını ve hangi duygulardan ayrıldığını inceleyebilir. Bu yönde yapılacak bir araştırma ilgili duygunun daha iyi anlaşılmasına ve doğasına ilişkin değerli katkı sağlayabilir.

Başkasının üzüntüsüne sevinme duygusunun sosyal normlarla olan ilişkisi göz önüne alındığında normların farklılaşmasına bağlı olarak ilgili duygunun ne derece etkilenip etkilenmediği gelecek araştırmalarda incelenebilir. Başka bir ifadeyle, hedefin karşılıklılık veya sorumluluk normunu ihlal etmesi durumunda gözlemci konumundaki kişilerin hakçalık ve başkasının üzüntüsüne sevinme duygusu ele alınabilir.

KAYNAKÇA

- Abell, L., ve Brewer, G. (2018). Machiavellianism and Schadenfreude in Women's Friendships. *Psychological Reports*, 121(5), 909-919.
- Angell, R. J., Gorton, M., Bottomley, P., ve White, J. (2016). Understanding fans' responses to the sponsor of a rival team. *European Sport Management Quarterly*, 16(2), 190-213. doi:10.1080/16184742.2015.1135975
- Ash, K., ve Dolan, T. M. (2020). Politics of interconfessional empathy and Schadenfreude in Lebanon. *Conflict Management and Peace Science*, 0738894220906370.
- Baumeister, R. F., ve Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological bulletin*, 117(3), 497.
- Begue, L., ve Bastounis, M. (2003). Two spheres of belief in justice: Extensive support for the bidimensional model of belief in a just world. *Journal of personality*, 71(3), 435-463.
- Ben-Ze'ev, A. (1993). Envy and pity. *International Philosophical Quarterly*, 33(1), 3-19.
- Berndsen, M., Thomas, E. F., McGarty, C., Bliuc, A. M., ve Hendres, D. M. (2017). Glorifying national identification increases schadenfreude about asylum seekers when they are a threat, not entitled to seek asylum, and blamed for their adversity. *Comprehensive Results in Social Psychology*, 2(2-3), 166-198. doi:10.1080/23743603.2017.1360573
- Berndsen, M., ve Feather, N. T. (2016). Reflecting on schadenfreude: serious consequences of a misfortune for which one is not responsible diminish previously expressed schadenfreude; the role of immorality appraisals and moral

emotions. *Motivation and Emotion*, 40(6), 895-913. doi:10.1007/s11031-016-9580-8

Bers, S. A., ve Rodin, J. (1984). Social-comparison jealousy: A developmental and motivational study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(4), 766.

Brambilla, M., ve Riva, P. (2017). Predicting pleasure at others' misfortune: Morality trumps sociability and competence in driving deservingness and schadenfreude. *Motivation and Emotion*, 41(2), 243-253.

Brewer, M. B. (1979). In-group bias in the minimal intergroup situation: A cognitive-motivational analysis. *Psychological bulletin*, 86(2), 307.

Brewer, M. B. (1993). Social identity, distinctiveness, and in-group homogeneity. *Social cognition*, 11(1), 150-164.

Brewer, M. B., Manzi, J. M., ve Shaw, J. S. (1993). In-group identification as a function of depersonalization, distinctiveness, and status. *Psychological Science*, 4(2), 88-92.

Brigham, N. L., Kelso, K. A., Jackson, M. A., ve Smith, R. H. (1997). The roles of invidious comparisons and deservingness in sympathy and schadenfreude. *Basic and Applied Social Psychology*, 19(3), 363-380.

Cikara, M. (2015). Intergroup schadenfreude: Motivating participation in collective violence. *Current opinion in behavioral sciences*, 3, 12-17.

Cikara, M., Botvinick, M. M., ve Fiske, S. T. (2011). Us versus them: Social identity shapes neural responses to intergroup competition and harm. *Psychological Science*, 22(3), 306-313. doi:10.1177/0956797610397667

Cikara, M., ve Fiske, S. T. (2012). Stereotypes and Schadenfreude: Affective and physiological markers of pleasure at outgroup misfortunes. *Soc Psychol Personal Sci*, 3(1). doi:10.1177/1948550611409245

- Clanton, G. (2006). Jealousy and envy. In *Handbook of the Sociology of Emotions* (pp. 410-442). Springer, Boston, MA.
- Cobbs, J., ve Tyler, B. D. (2018). The genesis of team rivalry in the New World: Sparks to fan animosity in Major League Soccer. *Soccer ve Society*, 19(5-6), 798-810.
- Cohen-Charash, Y., ve Larson, E. (2017a). What is the nature of envy? In R. H. Smith, U. Merlone, & M. K. Duffy (Eds.), *Envy at work and in organizations: Research, theory, and applications* (pp. 1–38). New York, NY: Oxford University Press. <http://dx.doi.org/10.1093/acprof:oso/9780190228057.003.0001>
- Cohen-Charash, Y., ve Larson, E. (2017b). An emotion divided: Studying envy is better than studying “benign” and “malicious” envy. *Current Directions in Psychological Science*, 26, 174 –183. <http://dx.doi.org/10.1177/0963721416683667>
- Collins, R. L. (1996). For better or worse: The impact of upward social comparison on self-evaluations. *Psychological Bulletin*, 119(1), 51.
- Combs, D. J. Y., Powell, C. A. J., Schurtz, D. R., ve Smith, R. H. (2009). Politics, schadenfreude, and ingroup identification: The sometimes happy thing about a poor economy and death. *Journal of Experimental Social Psychology*, 45(4), 635-646. doi:10.1016/j.jesp.2009.02.009
- Crusius, J., ve Lange, J. (2017). How do people respond to threatened social status? Moderators of benign versus malicious envy. *Envy at work and in organizations: Research, theory, and applications*, 85-110.
- Crysel, L. (2014). *Schadenfreude and the Spread of a Politician's Misfortune* (Doctoral dissertation, University of Florida).
- Cuddy, A. (2015). *Presence: Bringing your boldest self to your biggest challenges*. Hachette UK.

- Cuddy, A. J., Fiske, S. T., ve Glick, P. (2008). Warmth and competence as universal dimensions of social perception: The stereotype content model and the BIAS map. *Advances in experimental social psychology*, 40, 61-149.
- Dalakas, V., ve Melancon, J. P. (2012). Fan identification, Schadenfreude toward hated rivals, and the mediating effects of Importance of Winning Index (IWIN). *Journal of Services Marketing*.
- Dasborough, M., ve Harvey, P. (2017). Schadenfreude: The (not so) secret joy of another's misfortune. *Journal of Business Ethics*, 141(4), 693-707.
- Demir, E., ve Rigoni, U. (2017). You lose, I feel better: Rivalry between soccer teams and the impact of schadenfreude on stock market. *Journal of Sports Economics*, 18(1), 58-76.
- Deutsch, M. (1958). Trust and suspicion. *Journal of conflict resolution*, 2(4), 265-279.
- Deutsch, M. (1960). The effect of motivational orientation upon trust and suspicion. *Human Relations*, 13(2), 123-139.
- Dijkstra, P., Kuyper, H., Van der Werf, G., Buunk, A. P., ve van der Zee, Y. G. (2008). Social comparison in the classroom: A review. *Review of Educational Research*, 78(4), 828-879.
- Eisenberg, N. (2000). Empathy and Sympathy. In M. Lewis ve J. Haviland-Jones (Eds.), *Handbook of Emotions* (pp. 677–691). New York: Guilford Press.
- Feather, N. T. (1999). Judgments of deservingness: Studies in the psychology of justice and achievement. *Personality and Social Psychology Review*, 3(2), 86-107.
- Feather, N. T. (2008). Effects of observer's own status on reactions to a high achiever's failure: Deservingness, resentment, schadenfreude, and sympathy. *Australian Journal of Psychology*, 60(1), 31-43. doi:10.1080/00049530701458068

- Feather, N. T., McKee, I. R., ve Bekker, N. (2011). Deservingness and emotions: Testing a structural model that relates discrete emotions to the perceived deservingness of positive or negative outcomes. *Motivation and Emotion*, 35(1), 1-13. doi:10.1007/s11031-011-9202-4
- Feather, N. T., ve Sherman, R. (2002). Envy, resentment, schadenfreude, and sympathy: Reactions to deserved and undeserved achievement and subsequent failure. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(7), 953-961. doi:10.1177/014616720202800708
- Feather, N. T., Wenzel, M., ve McKee, I. R. (2013). Integrating multiple perspectives on schadenfreude: The role of deservingness and emotions. *Motivation and Emotion*, 37(3), 574-585.
- Feldman, D. C. (1984). The development and enforcement of group norms. *Academy of Management Review*, 9, 47–53. doi:10.2307/258231
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, 7(2), 117-140.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. Sage publications.
- Fischer, A. H., ve Manstead, A. S. (2016). Social functions of emotion and emotion regulation. *Handbook of Emotions*, 424-439.
- Frijda, N. H. (1988). The laws of emotion. *American Psychologist*, 43(5), 349.
- Frijda, N. H. (1993). The place of appraisal in emotion. *Cognition and Emotion*, 7, 357–387.

- Gilbert, D. T., Giesler, R. B., ve Morris, K. A. (1995). When comparisons arise. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(2), 227.
- Greenier, K. D. (2015). Seeing you fall vs taking you down: The roles of agency and liking in schadenfreude. *Psychological Reports*, 116(3), 941-953. doi:10.2466/21.PR0.116k31w7
- Haidt, J. (2003). The moral emotions. *Handbook of Affective Sciences*, 11(2003), 852-870.
- Hareli, S., ve Weiner, B. (2002). Dislike and envy as antecedents of pleasure at another's misfortune. *Motivation and Emotion*, 26(4), 257-277.
- Heider, F. (1958). *The psychology of interpersonal relations*. New York: Wiley.
- Hill, S. E., ve Buss, D. M. (2008). The evolutionary psychology of envy. In R. H. Smith (Ed.), *Envy: Theory and research* (pp. 60-70). New York: Oxford University Press.
- Hogg, M. A., ve Terry, D. I. (2000). Social identity and self-categorization processes in organizational contexts. *Academy of Management Review*, 25(1), 121-140.
- Hoogland, C. E., Schurtz, D. R., Cooper, C. M., Combs, D. J., Brown, E. G., ve Smith, R. H. (2015). The joy of pain and the pain of joy: In-group identification predicts schadenfreude and gluckschmerz following rival groups' fortunes. *Motivation and Emotion*, 39(2), 260-281.
- Hornik, J., Shaanan Satchi, R., ve Rachamim, M. (2019). The joy of pain: A gloating account of negative electronic word-of-mouth communication following an organizational setback. *Internet Research*, 29(1), 82-103. doi:10.1108/IntR-11-2017-0415

- George, D., ve Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson
- José M. Marques ve Dario Paez (1994) The ‘Black Sheep Effect’: Social Categorization, Rejection of Ingroup Deviates, and Perception of Group Variability. *European Review of Social Psychology*, 5(1), 37-68, DOI: 10.1080/14792779543000011
- Jung, K. (2017). Happiness as an additional antecedent of schadenfreude. *The Journal of Positive Psychology*, 12(2), 186-196.
- Kagitcibasi, C. (1990). Family and socialization in cross-cultural perspective: A model of change. In J. Berman (Ed.), *Cross-cultural perspectives: Nebraska symposium on motivation*, 1989 (pp. 135-200). Lincoln: University of Nebraska Press
- Kagitcibasi, C. (1996a). The autonomous-relational self: A new synthesis. *European Psychologist*, 1(3), 180-186
- Kagitcibasi, C. (1996b). *Family and human development across cultures: A view from the other side*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2013). *Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi: Kültürel Psikoloji*. Koç Üniversitesi Yayın, 3. Baskı.
- Karadoğan, E. (2003). *Kişiler arası iletişim sürecinde güven unsuru, güven ve ikna ölçeği örneği*. Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karadoğan, S. E., (2003). *Kişiler Arası İletişim Sürecinde Güven Unsuru, Güven ve İkna Ölçeği Örneği*. Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kenworthy, J. B., ve Jones, J. (2009). The roles of group importance and anxiety in predicting depersonalized ingroup trust. *Group Processes & Intergroup Relations*, 12(2), 227-239.
- Kramer, R. M. (1999). Trust and distrust in organizations: Emerging perspectives, enduring questions. *Annual Review of Psychology*, 50(1), 569-598.
- Kuipers, G. (2014). Schadenfreude and social life: a comparative perspective on the expression and regulation of mirth at the expense of others. *Schadenfreude. Understanding Pleasure at the Misfortune of Others. Cambridge University Press: Cambridge*, 259-294.
- Kuppens, T., Yzerbyt, V. Y., Dandache, S., Fischer, A. H., ve Van Der Schalk, J. (2013). Social identity salience shapes group-based emotions through group-based appraisals. *Cognition & Emotion*, 27(8), 1359-1377.
- Lange, J., ve Boecker, L. (2019). Schadenfreude as social-functional dominance regulator. *Emotion*, 19(3), 489.
- Leach, C. W., Spears, R., Branscombe, N. R., ve Doosje, B. (2003). Malicious Pleasure: Schadenfreude at the Suffering of Another Group. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(5), 932-943. doi:10.1037/0022-3514.84.5.932
- Leach, C. W., Spears, R., ve Manstead, A. S. R. (2015). Parsing (malicious) pleasures: Schadenfreude and gloating at others' adversity. *Frontiers in Psychology*, 6(FEB). doi:10.3389/fpsyg.2015.00201
- Leach, C. W., ve Spears, R. (2008). "A Vengefulness of the Impotent": The Pain of In-Group Inferiority and Schadenfreude Toward Successful Out-Groups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95(6), 1383-1396. doi:10.1037/a0012629

- Leach, C. W., ve Spears, R. (2009). Dejection at In-Group Defeat and Schadenfreude Toward Second- and Third-Party Out-Groups. *Emotion*, 9(5), 659-665. doi:10.1037/a0016815
- Lehr, S. A., Ferreira, M. L., ve Banaji, M. R. (2019). When outgroup negativity trumps ingroup positivity: Fans of the Boston Red Sox and New York Yankees place greater value on rival losses than own-team gains. *Group Processes ve Intergroup Relations*, 22(1), 26-42.
- Lerner, M. J. (1980). The belief in a just world. In *The Belief in a just World* (pp. 9-30). Springer, Boston, MA.
- Levine, T. R., Anders, L. N., Banas, J., Baum, K. L., Endo, K., Hu, A. D., ve Wong, N. C. (2000). Norms, expectations, and deception: A norm violation model of veracity judgments. *Communications Monographs*, 67(2), 123-137.
- Lipkus, I. M., Dalbert, C., ve Siegler, I. C. (1996). The importance of distinguishing the belief in a just world, willingness to accomodate and marital well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 666-677.
- Mackie, D. M., Maitner, A. T., ve Smith, E. R. (2016). Intergroup emotions theory. In T. D. Nelson (Ed.), *Handbook of prejudice, stereotyping, and discrimination* (2nd ed.). (pp. 149–174). New York, NY: Psychology Press
- Mackie, D. M., Smith, E. R., ve Ray, D. G. (2008). Intergroup emotions and intergroup relations. *Social and Personality Psychology Compass*, 2(5), 1866-1880.
- McAllister, D. J. (1995). Affect-and cognition-based trust as foundations for interpersonal cooperation in organizations. *Academy of Management Journal*, 38(1), 24-59.
- McNamee, M. (2007). Nursing schadenfreude: The culpability of emotional construction. *Medicine, Health Care and Philosophy*, 10(3), 289–299

- Marques, J., Abrams, D., ve Serôdio, R. G. (2001). Being better by being right: Subjective group dynamics and derogation of in-group deviants when generic norms are undermined. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(3), 436.
- Marques, J. M., Yzerbyt, V. Y., ve Leyens, J. P. (1988). The “black sheep effect”: Extremity of judgments towards ingroup members as a function of group identification. *European Journal of Social Psychology*, 18(1), 1-16.
- Miceli, M., ve Castelfranchi, C. (2007). The envious mind. *Cognition and emotion*, 21(3), 449-479.
- Mónico, L. D. S. M., Urbano, P., ve Canavarro, J. Attractiveness of normative and deviant members as function of group status and group membership. *Journal of Aging & Innovation*, 8(3), 148-161.
- Montada, L., ve Schneider, A. (1989). Justice and emotional reactions to the disadvantaged. *Social Justice Research*, 3(4), 313-344.
- Nederhof, A. J. (1985). Methods of coping with social desirability bias: A review. *European journal of social psychology*, 15(3), 263-280.
- Rodriguez Mosquera, P. M., Parrott, W. G., ve Hurtado de Mendoza, A. (2010). I fear your envy, I rejoice in your coveting: On the ambivalent experience of being envied by others. *Journal of personality and social psychology*, 99(5), 842.
- Rotter, J. B., ve Stein, D. K. (1971). Public attitudes toward the trustworthiness, competence, and altruism of twenty selected occupations. *Journal of Applied Social Psychology*, 1(4), 334-343.

- Ouwerkerk, J. W., Van Dijk, W. W., Vonkeman, C. C., ve Spears, R. (2018). When we enjoy bad news about other groups: A social identity approach to out-group schadenfreude. *Group Processes ve Intergroup Relations*, 21(1), 214-232.
- Pancer, E., McShane, L., ve Poole, M. (2017). Schadenfreude and product failures: the role of product deservingness and product status. *Journal of Marketing Management*, 33(15-16), 1236-1255. doi:10.1080/0267257X.2017.1381639
- Parrott, W. G. (1991). *The emotional consequences of envy and jealousy*. In P. Salovey (Ed.), *The psychology of envy and jealousy* (pp. 3–30). New York, NY: Guilford Press.
- Parrott, W. G., ve Smith, R. H. (1993). Distinguishing the experiences of envy and jealousy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(6), 906.
- Pietraszkiewicz, A. (2013). Schadenfreude and just world belief. *Australian Journal of Psychology*, 65(3), 188-194.
- Pinker, S. (2005). So how does the mind work? *Mind and Language*, 20(1), 1-24.
- Portmann, J. (2002). *When bad things happen to other people*. New York, NY: Routledge.
- Rime, B. (2009). Emotion elicits the social sharing of emotion: Theory and empirical review. *Emotion Review*, 1, 60–85.
- Powell, C. A., ve Smith, R. H. (2013). Schadenfreude caused by the exposure of hypocrisy in others. *Self and Identity*, 12(4), 413-431.
- Robinson, S. L. (1996). Trust and breach of the psychological contract. *Administrative Science Quarterly*, 41(4).

- Robinson, S. L. (1996). Trust and breach of the psychological contract. *Administrative Science Quarterly*, 574-599.
- Rotter, J. B. (1980). Interpersonal trust, trustworthiness, and gullibility. *American Psychologist*, 35(1), 1.
- Rullo, M., ve Livi, S. (2019). Not Every Flock has its black sheep: the role of Entitativity and Identification on deviants' derogation. *Rassegna di Psicologia*, 36(2), 39-51.
- Salice, A., ve Miyazono, K. (2020). Being one of us. Group identification, joint actions, and collective intentionality. *Philosophical Psychology*, 33(1), 42-63.
- Salovey, P., ve Rodin, J. (1984). Some antecedents and consequences of social-comparison jealousy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(4), 780.
- Salovey, P., ve Rodin, J. (1991). Provoking jealousy and envy: Domain relevance and self-esteem threat. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 10(4), 395-413.
- Samson, K., ve Zaleskiewicz, T. (2020). Social class and interpersonal trust: Partner's warmth, external threats and interpretations of trust betrayal. *European Journal of Social Psychology*, 50(3), 634-645.
- Schindler, R., Körner, A., Bauer, S., Hadji, S., ve Rudolph, U. (2015). Causes and consequences of schadenfreude and sympathy: A developmental analysis. *PloS one*, 10(10), e0137669.
- Schopenhauer, A. (2007). *Parerga ile Paralipomena: Ya da Kısa Felsefe Denemeleri*. (Çev.) Levent Özşar (Orijinal Basım Yılı 1851). Bursa: Biblos Kitabevi.
- Sherif, M. (1966). In common predicament: *Social psychology of intergroup conflict and cooperation*. Boston: Houghton Mifflin.

- Smith, C. A., ve Lazarus, R. S. (1993). Appraisal components, core relational themes, and the emotions. *Cognition and Emotion*, 7, 233–269.
- Smith, E. R. (1993). Social identity and social emotions: Toward a new conceptualization of prejudice. In D. M. Mackie & D. L. Hamilton (Eds.), *Affect, cognition, and stereotyping* (pp. 297–315). San Diego, CA: Academic Press.
- Smith, E. R., ve Mackie, D. M. (2015). Dynamics of group-based emotions: Insights from intergroup emotions theory. *Emotion Review*, 7(4), 349-354.
- Smith, R. H. (2000). Assimilative and contrastive emotional reactions to upward and downward social comparisons. In *Handbook of social comparison* (pp. 173-200). Springer, Boston, MA.
- Smith, R. H., Diener, E., ve Garonzik, R. (1990). The roles of outcome satisfaction and comparison alternatives in envy. *British Journal of Social Psychology*, 29(3), 247-255.
- Smith, R. H., Parrott, W. G., Ozer, D., ve Moniz, A. (1994). Subjective injustice and inferiority as predictors of hostile and depressive feelings in envy. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20(6), 705-711.
- Smith, R. H., Turner, T. J., Garonzik, R., Leach, C. W., Urch-Druskat, V., ve Weston, C. M. (1996). Envy and Schadenfreude. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22(2), 158-168. doi:10.1177/01461672962222005
- Smith, R. H., ve Kim, S. H. (2007). Comprehending envy. *Psychological Bulletin*, 133(1), 46.
- Smith, T. W. (2018). *Schadenfreude: The Joy of Another's Misfortune*. Profile Books.

- Snyder, M., ve Ickes, W. (1985). Personality and social behavior. *Handbook of Social Psychology*, 2(3), 883-947.
- Spears, R., ve Leach, C. W. (2009). Why Neighbors Don't Stop the Killing: The Role of Group-Based Schadenfreude. In *Explaining the Breakdown of Ethnic Relations: Why Neighbors Kill* (pp. 93-120).
- Spurgin, E. (2015). An emotional-freedom defense of schadenfreude. *Ethical Theory and Moral Practice*, 18(4), 767-784.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2007). Using multivariate statistics, Boston: Allyn and Bacon.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2013). Using Multivariate Statistics (sixth ed.). Pearson, Boston.
- Tajfel, H. (1974). Social identity and intergroup behaviour. *Information (International Social Science Council)*, 13(2), 65-93.
- Tajfel, H. (1978). *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*. Academic Press.
- Tajfel, H. (1982). Social psychology of intergroup relations. *Annual Review of Psychology*, 33, 1-39.
- Tajfel, H., ve Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin ve S. Worshel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33-47). Monterey, CA: Brooks/Cole.
- Tajfel, H. ve Turner, J. C. (1986). The social identity theory of intergroup behavior. S. Worchel ve W. Austin, (Ed.), *The social psychology of intergroup behavior içinde* (7-24). Chicago, IL: Nelson Hall.

- Torun, G. (2012). *Sosyal Kimliğin Kıskançlık ve Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Üzerindeki Etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tripathi, R. C., Kumar, R., Siddiqui, R. N., ve Bano, S. (2018). Emotional Reactions to Intergroup Norm Violations. *Psychology and Developing Societies*, 30(2), 234-261.
- Turner, John C., Michael A. Hogg, Penelope J. Oakes, Stephen D. Reicher, ve Margaret S. Wetherell (1987). *Rediscovering the social group: A self-categorization theory*. Basil Blackwell.
- Turner, J. C., ve Reynolds, K. J. (2001). The social identity perspective in intergroup relations: Theories, themes, and controversies. *Blackwell handbook of social psychology: Intergroup processes*, 4, 133-152.
- Tyerman, A., ve Spencer, C. (1983). A critical test of the Sherifs' robber's cave experiments: Intergroup competition and cooperation between groups of well-acquainted individuals. *Small Group Behavior*, 14(4), 515-531.
- Uslaner, E. M. (2002). *The moral foundations of trust*. Cambridge University Press.
- Valdesolo, P., ve DeSteno, D. (2007). Moral hypocrisy: Social groups and the flexibility of virtue. *Psychological Science*, 18(8), 689–690. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2007.01961.x>
- Van de Ven, N., Hoogland, C. E., Smith, R. H., van Dijk, W. W., Breugelmans, S. M., ve Zeelenberg, M. (2015). When envy leads to schadenfreude. *Cognition and Emotion*, 29(6), 1007-1025. doi:10.1080/02699931.2014.961903

- Van de Ven, N., Zeelenberg, M., ve Pieters, R. (2009). Leveling Up and Down: The Experiences of Benign and Malicious Envy. *Emotion*, 9(3), 419-429. doi:10.1037/a0015669.
- Van Dijk, W. W., Goslinga, ve., ve Ouwerkerk, J. W. (2008). Impact of responsibility for a misfortune on schadenfreude and sympathy: Further evidence. *The Journal of Social Psychology*, 148(5), 631-636.
- Van Dijk, W. W., Ouwerkerk, J. W., Smith, R. H., ve Cikara, M. (2015). The role of self-evaluation and envy in schadenfreude. *European Review of Social Psychology*, 26(1), 247-282. doi:10.1080/10463283.2015.1111600
- Van Dijk, W. W., Ouwerkerk, J. W., Goslinga, S., Nieweg, M., ve Gallucci, M. (2006). When people fall from grace: Reconsidering the role of envy in schadenfreude. *Emotion*, 6(1), 156.
- Van Dijk, W. W., Van Koningsbruggen, G. M., Ouwerkerk, J. W., ve Wesseling, Y. M. (2011). Self-Esteem, Self-Affirmation, and Schadenfreude. *Emotion*, 11(6), 1445-1449. doi:10.1037/a0026331
- Van Dijk, W. W., ve Ouwerkerk, J. W. (Eds.). (2014). *Schadenfreude: Understanding pleasure at the misfortune of others*. Cambridge University Press.
- Wagner, U., Lampen, L., ve Syllwasschy, J. (1986). In-group inferiority, social identity and out-group devaluation in a modified minimal group study. *British Journal of Social Psychology*, 25(1), 15-23.
- Wann, D. L. (1993). Aggression among highly identified spectators as a function of their need to maintain positive social identity. *Journal of Sport and Social Issues*, 17(2), 134-143.

- Wann, D.L. (1993), "Aggression of highly identified spectators as a function of their need to maintain a positive social identity", *Journal of Sport and Social Issues*, Vol. 17 No. 2, pp. 134-43.
- Watanabe, H. (2016). Effects of self-evaluation threat on schadenfreude toward strangers in a reality TV show. *Psychological Reports*, 118(3), 778-792. doi:10.1177/0033294116648767
- Watanabe, H. (2019). Sharing schadenfreude and late adolescents' self-esteem: does sharing schadenfreude of a deserved misfortune enhance self-esteem?. *International Journal of Adolescence and Youth*, 24(4), 438-446.
- Wei, L., ve Liu, B. (2020). Reactions to others' misfortune on social media: Effects of homophily and publicness on schadenfreude, empathy, and perceived deservingness. *Computers in Human Behavior*, 102, 1-13.
- Weiss, H. M., Suckow, K., ve Cropanzano, R. (1999). Effects of justice conditions on discrete emotions. *Journal of applied Psychology*, 84(5), 786.
- Wood, J. V. (1989). Theory and research concerning social comparisons of personal attributes. *Psychological Bulletin*, 106(2), 231.
- Yamada, M., ve Takahashi, H. (2011). Happiness is a matter of social comparison. *Psychologia*, 54(4), 252-260. doi:10.2117/psysoc.2011.252
- Yamagishi, T. (2011). *Trust: The evolutionary game of mind and society*. Springer Science ve Business Media.
- Yamagishi, T., ve Yamagishi, M. (1994). Trust and commitment in the United States and Japan. *Motivation and emotion*, 18(2), 129-166.

Yeniay, Y. (2012). *Sosyal Kimlik ile Algılayan ve Algılananın Cinsiyetinin Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Eğilimi Üzerindeki Etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yucel-Aybat, O., ve Kramer, T. (2017). Comparative advertisements and schadenfreude: when and why others' unfortunate choices make us happy. *Marketing Letters*, 28(4), 579-589. doi:10.1007/s11002-017-9431-8

Zhang, Z., Qi, C., Wang, Y., Zhao, H., Wang, X., ve Gao, X. (2019). In-group favoritism or the black sheep effect? Group bias of fairness norm enforcement during economic games. *Advances in Psychological Science*, 28(2), 329-339.

EKLER

Ek 1: Ön Çalışma İçin Bilgilendirilmiş Onam ve Demografik Bilgi Formu

Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü Genel Psikoloji yüksek lisans tez çalışması kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Abayhan danışmanlığında Mehmet Can Sevinçli tarafından yürütülmektedir. Araştırmanın amacı size verilecek olan öyküde yer alan hedef kişinin içinde bulunduğu durumların değerlendirilmesidir. Araştırmanın toplam süresinin 4-5 dakika sürmesi planlanmaktadır. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmanın uygulanabilmesi için gerekli olan etik kurul izni, Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'na başvurularak alınmıştır. Çalışma süresince sizden istenecek olan bilgiler yalnızca bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Sizden alınan bilgiler herhangi bir şekilde bireysel olarak değerlendirilmeyecek ve asla üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Size verilecek olan ölçeklerdeki soruları eksiksiz ve samimi bir şekilde yanıtlamanız araştırmanın ulaşmak istediği sonuçların geçerli ve güvenilir olmasına katkı sağlayacaktır. Araştırma hakkında merak ettiğiniz soruları araştırma öncesinde birebir veya araştırma sonrasında aşağıda size sunulan e-posta adresinden araştırmacıya ulaşarak sorabilirsiniz. Araştırma süresince size verilen formlar içerik bakımından herhangi bir psikolojik ve/veya fiziksel rahatsızlık verici özellikte değildir. Ancak, herhangi bir nedenle araştırma süresince kendinizi rahatsız hissederseniz, araştırmaya istediğiniz zaman bırakabilirsiniz.

Araştırmaya katılımınız ve değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

mehmetcan.sevincli@hacettepe.edu.tr

YUKARIDAKİ METNİ OKUDUM, ARAŞTIRMAYA GÖNÜLLÜ OLARAK KATILIMI VE VERDİĞİM BİLGİLERİN TEZ ÇALIŞMASI KAPSAMINDA KULLANILMASINI;

KABUL EDİYORUM _____

KABUL ETMİYORUM _____

Tarih:

Katılımcının

Yaşı:

Cinsiyeti:

Sınıfı:

Ek 2: Ön Çalışmada Kullanılan Hikayeler

1. Hikaye

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. **S.F. adlı bir takım arkadaşınız var.** S.F., takımdaki 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda çalışmayı sevmekte ve yaptığı işlere özen göstermektedir. Aynı zamanda, **okuduğu bölümde en yüksek not ortalamasına sahip** olan S.F. hem derslerindeki başarısını devam ettirmeyi hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedefleyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında sanat ile uğraşmayı sever.

İlerleyen haftalarda takımınız için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. **S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatıracığı sırada ATM bozulur ve parayı geri alamaz.** Dolayısıyla, takım için gerekli olan spor malzemesi şimdilik temin edilememiş olur. S.F. eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

<i>Yukarıdaki öyküde S.F. isimli bir kişi hakkında bilgiler okudunuz. Bu çalışmada sizden yukarıda okuduğunuz bilgiler ışığında S.F. adlı kişiyi değerlendirmeniz istenmektedir.</i> <i>Yanıtlayacağınız sorularının doğru veya yanlış yanıtı yoktur. Aklınıza ilk gelen yanıtı 1(Hiç Katılmıyorum) ile 5 (Çok Katılıyorum) arasında tereddüt etmeden işaretleyiniz</i>	Hiç Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Çok Katılıyorum (5)
1) S.F.'yi takım arkadaşım olarak görürüm.	1	2	3	4	5
2) S.F.'nin başarılı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3) S.F.'nin bence güvenilir bir insandır.	1	2	3	4	5
4) S.F.'nin sosyal bir kişi olduğunu söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
5) S.F.'nin bulunduğu takıma katkı sağlayacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5

2. Hikaye

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. **S.F. adlı bir takım arkadaşınız var.** S.F., takımdaki 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda çalışmayı sevmekte ve yaptığı işlere özen göstermektedir. Aynı zamanda, **okuduğu bölümde en yüksek not ortalamasına sahip** olan S.F. hem derslerindeki başarısını devam ettirmeyi hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedefleyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında sanat ile uğraşmayı sever.

İlerleyen haftalarda takımınız için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. **S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatırmak yerine uzun süredir almak istediği teknolojik bir ürünün indiriminin son günü olduğunu görünce parayı onu almak için kullanır.** S.F. eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

<i>Yukarıdaki öyküde S.F. isimli bir kişi hakkında bilgiler okudunuz. Bu çalışmada sizden yukarıda okuduğunuz bilgiler ışığında S.F. adlı kişiyi değerlendirmeniz istenmektedir. Yanıtlayacağınız sorularının doğru veya yanlış yanıtı yoktur. Aklınıza ilk gelen yanıtı 1(Hiç Katılmıyorum) ile 5 (Çok Katılıyorum) arasında tereddüt etmeden işaretleyiniz</i>	Hiç Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Çok Katılıyorum (5)
1) S.F.'yi takım arkadaşım olarak görürüm.	1	2	3	4	5
2) S.F'nin başarılı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3) S.F'nin bence güvenilir bir insandır.	1	2	3	4	5
4) S.F.'nin sosyal bir kişi olduğunu söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
5) S.F'nin bulunduğu takıma katkı sağlayacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5

3. Hikaye

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. **S.F. adlı bir takım arkadaşınız var.** S.F., takımdaki 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda bile çalışmayı sevmemekte ve yaptığı herhangi bir işe özen göstermemektedir. Aynı zamanda **okuduğu bölümde en düşük not ortalamasına sahip** olan S.F. hem derslerinde başarısız olan hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedeflemeyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında herhangi bir şey ile ilgilenmeyi sevmez.

İlerleyen haftalarda takımınız için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. **S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatıracağı sırada ATM bozulur ve parayı geri alamaz.** Dolayısıyla, takım için gerekli olan spor malzemesi şimdilik temin edilememiş olur. S.F. eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırılır.

<i>Yukarıdaki öyküde S.F. isimli bir kişi hakkında bilgiler okudunuz. Bu çalışmada sizden yukarıda okuduğunuz bilgiler ışığında S.F. adlı kişiyi değerlendirmeniz istenmektedir.</i> <i>Yanıtlayacağınız sorularının doğru veya yanlış yanıtı yoktur. Aklınıza ilk gelen yanıtı 1(Hiç Katılmıyorum) ile 5 (Çok Katılıyorum) arasında tereddüt etmeden işaretleyiniz</i>	Hiç Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Çok Katılıyorum (5)
1) S.F.'yi takım arkadaşım olarak görürüm.	1	2	3	4	5
2) S.F'nin başarılı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3) S.F'nin bence güvenilir bir insandır.	1	2	3	4	5
4) S.F.'nin sosyal bir kişi olduğunu söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
5) S.F'nin bulunduğu takıma katkı sağlayacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5

4. Hikaye

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. **S.F. adlı bir takım arkadaşınız var.** S.F., takımdaki 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda bile çalışmayı sevmemekte ve yaptığı herhangi bir işe özen göstermemektedir. Aynı zamanda **okuduğu bölümde en düşük not ortalamasına sahip** olan S.F. hem derslerinde başarısız olan hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedeflemeyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında herhangi bir şey ile ilgilenmeyi sevmez.

İlerleyen haftalarda takımınız için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. **S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatırmak yerine uzun süredir almak istediği teknolojik bir ürünün indiriminin son günü olduğunu görünce parayı onu almak için kullanır.** S.F. eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

<i>Yukarıdaki öyküde S.F. isimli bir kişi hakkında bilgiler okudunuz. Bu çalışmada sizden yukarıda okuduğunuz bilgiler ışığında S.F. adlı kişiyi değerlendirmeniz istenmektedir. Yanıtlayacağınız sorularının doğru veya yanlış yanıtı yoktur. Aklınıza ilk gelen yanıtı 1(Hiç Katılmıyorum) ile 5 (Çok Katılıyorum) arasında tereddüt etmeden işaretleyiniz</i>	Hiç Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Çok Katılıyorum (5)
1) S.F.'yi takım arkadaşım olarak görürüm.	1	2	3	4	5
2) S.F'nin başarılı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3) S.F'nin bence güvenilir bir insandır.	1	2	3	4	5
4) S.F.'nin sosyal bir kişi olduğunu söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
5) S.F'nin bulunduğu takıma katkı sağlayacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5

5. Hikaye

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. **Takımınızın ezeli rakibi olan takımda ise S.F. adlı bir kişi var.** S.F., rakip takımda 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda çalışmayı sevmekte ve yaptığı işlere özen göstermektedir. Aynı zamanda, **okuduğu bölümde en yüksek not ortalamasına sahip** olan S.F. hem derslerindeki başarısını devam ettirmeyi hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedefleyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında sanat ile uğraşmayı sever.

İlerleyen haftalarda rakip takım için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. **S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatıracağı sırada ATM bozulur ve parayı geri alamaz.** Dolayısıyla, takım için gerekli olan spor malzemesi şimdilik temin edilememiş olur. S.F. eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

<i>Yukarıdaki öyküde S.F. isimli bir kişi hakkında bilgiler okudunuz. Bu çalışmada sizden yukarıda okuduğunuz bilgiler ışığında S.F. adlı kişiyi değerlendirmeniz istenmektedir.</i> <i>Yanıtlayacağınız sorularının doğru veya yanlış yanıtı yoktur. Aklınıza ilk gelen yanıtı 1(Hiç Katılmıyorum) ile 5 (Çok Katılıyorum) arasında tereddüt etmeden işaretleyiniz</i>	Hiç Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Çok Katılıyorum (5)
1) S.F.'yi takım arkadaşım olarak görürüm.	1	2	3	4	5
2) S.F'nin başarılı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3) S.F'nin bence güvenilir bir insandır.	1	2	3	4	5
4) S.F.'nin sosyal bir kişi olduğunu söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
5) S.F'nin bulunduğu takıma katkı sağlayacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5

6. Hikaye

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. **Takımınızın ezeli rakibi olan takımda ise S.F. adlı bir kişi var.** S.F., rakip takımda 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda çalışmayı sevmekte ve yaptığı işlere özen göstermektedir. Aynı zamanda, **okuduğu bölümde en yüksek not ortalamasına sahip** olan S.F. hem derslerindeki başarısını devam ettirmeyi hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedefleyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında sanat ile uğraşmayı sever.

İlerleyen haftalarda rakip takım için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. **S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatırmak yerine uzun süredir almak istediği teknolojik bir ürünün indiriminin son günü olduğunu görünce parayı onu almak için kullanır.** S.F. eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

<i>Yukarıdaki öyküde S.F. isimli bir kişi hakkında bilgiler okudunuz. Bu çalışmada sizden yukarıda okuduğunuz bilgiler ışığında S.F. adlı kişiyi değerlendirmeniz istenmektedir.</i> <i>Yanıtlayacağınız sorularının doğru veya yanlış yanıtı yoktur. Aklınıza ilk gelen yanıtı 1(Hiç Katılmıyorum) ile 5 (Çok Katılıyorum) arasında tereddüt etmeden işaretleyiniz</i>	Hiç Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Çok Katılıyorum (5)
1) S.F.'yi takım arkadaşım olarak görürüm.	1	2	3	4	5
2) S.F.'nin başarılı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3) S.F.'nin bence güvenilir bir insandır.	1	2	3	4	5
4) S.F.'nin sosyal bir kişi olduğunu söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
5) S.F.'nin bulunduğu takıma katkı sağlayacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5

7. Hikaye

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. **Takımınızın ezeli rakibi olan takımda ise S.F. adlı bir kişi var.** S.F., rakip takımda 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda bile çalışmayı sevmemekte ve yaptığı herhangi bir işe özen göstermemektedir. Aynı zamanda **okuduğu bölümde en düşük not ortalamasına sahip** olan S.F. hem derslerinde başarısız olan hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedeflemeyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında herhangi bir şey ile ilgilenmeyi sevmez.

İlerleyen haftalarda rakip takım için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. **S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatıracağı sırada ATM bozulur ve parayı geri alamaz.** Dolayısıyla, takım için gerekli olan spor malzemesi şimdilik temin edilememiş olur. S.F. eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

<i>Yukarıdaki öyküde S.F. isimli bir kişi hakkında bilgiler okudunuz. Bu çalışmada sizden yukarıda okuduğunuz bilgiler ışığında S.F. adlı kişiyi değerlendirmeniz istenmektedir. Yanıtlayacağınız sorularının doğru veya yanlış yanıtı yoktur. Aklınıza ilk gelen yanıtı 1(Hiç Katılmıyorum) ile 5 (Çok Katılıyorum) arasında tereddüt etmeden işaretleyiniz</i>	Hiç Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Çok Katılıyorum (5)
1) S.F.'yi takım arkadaşım olarak görürüm.	1	2	3	4	5
2) S.F'nin başarılı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3) S.F'nin bence güvenilir bir insandır.	1	2	3	4	5
4) S.F.'nin sosyal bir kişi olduğunu söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
5) S.F'nin bulunduğu takıma katkı sağlayacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5

8. Hikaye

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. **Takımınızın ezeli rakibi olan takımda ise S.F. adlı bir kişi var.** S.F., rakip takımda 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda bile çalışmayı sevmemekte ve yaptığı herhangi bir işe özen göstermemektedir. Aynı zamanda **okuduğu bölümde en düşük not ortalamasına sahip** olan S.F. hem derslerinde başarısız olan hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedeflemeyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında herhangi bir şey ile ilgilenmeyi sevmez.

İlerleyen haftalarda rakip takım için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. **S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatırmak yerine uzun süredir almak istediği teknolojik bir ürünün indiriminin son günü olduğunu görünce parayı onu almak için kullanır.** S.F. eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

<i>Yukarıdaki öyküde S.F. isimli bir kişi hakkında bilgiler okudunuz. Bu çalışmada sizden yukarıda okuduğunuz bilgiler ışığında S.F. adlı kişiyi değerlendirmeniz istenmektedir. Yanıtlayacağınız sorularının doğru veya yanlış yanıtı yoktur. Aklınıza ilk gelen yanıtı 1(Hiç Katılmıyorum) ile 5 (Çok Katılıyorum) arasında tereddüt etmeden işaretleyiniz</i>	Hiç Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Çok Katılıyorum (5)
1) S.F.'yi takım arkadaşım olarak görürüm.	1	2	3	4	5
2) S.F'nin başarılı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3) S.F'nin bence güvenilir bir insandır.	1	2	3	4	5
4) S.F.'nin sosyal bir kişi olduğunu söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
5) S.F'nin bulunduğu takıma katkı sağlayacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5

Ek 3: Asıl Çalışma İçin Bilgilendirilmiş Onam Formu

Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü Genel Psikoloji Yüksek Lisans Programı tez çalışması kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Abayhan danışmanlığında Mehmet Can Sevinçli tarafından yürütülmektedir. Araştırmanın amacı size verilecek olan hikayede yer alan bir kişinin içinde bulunduğu durumların değerlendirilmesidir. Bu bağlamda, sizden araştırmanın amaçları doğrultusunda hedef kişiye yönelik duygularınızı değerlendirmek için araştırmacı tarafından verilen ölçeklerin doldurulması istenecektir. Araştırmanın toplam süresinin 10-15 dakika sürmesi planlanmaktadır. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmanın uygulanabilmesi için gerekli olan etik kurul izni, Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'na başvurularak alınmıştır. Çalışma süresince sizden istenecek olan bilgiler yalnızca bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Sizden alınan bilgiler herhangi bir şekilde bireysel olarak değerlendirilmeyecek ve asla üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Size verilecek olan ölçeklerdeki soruları eksiksiz ve samimi bir şekilde yanıtlamanız araştırmanın ulaşmak istediği sonuçların geçerli ve güvenilir olmasına katkı sağlayacaktır. Araştırma hakkında merak ettiğiniz soruları araştırma öncesinde birebir veya araştırma sonrasında aşağıda size sunulan e-posta adresinden araştırmacıya ulaşarak sorabilirsiniz. Araştırma süresince size verilen formlar içerik bakımından herhangi bir psikolojik ve/veya fiziksel rahatsızlık verici özellikte değildir. Ancak, herhangi bir nedenle araştırma süresince kendinizi rahatsız hissederseniz, araştırmaya istediğiniz zaman bırakabilirsiniz.

Araştırmaya katılımınız ve değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

mehmetcan.sevincli@hacettepe.edu.tr

YUKARIDAKİ METNİ OKUDUM, ARAŞTIRMAYA GÖNÜLLÜ OLARAK KATILIMI VE VERDİĞİM BİLGİLERİN TEZ ÇALIŞMASI KAPSAMINDA KULLANILMASINI;

KABUL EDİYORUM _____

Adı-Soyadı:

İmza:

Tarih:

Araştırmacının;

Adı-Soyadı: Mehmet Can Sevinçli

Adres: Hacettepe Üniversitesi

Telefon: 0507 434 89 27

Ek 4: Demografik Bilgi Formu

Yaşınız :**Bölümünüz :**

Cinsiyetiniz :**Genel Not Ortalamanız :****Rumuzunuz :**

Ek 5: Asıl Çalışmada Kullanılan Hikayeler ve Değerlendirme Soruları

A- 1. Hikaye

Bu aşamada sizden S.F. isimli bir kişi ile ilgili olarak verilen aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okumanız istenmektedir. Aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra hikayedeki S.F. isimli kişiyi size verilen ölçekleri kullanarak değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıtı tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. S.F. adlı bir takım arkadaşınız var. S.F., takımdaki 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda çalışmayı sevmekte ve yaptığı işlere özen göstermektedir. Aynı zamanda, okuduğu bölümde en yüksek not ortalamasına sahip olan S.F. hem derslerindeki başarısını devam ettirmeyi hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedefleyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında sanat ile uğraşmayı sever.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F.'nin konumunda olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F.'yi kıskandım.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin yerinde olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. Durumumu S.F. ile kıyasladığımda kendimi kötü
hissettim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

5. S.F.'ye sinir oldum.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. İçimden S.F.'yi küçümsemek geldi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Bu aşamada ise sizden S.F. isimli kişinin başına gelen bir olayı içeren aşağıdaki hikayeyi okumanız ve değerlendirmeniz istenmektedir. S.F.’nin başına gelen olayı dikkatli bir şekilde okuduktan sonra size verilen ölçekleri kullanarak bu olayı değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıtı tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

İlerleyen haftalarda takımınız için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatıracağı sırada ATM bozulur ve parayı geri alamaz. Dolayısıyla, takım için gerekli olan spor malzemesi şimdilik temin edilememiş olur. S.F. ATM'den eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

1. S.F.’nin başına gelen olaya sevindim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

2. S.F.’nin başına gelen olayı okuyunca “oh olsun” dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

3. S.F.’nin başına gelen olay beni keyiflendirdi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F.'nin başına gelen olaya içten bir "iyi olmuş"

dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F. başına gelen olayı hak etti.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F. layığını buldu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin başına gelen olay ona müstahaktı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F., başına gelen olayın sorumlusudur.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

5. S.F., yaptığının karşılığını gördü.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. S.F., başına gelen olayı kendi davranışları
sonucunda yaşadı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Yukarıda okuduğunuz hikayelerle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. Hikayeleri hayal etmek benim için zordu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. Bu hikayeler benim için oldukça gerçekçiydi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Çalışmaya katılımınız için teşekkürler.

A- 2. Hikaye

Bu aşamada sizden S.F. isimli bir kişi ile ilgili olarak verilen aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okumanız istenmektedir. Aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra hikayedeki S.F. isimli kişiyi size verilen ölçekleri kullanarak değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıt tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. S.F. adlı bir takım arkadaşınız var. S.F., takımdaki 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda çalışmayı sevmekte ve yaptığı işlere özen göstermektedir. Aynı zamanda, okuduğu bölümde en yüksek not ortalamasına sahip olan S.F. hem derslerindeki başarısını devam ettirmeyi hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedefleyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında sanat ile uğraşmayı sever.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F.'nin konumunda olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F.'yi kıskandım.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin yerinde olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

4. Durumumu S.F. ile kıyasladığımda kendimi kötü

hissettim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

5. S.F.'ye sinir oldum.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. İçimden S.F.'yi küçümsemek geldi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Bu aşamada ise sizden S.F. isimli kişinin başına gelen bir olayı içeren aşağıdaki hikayeyi okumanız ve değerlendirmeniz istenmektedir. S.F.’nin başına gelen olayı dikkatli bir şekilde okuduktan sonra size verilen ölçekleri kullanarak bu olayı değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıtı tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

İlerleyen haftalarda takımınız için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatırmak yerine uzun süredir almak istediği teknolojik bir ürünün indiriminin son günü olduğunu görünce parayı onu almak için kullanır. S.F. ATM'den eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

1. S.F.’nin başına gelen olaya sevindim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

2. S.F.’nin başına gelen olayı okuyunca “oh olsun” dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

3. S.F.’nin başına gelen olay beni keyiflendirdi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F.'nin başına gelen olaya içten bir "iyi olmuş"

dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

1. S.F. başına gelen olayı hak etti.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F. layığını buldu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin başına gelen olay ona müstahaktı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F., başına gelen olayın sorumlusudur.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

5. S.F., yaptığının karşılığını gördü.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. S.F., başına gelen olayı kendi davranışları
sonucunda yaşadı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Yukarıda okuduğunuz hikayelerle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. Hikayeleri hayal etmek benim için zordu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. Bu hikayeler benim için oldukça gerçekçiydi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Çalışmaya katılımınız için teşekkürler.

B- 1. Hikaye

Bu aşamada sizden S.F. isimli bir kişi ile ilgili olarak verilen aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okumanız istenmektedir. Aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra hikayedeki S.F. isimli kişiyi size verilen ölçekleri kullanarak değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıt tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. S.F. adlı bir takım arkadaşınız var. S.F., takımdaki 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda bile çalışmayı sevmemekte ve yaptığı herhangi bir işe özen göstermemektedir. Aynı zamanda okuduğu bölümde en düşük not ortalamasına sahip olan S.F. hem derslerinde başarısız olan hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedeflemeyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında herhangi bir şey ile ilgilenmeyi sevmez.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F.'nin konumunda olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F.'yi kıskandım.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin yerinde olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

4. Durumumu S.F. ile kıyasladığımda kendimi kötü

hissettim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

5. S.F.'ye sinir oldum.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. İçimden S.F.'yi küçümsemek geldi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Bu aşamada ise sizden S.F. isimli kişinin başına gelen bir olayı içeren aşağıdaki hikayeyi okumanız ve değerlendirmeniz istenmektedir. S.F.’nin başına gelen olayı dikkatli bir şekilde okuduktan sonra size verilen ölçekleri kullanarak bu olayı değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıtı tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

İlerleyen haftalarda takımınız için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatıracağı sırada ATM bozulur ve parayı geri alamaz. Dolayısıyla, takım için gerekli olan spor malzemesi şimdilik temin edilememiş olur. S.F. ATM'den eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

1. S.F.’nin başına gelen olaya sevindim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

2. S.F.’nin başına gelen olayı okuyunca “oh olsun” dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

3. S.F.’nin başına gelen olay beni keyiflendirdi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F.'nin başına gelen olaya içten bir "iyi olmuş"

dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

1. S.F. başına gelen olayı hak etti.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F. layığını buldu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin başına gelen olay ona müstahaktı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F., başına gelen olayın sorumlusudur.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

5. S.F., yaptığının karşılığını gördü.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. S.F., başına gelen olayı kendi davranışları
sonucunda yaşadı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Yukarıda okuduğunuz hikayelerle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. Hikayeleri hayal etmek benim için zordu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. Bu hikayeler benim için oldukça gerçekçiydi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Çalışmaya katılımınız için teşekkürler.

B- 2. Hikaye

Bu aşamada sizden S.F. isimli bir kişi ile ilgili olarak verilen aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okumanız istenmektedir. Aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra hikayedeki S.F. isimli kişiyi size verilen ölçekleri kullanarak değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıt tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. S.F. adlı bir takım arkadaşınız var. S.F., takımdaki 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda bile çalışmayı sevmemekte ve yaptığı herhangi bir işe özen göstermemektedir. Aynı zamanda okuduğu bölümde en düşük not ortalamasına sahip olan S.F. hem derslerinde başarısız olan hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedeflemeyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında herhangi bir şey ile ilgilenmeyi sevmez.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F.'nin konumunda olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F.'yi kıskandım.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin yerinde olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

4. Durumumu S.F. ile kıyasladığımda kendimi kötü

hissettim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

5. S.F.'ye sinir oldum.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. İçimden S.F.'yi küçümsemek geldi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Bu aşamada ise sizden S.F. isimli kişinin başına gelen bir olayı içeren aşağıdaki hikayeyi okumanız ve değerlendirmeniz istenmektedir. S.F.'nin başına gelen olayı dikkatli bir şekilde okuduktan sonra size verilen ölçekleri kullanarak bu olayı değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıtı tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

İlerleyen haftalarda takımınız için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatırmak yerine uzun süredir almak istediği teknolojik bir ürünün indiriminin son günü olduğunu görünce parayı onu almak için kullanır. S.F. ATM'den eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

1. S.F.'nin başına gelen olaya sevindim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

2. S.F.'nin başına gelen olayı okuyunca “oh olsun” dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

3. S.F.'nin başına gelen olay beni keyiflendirdi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F.'nin başına gelen olaya içten bir "iyi olmuş"

dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F. başına gelen olayı hak etti.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F. layığını buldu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin başına gelen olay ona müstahaktı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F., başına gelen olayın sorumlusudur.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

5. S.F., yaptığının karşılığını gördü.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. S.F., başına gelen olayı kendi davranışları
sonucunda yaşadı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Yukarıda okuduğunuz hikayelerle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. Hikayeleri hayal etmek benim için zordu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. Bu hikayeler benim için oldukça gerçekçiydi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Çalışmaya katılımınız için teşekkürler.

C- 1.Hikaye

Bu aşamada sizden S.F. isimli bir kişi ile ilgili olarak verilen aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okumanız istenmektedir. Aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra hikayedeki S.F. isimli kişiyi size verilen ölçekleri kullanarak değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıt tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. Takımınızın ezeli rakibi olan takımda ise S.F. adlı bir kişi var. S.F., rakip takımda 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda çalışmayı sevmekte ve yaptığı işlere özen göstermektedir. Aynı zamanda, okuduğu bölümde en yüksek not ortalamasına sahip olan S.F. hem derslerindeki başarısını devam ettirmeyi hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedefleyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında sanat ile uğraşmayı sever.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F.'nin konumunda olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F.'yi kıskandım.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin yerinde olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

4. Durumumu S.F. ile kıyasladığımda kendimi kötü

hissettim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

5. S.F.'ye sinir oldum.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. İçimden S.F.'yi küçümsemek geldi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Bu aşamada ise sizden S.F. isimli kişinin başına gelen bir olayı içeren aşağıdaki hikayeyi okumanız ve değerlendirmeniz istenmektedir. S.F.’nin başına gelen olayı dikkatli bir şekilde okuduktan sonra size verilen ölçekleri kullanarak bu olayı değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıtı tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

İlerleyen haftalarda rakip takım için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatıracağı sırada ATM bozulur ve parayı geri alamaz. Dolayısıyla, takım için gerekli olan spor malzemesi şimdilik temin edilememiş olur. S.F. ATM'den eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

1. S.F.’nin başına gelen olaya sevindim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

2. S.F.’nin başına gelen olayı okuyunca “oh olsun” dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

3. S.F.’nin başına gelen olay beni keyiflendirdi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F.'nin başına gelen olaya içten bir "iyi olmuş"

dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

1. S.F. başına gelen olayı hak etti.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F. layığını buldu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin başına gelen olay ona müstahaktı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F., başına gelen olayın sorumlusudur.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

5. S.F., yaptığının karşılığını gördü.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. S.F., başına gelen olayı kendi davranışları
sonucunda yaşadı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Yukarıda okuduğunuz hikayelerle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. Hikayeleri hayal etmek benim için zordu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. Bu hikayeler benim için oldukça gerçekçiydi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Çalışmaya katılımınız için teşekkürler.

C- 2.Hikaye

Bu aşamada sizden S.F. isimli bir kişi ile ilgili olarak verilen aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okumanız istenmektedir. Aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra hikayedeki S.F. isimli kişiyi size verilen ölçekleri kullanarak değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıt tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. Takımınızın ezeli rakibi olan takımda ise S.F. adlı bir kişi var. S.F., rakip takımda 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda çalışmayı sevmekte ve yaptığı işlere özen göstermektedir. Aynı zamanda, okuduğu bölümde en yüksek not ortalamasına sahip olan S.F. hem derslerindeki başarısını devam ettirmeyi hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedefleyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında sanat ile uğraşmayı sever.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F.'nin konumunda olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F.'yi kıskandım.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin yerinde olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

4. Durumumu S.F. ile kıyasladığımda kendimi kötü

hissettim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

5. S.F.'ye sinir oldum.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. İçimden S.F.'yi küçümsemek geldi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Bu aşamada ise sizden S.F. isimli kişinin başına gelen bir olayı içeren aşağıdaki hikayeyi okumanız ve değerlendirmeniz istenmektedir. S.F.’nin başına gelen olayı dikkatli bir şekilde okuduktan sonra size verilen ölçekleri kullanarak bu olayı değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıtı tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

İlerleyen haftalarda rakip takım için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatırmak yerine uzun süredir almak istediği teknolojik bir ürünün indiriminin son günü olduğunu görünce parayı onu almak için kullanır. S.F. ATM'den eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

1. S.F.’nin başına gelen olaya sevindim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

2. S.F.’nin başına gelen olayı okuyunca “oh olsun” dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

3. S.F.’nin başına gelen olay beni keyiflendirdi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F.'nin başına gelen olaya içten bir "iyi olmuş"

dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F. başına gelen olayı hak etti.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F. layığını buldu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin başına gelen olay ona müstahaktı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F., başına gelen olayın sorumlusudur.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

5. S.F., yaptığının karşılığını gördü.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. S.F., başına gelen olayı kendi davranışları
sonucunda yaşadı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Yukarıda okuduğunuz hikayelerle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. Hikayeleri hayal etmek benim için zordu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. Bu hikayeler benim için oldukça gerçekçiydi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Çalışmaya katılımınız için teşekkürler.

D- 1.Hikaye

Bu aşamada sizden S.F. isimli bir kişi ile ilgili olarak verilen aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okumanız istenmektedir. Aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra hikayedeki S.F. isimli kişiyi size verilen ölçekleri kullanarak değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıt tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. Takımınızın ezeli rakibi olan takımda ise S.F. adlı bir kişi var. S.F., rakip takımda 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda bile çalışmayı sevmemekte ve yaptığı herhangi bir işe özen göstermemektedir. Aynı zamanda okuduğu bölümde en düşük not ortalamasına sahip olan S.F. hem derslerinde başarısız olan hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedeflemeyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında herhangi bir şey ile ilgilenmeyi sevmez.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F.'nin konumunda olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F.'yi kıskandım.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin yerinde olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

4. Durumumu S.F. ile kıyasladığımda kendimi kötü
hissettim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

5. S.F.'ye sinir oldum.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. İçimden S.F.'yi küçümsemek geldi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Bu aşamada ise sizden S.F. isimli kişinin başına gelen bir olayı içeren aşağıdaki hikayeyi okumanız ve değerlendirmeniz istenmektedir. S.F.'nin başına gelen olayı dikkatli bir şekilde okuduktan sonra size verilen ölçekleri kullanarak bu olayı değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıtı tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

İlerleyen haftalarda rakip takım için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatıracağı sırada ATM bozulur ve parayı geri alamaz. Dolayısıyla, takım için gerekli olan spor malzemesi şimdilik temin edilememiş olur. S.F. ATM'den eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

1. S.F.'nin başına gelen olaya sevindim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

2. S.F.'nin başına gelen olayı okuyunca "oh olsun" dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

3. S.F.'nin başına gelen olay beni keyiflendirdi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F.'nin başına gelen olaya içten bir "iyi olmuş"

dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F. başına gelen olayı hak etti.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F. layığını buldu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin başına gelen olay ona müstahaktı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F., başına gelen olayın sorumlusudur.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

5. S.F., yaptığının karşılığını gördü.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. S.F., başına gelen olayı kendi davranışları
sonucunda yaşadı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Yukarıda okuduğunuz hikayelerle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. Hikayeleri hayal etmek benim için zordu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. Bu hikayeler benim için oldukça gerçekçiydi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Çalışmaya katılımınız için teşekkürler.

D- 2.Hikaye

Bu aşamada sizden S.F. isimli bir kişi ile ilgili olarak verilen aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okumanız istenmektedir. Aşağıdaki hikayeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra hikayedeki S.F. isimli kişiyi size verilen ölçekleri kullanarak değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıtı tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

Üniversitenin bahar şenliği etkinliği için fakültenizin bir takım sporunu seçtiğinizi ve ona katıldığınızı hayal edin. Takımınızın ezeli rakibi olan takımda ise S.F. adlı bir kişi var. S.F., rakip takımda 2. yılını doldurmuş bir öğrencidir. Bu öğrenci, ilgilendiği konularda bile çalışmayı sevmemekte ve yaptığı herhangi bir işe özen göstermemektedir. Aynı zamanda okuduğu bölümde en düşük not ortalamasına sahip olan S.F. hem derslerinde başarısız olan hem de spor takımında kendisini geliştirmeyi hedeflemeyen bir öğrencidir. S.F., ders ve spor dışında kalan zamanında herhangi bir şey ile ilgilenmeyi sevmez.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F.'nin konumunda olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F.'yi kıskandım.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin yerinde olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

4. Durumumu S.F. ile kıyasladığımda kendimi kötü

hissettim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

5. S.F.'ye sinir oldum.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. İçimden S.F.'yi küçümsemek geldi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Bu aşamada ise sizden S.F. isimli kişinin başına gelen bir olayı içeren aşağıdaki hikayeyi okumanız ve değerlendirmeniz istenmektedir. S.F.’nin başına gelen olayı dikkatli bir şekilde okuduktan sonra size verilen ölçekleri kullanarak bu olayı değerlendiriniz. Ölçek sorularının doğru veya yanlış bir yanıtı olmadığı için aklınıza gelen ilk yanıtı tereddüt etmeden işaretleyiniz. Lütfen her maddeye hangi derecede katıldığınızı belirtiniz.

İlerleyen haftalarda rakip takım için gerekli olan bir spor malzemesinin internet üzerinden temin edilmesi gerekmektedir. S.F. ise bu malzemeyi geçen yıl yaptığı gibi temin edebileceğini söyler ve takımdaki her kişiden 50 TL toplanır. S.F., parayı ATM'den ilgili banka hesabına yatırmak yerine uzun süredir almak istediği teknolojik bir ürünün indiriminin son günü olduğunu görünce parayı onu almak için kullanır. S.F. ATM'den eve dönerken yolda düşer ve bacağı kırar.

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

1. S.F.’nin başına gelen olaya sevindim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

2. S.F.’nin başına gelen olayı okuyunca “oh olsun” dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

3. S.F.’nin başına gelen olay beni keyiflendirdi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F.'nin başına gelen olaya içten bir "iyi olmuş"

dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Okuduğunuz hikayedeki S.F. isimli kişiyle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. S.F. başına gelen olayı hak etti.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F. layığını buldu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin başına gelen olay ona müstahaktı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. S.F., başına gelen olayın sorumlusudur.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

---

5. S.F., yaptığının karşılığını gördü.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. S.F., başına gelen olayı kendi davranışları
sonucunda yaşadı.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Yukarıda okuduğunuz hikayelerle ilgili olarak aşağıdaki cümleleri değerlendiriniz;

---

1. Hikayeleri hayal etmek benim için zordu.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. Bu hikayeler benim için oldukça gerçekçiydi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Çalışmaya katılımınız için teşekkürler.

Ek 6: Hakçalık Ölçeğini'nin Maddeleri ve Madde Analizi Sonuçları

Ölçek Maddeleri	Faktör Yüğü
S.F. başına gelen olayı hak etti.	.95
S.F. layığını buldu.	.92
S.F.'nin başına gelen olay ona müstahaktı.	.94
S.F. başına gelen olayın sorumlusudur.	.84
S.F. yaptığının karđılıđını gördü.	.95
S.F. başına gelen olayı kendi davranışları sonucunda yaşadı.	.80
Açıklanan Varyans	%81.7
Cronbach Alpha	.95

Ek 7: Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Ölçeği

---

1. Hedef kişinin başına gelen olaya sevindim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. Hedef kişinin başına gelen olayı okuyunca “oh olsun” dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. Hedef kişinin başına gelen olay beni keyiflendirdi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. Hedef kişinin başına gelen olaya içten bir “iyi olmuş” dedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Ek 8: Kıskançlık Ölçeği

---

1. S.F.'nin konumunda olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

2. S.F.'yi kıskandım.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

3. S.F.'nin yerinde olmayı istedim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

4. Durumumu S.F. ile kıyasladığımda kendimi kötü
hissettim.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

5. S.F.'ye sinir oldum.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

6. İçimden S.F.'yi küçümsemek geldi.

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------------	---------------------	-------------------	--------------------	----------------------------------

---

Ek 10: Etik Komisyon İzni

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Tarih: 08.04.2019 09:13
Sayı: 35853172-300-E.00000523064

E.00000523064

Sayı : 35853172-300
Konu : Mehmet Can SEVİNÇLİ Hk. (Etik Komisyon)

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2019 tarihli ve 12908312-300/00000489666 sayılı yazınız.

Enstitünüz Psikoloji Anabilim Dalı (Genel Psikoloji) Yüksek Lisans programı öğrencilerinden Mehmet Can SEVİNÇLİ'nin Dr. Öğretim Üyesi Yasemin ABAYHAN danışmanlığında hazırladığı "Hedef Kişinin Başarısının, Grup Üyeliliğinin ve Güvenilir Olmasının Başkasının Üzüntüsüne Sevinme Üzerine Etkisi" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 19 Mart 2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Rahime Meral NOHUTCU
Rektör Yardımcısı

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://belgedogrulama.hacettepe.edu.tr> adresinden 802e79e8-6089-4a10-ba50-779acdb8099f kodu ile erişebilirsiniz. Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 06100 Sıhhiye-Ankara
Telefon:0 (312) 305 3001-3002 Faks:0 (312) 311 9992 E-posta: yazim@hacettepe.edu.tr İnternet:
Adresi: www.hacettepe.edu.tr

Duygu Didem İLFP1

